



Uvodnik

Andrej Bratuž

Slovenska manjšina danes

Že običajno je, da se v svojem vsakdanjem političnem opazovanju večkrat zaustavimo ob narodnostnem oz. političnem stanju naše manjšine. Dogodkov v tej stvarnosti je vedno veliko. Včasih jih tudi povežemo s sodelovanjem z drugimi narodnimi manjšinami v Italiji. Tako smo npr. nedavno pisali o stanju v Dolini Aosta in tako primerjali tamkajšnji položaj s slovensko manjšino.

Problemov je vsekakor veliko. Omenili bomo vsaj nekatere izmed njih. Tako se na šolskem področju kaže predvsem vprašanje dvojezične šole v Špetru, ki je za Beneško Slovenijo tako važna. Kot znano, je sedaj nastal problem selitve iste, ker da sedanji šolski prostori ne zagotavljajo varnosti (še zlasti v primeru potresa). Šlo bo torej za nujno začasno selitev. Zlasti šolski dejavniki in starši pa so mnenja, da mora šola ostati v Špetru in tudi brez delitve na razne posamezne sedeže. Oglasili pa so se tudi nekateri beneški župani, ki med drugim očitajo šolskim oblastem preveliko podporo dvojezični šoli.

Na šolskem področju pa je še mnogo drugih problemov. Tako je, recimo, šola v Romjanu, kjer so prostori nezadostni in se delijo s tamkajšnjo italijansko šolo. Slovenski starši se seveda potegujejo za kar se da uspešno rešitev vprašanja.

Širša politična vprašanja pa so prav tako stevilna v goriški občini, kjer se med drugim razpravlja o rajonskih svetih oz. o predlogih za združevanje nekaterih izmed njih. Tako bi lahko prišlo do združitve skoraj izključno italijanskega zadevnega organa s pretežno slovenskim (kot sta Podgora in Rojce). Na ta način bi bila gotovo oškodovana slovenska manjšina, katere predstavništvo bi se nujno spremenilo.

Italijanski zunanji minister Franco Frattini je v nekaterih svojih izjavah dejal, da je vprašanje slovenske manjšine v Italiji ter italijanske skupnosti v Sloveniji prioriteta italijanske vlade. Besede so seveda lepe, a dejansko bo moralo v vseh ozirih od deklarativne izjave priti do praktične aplikacije tega načela. V širšem smislu pa ne gre samo za odnos do slovenske manjšine, ampak tudi za splošne odnose s Slovenijo, ki so sedaj seveda manj plodni in še polni raznih medsebojnih nesporazumov, kot je tudi zadeva tržaškega uplinjevalnika. Okoljska ministra Italije in Slovenije, Prestigiacomo in Žarnič, sta se sicer sestala, rezultatov pa za zdaj še ni.

Jasno je, da sedanja desnosredinska vlada nima za sodelovanje s Slovenijo istega smisla in poslušna, kot recimo prejšnja levosredinska vlada Romana Prodija. In to seveda velja tudi za odnos do slovenske manjšine, kar je sicer uspešno. Za vse to pa je bil nujen odločen nastop pri italijanskem predsedniku vlade Silviu Berlusconiju.

Vse to torej dokazuje, da moramo biti Slovenci v Italiji vedno budni, zato so tudi potrebni stalni nastopi naših izvoljenih predstavnikov na vseh ravneh, od krajevnih uprav in dežele vse tja do parlamenta. Enako pomembno je koordinirano delo obeh krovnih organizacij, ki sta izraz cvilne družbe. Gotovo imajo svojo odločilno vlogo stranke, zlasti Slovenska skupnost in Demokratska stranka.

Vse to lahko kot bogat mozaik odraža našo manjšinsko stvarnost in njena pričakovanja za evropsko odprt boljše jutri.



Slavček je zlato zapel

Uspeh nabrežinskega dekliškega zbora na tekmovanju v Vittoriju Venetu

Še vedno velika neznanca Arbitražni (ne)sporazum

Le nekaj dni pred usodnim referendumom je arbitražni sporazum še vedno velika neznanca. Kaj pravzaprav predvideva, je po dolgih političnih litanijah, ki trajajo že od novembra (takrat je bil sporazum podpisan), v glavnih obrisih jasno že vsakomur. A kaj, ko ni nikomur jasno, kaj bi Slovenija z arbitražnim sporazumom morala doseči. Da se o tem kregajo politiki, ni nobena novost. Nasprotno, čudno bi bilo, če bi se ne. Ampak, ko se o vprašanju ne morejo zediniti niti strokovnjaki, doktorji pravnih znanosti, mednarodni pravniki in podobni kalibri, potem je res težko, da bi se znali prav odločiti navadni državljani. Osnova vseh sporov je seveda zloglasna točka 3b arbitražnega sporazuma in pojem junction oz. v prevodu "stik Slovenije z odprtim morjem". Vsi državljani si seveda želijo stik Slovenije z odprtim morjem. Še več, vsi si želijo teritorialnega stika Slovenije z odprtim morjem in ne navadne služnostne poti ali kake podobne pogruntavščine. In vsi bi tako možnost volili, če bi le bilo mogoče. A kaj, ko eni pravijo, da tako zapisani sporazum teritorialni stik z morjem zagotavlja, drugi pa, da ga ne. Mednarodni pravniki imajo o tem različno mnenje. Ljudje pa so prepuščeni samim sebi in praznim ter v tem primeru ciničnim besedam politikov "Volilci naj izberejo, volilci imajo vedno prav".

Dejstvo je, da je arbitražni sporazum (Žal) postal vse bolj politična in vse manj mednarodno pravna zadeva. Ampak, če smo do tega že prišli, bi bilo tudi prav, da politika prevzame v tem primeru odgovor-

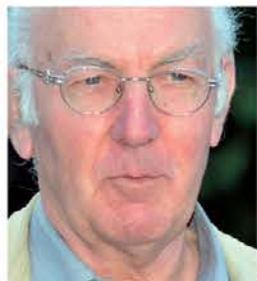
nost: to velja seveda v prvi vrsti za vlado in premierja Pahorja, ki je okoli tega sporazuma zgradil svoj politični imidž. Kaj to pomeni? Predsednik vlade je dogajanje v zvezi z arbitražnim sporazumom močno monopoliziral. Dogovor s Hrvaško predstavlja kot veliki vladni (torej svoj) uspeh. Celotno "pravilčno zgodbo" sprejemanja besedila sporazuma je vseskozi predstavljal kot plod posebnega odnosa s hrvaško premierko Jadranko Kosor. Ker je ministrski predsednik Pahor arbitražni sporazum vseskozi predstavljal kot tako veliko priložnost za Slovenijo in tako prelomni trenutek v slovenski zgodovini, bi moral volilcem ponuditi tudi "skrajno posledico": če bo arbitražni sporazum na referendumu zavrnjen, bi moral predsednik vlade odstopiti. Ta možnost se doslej v medijih še ni pojavila, niti Pahor je ni nikoli omenil. Ampak, glede na njegovo angažiranost za tovrstno reševanje mejnega spora z južno sosedo, bi bilo z vidika politične higiene pravilno, da se ob morebitnem porazu povlečejo ustrezne posledične poteze.

Mimo dnevno-političnih zdrah je seveda treba povedati, da ostaja na zahodni meji zgodovina veliki

dolžnik Sloveniji. Teritorialni stik z odprtim morjem sicer ne bo popravil tistih krivic, ki jih je morala po drugi svetovni vojni v skupni SFRJ na račun Hrvaške pretrpeti Slovenija. Gre torej predvsem za stvar principa, da ne bi Slovenija (že spet) pri urejanju mejnih zadev nastradala. Izhod (oz. teritorialni stik) na odprto morje je treba uokviriti tudi v ta vidik torej: koliko hrbenice ima danes slovenska država. In tukaj gre morda postaviti še zadnjo opazko: vsa razhajanja in politični spori okoli arbitražnega sporazuma so danes povezani s stikom z odprtim morjem. Nihče pa ne omenja več meje na kopnem. V sporazumu, ki sta ga podpisala slovenski in hrvaški premier v Stockholmu novembra lani, pa se v točki 3a določa, da arbitražno sodišče določi potek meje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško na kopnem in na morju. Kdo danes še sploh kaj govori o meji na kopnem, ki je nerešena v več točkah? Kot da je ne bi bilo. Kakšno je danes stanje in kaj se obeta meji na Dragonji? Pred leti je slovenska vlada tja poslala celo specialce, hrvaška policija je zaradi demonstracij na spornih ozemljih želela pridržati več vidnejših slovenskih politikov. Nekoč so bila prva novica na slovenskih medijih Jorasova korita. Zakaj danes, ko je zadeva najbolj vroča, ni več slišati Joška Jorasa, ki je bil nekdanj tako glasen?

Andrej Černic

Pogovor



Predsednik Slovenske prosvete iz Trsta Marij Maver je spregovoril o odprtih vprašanjih manjšine

3

Lep uspeh za goriške odbojkarje Olympie



Goriška ekipa Olympie v kategoriji U14 je na državnem finalu v Caserti prejšnji konec tedna osvojila končno enajsto mesto. Za mlade odbojkarje, ki jih je treniral Ivan Markič, je to gotovo bila lepa in koristna izkušnja. Kot je povedal športni direktor Andrej Vogrič, so se fantje potrudili in pritegnili pozornost selektorjev mladinske reprezentance. Za podvig iskreno čestitamo!



Deželni svetnik SSk Igor Gabrovec o špeterski dvojezični šoli Nespretni zamahi nizkotne in ozkogledne politike

Slovenska narodna skupnost se mora v celoti strniti v podporo dvojezični šoli v Špetru, ki ponovno doživlja nizkotne napade, o katerih smo bili prepričani, da so po vsebinah in stilu že zdavnaj pozabljeni v ropotarnici zgodovine. Skupina deželnih županov petih dvojezičnih občin v Benečiji, ki so pred dnevi na ministra Frattinija naložili poziv proti dvojezični šoli v Špetru z istočasno zahtevu, da se revidira tudi vsebina zaščitnega zakona, je le žalosten primer slabe politične prakse, ko se javni upravitelji otresejo institucionalne odgovornosti in raje oblečejo obrabljeni suknjič najbolj nudatega in slepega politikantstva. Zavod za slovensko izobraževanje je že dovolj jasno in razčlenjeno odgovoril na vse očitke, ki se pod težo argumentov razblinijo kot milni mehurčki. Prav tako sta bila jasna predsednik zavodskega sveta Miha Coren in ravnateljica Živa Gruden, ki sta z novim pismom ministru Frattiniju prikazala pravo sliko stanja v šoli, ki jo je sam predsednik Tondo nedavno označil kot cvet v gumbnici za



Igor Gabrovec (foto IG)

so že povedali tudi starši otrok, ki so si prvi zavihali rokave in aktivno sledijo razvoju dogodkov. To je največja garancija, da bo šola čim prej prišla do novega primerne sedeža. Do taktat pa ne bomo sprejeli nobenih začasnih rešitev, ki bi privedle do izničenja četrstoletnega dela. Z drugimi besedami: začasni prostori vrta in šole naj ostanejo tam, kjer so danes, in to vse do dokončne rešitve. Slietev posameznih oddelkov po okoliških občinah, ki bi zadala hud udarec kvaliteti pouka in organizaciji dela, odklanjajo tako vodstvo šole kot tudi družine otrok.

vso deželno stvarnost. Dvojezična šola v Benečiji si je s svojim delom in odločno nadpovprečnimi dosežki zaslužila pravico, da se ji krajevna, državna in mednarodna politika posvečajo v največji meri. To moti krajevno desnico, ki si je morda nadejala, da bo tehnične težave na stari stavbi izkoristila, da se znebi očitno nadležne prisotnosti. Svoje pa so že povedali tudi starši otrok, ki so si prvi zavihali rokave in aktivno sledijo razvoju dogodkov. To je največja garancija, da bo šola čim prej prišla do novega primerne sedeža. Do taktat pa ne bomo sprejeli nobenih začasnih rešitev, ki bi privedle do izničenja četrstoletnega dela. Z drugimi besedami: začasni prostori vrta in šole naj ostanejo tam, kjer so danes, in to vse do dokončne rešitve. Slietev posameznih oddelkov po okoliških občinah, ki bi zadala hud udarec kvaliteti pouka in organizaciji dela, odklanjajo tako vodstvo šole kot tudi družine otrok.

Deželni svetnik SSk Gabrovec na srečanju z županom Fontanotom Slovenska šola v Romjanu še zadnje šolsko leto v prostorski stiski

Prihodnje šolsko leto bo za slovensko šolo v Romjanu še zadnjič v znamenju prostorske stiske, ki pa vsekakor ne bo okrnila didaktične ponudbe. "Slovenska šola bo začasno dobila dve učilnici v nepremičnini, ki stoji le lučaj stran od glavnega šolskega poslopja in ustreza didaktično-vzgojni namembnosti, kot tudi odgovarja zdravstveno-varnostnim predpisom. Tako je župan Občine Ronke Roberto Fontanot zagotovil deželnemu svetniku SSk Igorju Gabrovcu, ki se je z ronškim prvim občanom pogovarjal v četrtek, 27. maja, o prihodnosti tamkajšnje slovenske šole in o že znanih polemikah, ki so spremljale organizacijo prihodnjega šolskega leta. Že s šolskim letom 2011-2012 bo v Romjanu po vsej verjetnosti popolnoma operativna nova šolska struktura, ki bo zrasla tik ob sedanjem šolskem poslopju. Občinska uprava Ronk je prav v teh dneh odobrila zaključni izvršni načrt, tako da se bodo gradbena dela lahko začela že jeseni. Deželni svetnik Gabrovec je občinski upravi izrazil vso človeško in politično solidarnost ter podporo zaradi grobih napadov, ki so jih utrpeli na valu polemik glede šolskega vprašanja. Že pred meseci si je Gabrovec ogledal šolske prostore v Romjanu in se srečal s predstavniki občinske uprave ter didaktičnega ravnateljstva. Sledili so stiki z županom občine Tržič, s katerim so bile preverjene nekatere časne možnosti, ki so se naposled pokazale za neustrezne. Odprto ostaja poglavje prevoza otrok, ki ga bo potrebno čim prej rešiti, po vsej verjetnosti v dogovoru s pokrajinskim prevoznim podjetjem. "Priča smo bili grobemu poskusu netenja sovražnih čustev med družinami, katerih

otroci obiskujejo italijansko šolo, in tistimi, ki so se odločile za pouk s slovenskim učnim jezikom. Za napadi na upravo pa smo lahko jasno razbirali poskuse političnega špekuliranja že čisto predvolilnega značaja... ", je ugotavljal svetnik Gabrovec, ki se je županu Fontanotu in vsej upravi zahvalil za premočrtno zagovarjanje interesov vseh občanov, ne glede na narodno-jezikovno pripadnost. Občina Ronke – tako Gabrovec – se je že od nekaj izkazala tudi v postopkih uvajanja vidne dvojezičnosti.

otroci obiskujejo italijansko šolo, in tistimi, ki so se odločile za pouk s slovenskim učnim jezikom. Za napadi na upravo pa smo lahko jasno razbirali poskuse političnega špekuliranja že čisto predvolilnega značaja... ", je ugotavljal svetnik Gabrovec, ki se je županu Fontanotu in vsej upravi zahvalil za premočrtno zagovarjanje interesov vseh občanov, ne glede na narodno-jezikovno pripadnost. Občina Ronke – tako Gabrovec – se je že od nekaj izkazala tudi v postopkih uvajanja vidne dvojezičnosti.

Umril je Silvius Magnago



Nedavno je v Bocnu umrl nekdanji zgodovinski voditelj južnotirolske manjšine Silvius Magnago. Imel je 97 let. Magnago je bil dolga leta predsednik Južnotirolske ljudske stranke SVP (Südtiroler Volkspartei). Bil je tudi veliko let predsednik bocenske avtonomne pokrajine. V prejšnjih desetletjih je bila prvič na obisku pri SVP številna delegacija Slovenske skupnosti iz naše dežele, ki je Magnagu predstavila položaj Slovencev v Italiji. Od tedaj se plodni stiki med obema manjšinskima strankama še nadaljujejo. Parlamentarci SVP iznašajo tudi slovenska stališča tako v Rimu kot v Bruslju oz. Strasbourgu.

V duhu uglasjevanja spornih zadev med Italijo in Slovenijo V Trstu podpisan sporazum o sodelovanju

Minulega 24. maja sta uradna pooblaščenca Italije in Slovenije na tržaški prefekturi ob prisotnosti okoljskih ministrov Stefanie Prestigiacomo in Roka Žarniča podpisala meddržavni sporazum, na osnovi katerega si bosta Italija in Slovenija izmenjavali informacije s področja jedrske varnosti, tako da bi se v primeru radiološke nevarnosti omogočilo učinkovitejšo in usklajeno ukrepanje. Podobne dvostranske dogovore je v zadnjem času Italija sklenila že z drugimi sosednimi državami, ki proizvajajo jedrsko električno energijo, vključno z Avstrijo, ki nima jedrskih central. Podpis sporazuma in s tem povezano srečanje predstavnikov vlad obeh držav je bilo verjetno načrtovano kot priložnost za izmenjavo stališč o še drugih pomembnih okoljskih vprašanjih, med temi v prvi vrsti o italijanskem načrtu za gradnjo uplinjevalnika pri Žavljah, ki ne navdušuje večine tržaškega prebivalstva, močno pa zaskrblja Slovenijo zaradi predvidenih škodljivih vplivov na okolje ne samo na morju, temveč tudi v slovenskem obalnem pasu. Ministrica Prestigiacomo je ob tej priložnosti zatrdila, da je Italija odgovorila na vse slovenske zahteve in pripombe v zvezi z uplinjevalnikom in se pri tem izrecno sklicevala na italijanski načrt za gradnjo plinske elektrarne, ki bi uporabljala hlajeno vodo, da je ne bi bilo potrebno spuščati v morje. Slovenski minister Žarnič pa je potrdil, da je slovenska stran od Italije prejela nekaj novih podatkov in zaključkov glede gradnje uplinjevalnika. O poteku tržaških razgovorov pa je dejal, da bo o njih poročal svoji vladi, ki je pristojna za odločanje o obravnavanih vprašanjih. O možnosti širitve nuklearke v Krškem pa je pojasnil, da bo Slovenija pravočasno obvestila italijansko stran.

Podobno je ministrica Prestigiacomo opozorila, da Italija še ni ugotovila lokacij svojih jedrskih elektrarn. Po drugi strani pa je neformalno dala vedeti, da Italija proučuje prostorski načrt za koprsko pristanišče, ki ji ga je posredovala slovenska stran v skladu z evropskim normativom. Iz tega izhaja, da je italijanska diplomacija spretno izkoristila to okoliščino za diplomatsko mehčanje Slovenije

Takoj se je vnela vroča polemika o takšnem mačevskem odnosu obeh omenjenih javnih ustanov do omenjenega morskega parka. Oglasil se je tudi koprski župan Popovič, ki je izrazil pripravljenost, da bi se takšen morski park zgradil pri Kopru. Zaradi tega je v Trstu spet nastal ogenj v strehi. Mnogi javni možje se sprašujejo, kako se Trst s takšno lahkoto odreče morskemu parku, ki je privlačen sodobni projekt za pritegnitev turistov. Tržaški župan Di Piazza je v začetku podpiral to pobudo predsednika trgovinske zbornice, a ji je v odločilnem trenutku odredel podporo, češ da ne bi mogla biti rentabilna. Občinski svetnik sredinske UDC Roberto Sasco je duhovito posegel v te tržaške prepire in spore z javno naslovitvijo



glede žaveljskega uplinjevalnika. V minulem tednu pa je Luka Koper poskrbela za oživitve vprašanja tekmovanja s tržaškim pristaniščem in s Trstom kot takim. Objavila je namreč vest, da se uspešno dogovarja s svetovno znano pomorsko družbo Carnival, ki prireja množična potovanja turistov, o določitvi Luke Koper kot matični luki za njene turistične prevoze potnikov. V tržaških krogih so ob tej možnosti napeli ušesa, saj je ista pomorska družba pred leti kot matično luko uporabljala Trst, vendar je to poslovno povezavo opustila, ker ni bila zadovoljna z zadevnimi storitvami v tržaškem pristanišču. Za svojevrstno presenečenje pa je poskrbel koprski župan Boris Popovič, ki je izrazil pripravljenost, da sodoben morski park zgradi v Kopru. To potem ko se je predsednik tržaške trgovinske zbornice Paoletti zaman trudil, da bi se takšen objekt zgradil na tržaškem območju, a ga v tem nista podprli ne tržaška občina ne Dežela FJK.

dobni projekt za pritegnitev turistov. Tržaški župan Di Piazza je v začetku podpiral to pobudo predsednika trgovinske zbornice, a ji je v odločilnem trenutku odredel podporo, češ da ne bi mogla biti rentabilna. Občinski svetnik sredinske UDC Roberto Sasco je duhovito posegel v te tržaške prepire in spore z javno naslovitvijo

vabila koprskemu županu Popoviču, naj na prihodnjih občinskih volitvah kandidira za tržaškega župana. S to provokacijo je verjetno želel reči tole: če tržaški politični prvaki niso sposobni izpeljati načrta o morskem parku, naj njegovo uresničitev omogočijo podjetnemu koprskemu županu...

Sledila je objava izčrpnega intervjuja v tržaškem dnevniku Il Piccolo s koprskim županom Popovičem minulega 28. maja. V njem je Popovič kritično ocenil ureditev nekaterih javnih mestnih površin, zlasti nabrežje pred Velikim trgom. Istočasno je predsednik trgovinske zbornice Paoletti na vrat na nos obiskal koprskega župana in ga prosil, naj počaka z gradnjo morskega parka pri Kopru, dokler se tržaške javne ustanove nedvoumno ne odrečejo takšnemu parku v Trstu.

Omenjeni Popovičev intervju je v tržaških krogih naletel na splošno nejevoljo, ker jih je dejansko postavil pred ogledalo.

Alojz Tul

Povejmo na glas

"Za nas je zadeva končana"

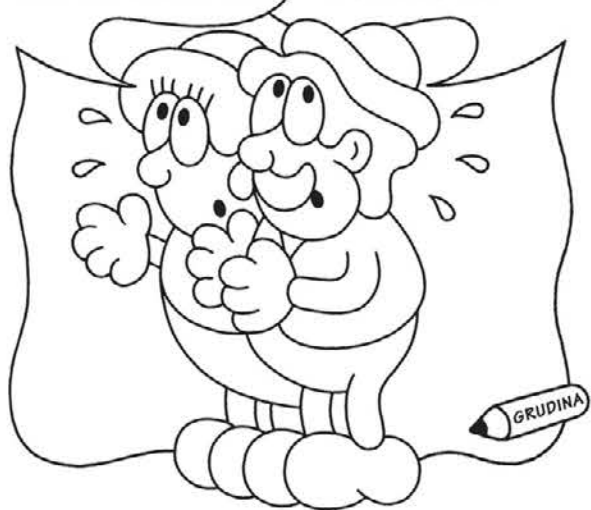
Kot je poročalo časopisje, je na nedavnem srečanju vladnih delegacij Slovenije in Italije v Trstu ministrica za okolje Stefania Prestigiacomo rekla slovenskemu kolegu Roku Žarniču: "Za nas je zadeva končana". S temi besedami je končala pogajanja, ki zadevajo plinski uplinjevalnik v Tržaškem zalivu, kjer ima slovenska stran resne pomisleke in je v vseh smislih proti postavitvi tovrstnega objekta. Italijanska stran pa želi plinski uplinjevalnik kljub tehtnim strokovnim opozorilom za vsako ceno zgraditi, zato očitno nima več nikakršnega namena pogajanja še nadalje. Slovenija zdaj lahko uradno vloži tožbo na ravni Evrope, ali pa sprejme dejstvo, da bo uplinjevalnik postavljen. Zgodba s tem da je zadeva enostransko končana, gotovo ni simpatična in ne pomaga graditi dobrososedskih odnosov. Enostranske odločitve so vselej sporne in se jim je vedno mogoče izogniti, pri čemer je res, da so presenetljivo v veljavi, čeprav nikoli ne prinesejo nič dobrega, le včasih so manj škodljive, kar pa je tudi vse. V imenu osebne svobode lahko npr. enostransko končamo osebno zvezo, ljubezen ali prijateljstvo. V imenu osebne svobode lahko enostransko končamo delovno razmerje, če pač imamo že zagotovljeno novo in boljše. V imenu osebne svobode lahko končamo obiskovanje ene šole na račun druge, ene univerze na račun druge in podobno. Drugače in usodno pa je, če enostransko zapustimo zakonskega partnerja, toliko bolj, če gre za družino z otroki, ali če obr-

nemo hrbet krvnemu sorodstvu. V teh usodnejših primerih je težko mogoče izbrisati notranjo navezanost in se delati, kot da se ni nič zgodilo. V tej luči je še kako umestno premisliti, in to ne enkrat, ampak deseterkrat in stokrat, kadar nas bi obsedlo, da bi se enostransko obnašali s sosednjim narodom ali s sosednjo državo. V tem primeru namreč res ni mogoče vse pustiti in oditi nekam drugam, v tem primeru res ni mogoče ne biti še naprej in kar naprej skupaj. Enostransko zaključevanje dogovarjanj med dvema sosednjima državama je zato med vsemi enostranskimi dejanji daleč najbolj škodljivo in ne obetavno, predvsem pa v osnovi zaletavo in nesmotno. V nastopu ministric Stefanie Prestigiacomo zato lahko razberemo dvoje: izrazito podcenjevanje vrednote, ki se ji pravi dobri medsebojni odnosi, in pa prepričanje v dobrobit uveljavitve zgolj lastne volje. Ta miselnost je v veljavi tudi marsikje drugje in je celo prevladujoča, saj premalo verjamemo v dogovarjanje. Seveda pa ne smemo biti črnogledi in velja zato dopustiti možnost, da se bodo pogovori med Italijo in Slovenijo, ki se ne nazadnje tičejo tudi nas kot tukajšnje slovenske narodne skupnosti, ponovno nadaljevali in pripeljali do sporazumnega dogovora. V nasprotnem primeru bo geslo "Za nas je zadeva končana" še naprej odzvanjalo trdo in neprijazno, kar pa je še slabše, nagibalo bo v podobno urejanje oziroma neurejanje dvostranskih vprašanj tudi v prihodnje.

Janez Povše

Na dnu...

PRIDEJO ČASI DEBELIH KRAV IN ČASI SUHIH KRAV!
MAH, VAŽNO JE, DA SE DA ŠE KAJ POMOLSTI!



POGOVOR Marij Maver

“Tudi mi bi radi imeli večji letni budžet”

Že nekaj tednov objavljamo na tem mestu pogovore z vidnimi člani kulturnega in javnega življenja, ki so v preteklosti delovali in še danes delujejo v slovenskih ustanovah. Doslej smo objavili intervjuje z dr. Rafkom Dolharjem, dr. Damjanom Paulinom in odv. Petrom Močnikom. Vprašanja so bila praktično ista za vse tri sogovornike in so zadevala odnose SSO in SSK s krovno organizacijo SKGZ. Kot znano, je ta krovna organizacija sprožila zadnje čase pravo kampanjo proti drugi krovni organizaciji SSO in proti slovenski stranki SSK, češ da sta proti združevanju kulturnih ustanov, da je delitev javnih sredstev nepravilna, da odklanjata sodelovanje in podobno. Da bi osvetlili ozadja odnosov med temi organizacijami, smo vsem intervjuvanecem postavili podobna štiri vprašanja.

Danes nanje odgovarja Marij Maver, predsednik Slovenske prosvete, odgovorni urednik Mladike in dolgoletni član vodstvenih organov SSK.

SKGZ trdi, da bi bilo treba finančna sredstva in podpore, ki jih prejema naša skupnost iz javnih sredstev, deliti drugače. Trdi, da delitev, kot se je uveljavila po letu 1990, ni pravična. SKGZ tudi trdi, da ima v svojih organizacijah več zaposlenih. Kaj mislite o tem?

Bolj kot po letu 1990 je bila krivična delitev sredstev pred letom 1990. Takrat si vse naše organizacije niso mogle pri-

voščiti niti enega uslužbenca, medtem ko je imela SKGZ s svojimi članicami lepo urejeno kadrovsko strukturo, ki je ohranila do danes. Omenili ste leto 1990. Zanimiva prelomnica. Tisto leto so bile v Sloveniji prve demokratične volitve. Slovenska prosveta je za svoje potrebe na Donizettijevi ulici, kjer imamo sedež še danes, namerala leta 1990 kupiti izpraznjeno stanovanje. Prosili smo takratnega predsednika SKGZ, da bi nam lahko pomagali z majhnim prispevkom. Tisto leto je namreč SKGZ, kot je bilo to takrat v praksi, prejela že ob začetku leta iz Slovenije celoten letni prispevek celih 5 ali 6 milijard lir. Odgovor je bil seveda negativen. Če se je po tistem letu in z demokratizacijo v Sloveniji vsaj na področju financiranja manjšine kaj spremenilo, je to gotovo pravično in spodobno. Tudi mi imamo danes finančne težave. Tudi mi bi radi imeli večji letni budžet. Toda moramo živeti s tem, kar lahko v današnjem času prejemo tako iz Italije po zakonu 38 kot iz Slovenije.

SKGZ govori o težavah, ki jih ima s kulturnimi domovi in z njihovim vzdrževanjem. Kaj pa druge nepre-

mične? Kako je sploh z vprašanjem družbene imovine, ali še obstaja? O tem se je včasih govorilo na tako

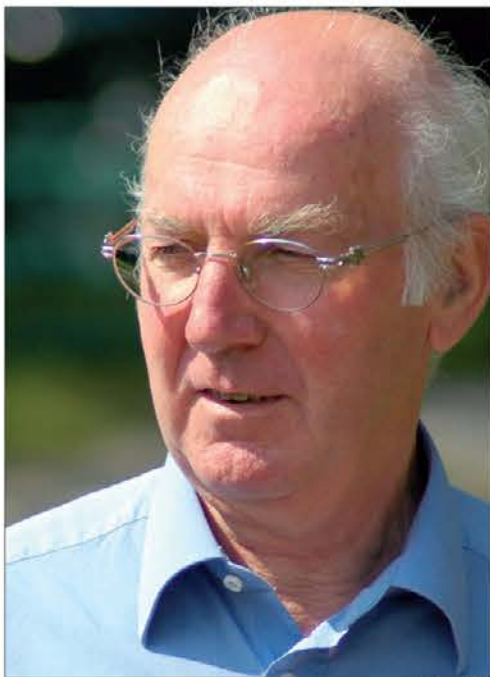


Foto DPD

imenovanem drugem tiru - kaj je ta drugi tir?

Na to vprašanje ne morem odgovorjati kot poznavalec, ampak samo kot opazovalec. Vse nepremičnine ali vsaj večina teh so bile včasih v lasti družbe Dom. Ta je tudi zgradila Kulturni dom v Trstu s prispevkom italijanske vlade. Zaradi takratne politične situacije v Jugoslaviji se je tudi italijanska vlada podprla na demokratske Slovence v Italiji. Denar je izročila enemu delu Slovencev. Danes je ta Kulturni dom breme za SKGZ, tega bi se radi znebili. Kaj pa druge ne-

premičnine? Tiste, ki so donosne? So privatizirane? Problem nepremičnin je širši, kot nam ga danes predstavlja SKGZ. Da o podjetjih ne govorimo.

Kaj se vam zdi predlog o združitvi časopisov Dom in Novi Matajur, ki izhajata v Benečiji? Ali bi ju bilo res pametno združiti? Kaj bi lahko še združili? In skupne ustanove: ali niso te že v glavnem združene? Kakšne izkušnje imate o tem?

O združevanju smo že povedali, kaj mislimo. Kdor želi in najde partnerja, naj se le združi, če meni, da je to koristno. Toda dajete ravno primer Doma in Novega Matajura. Dom zagovarja krščanske vrednote, je proti splavu, evtanaziji in podobno. Ali zagovarja Novi Matajur iste vrednote? Ali naj ukinemo demokratični pluralizem med Slovenci v Italiji? Ali naj vsi zastopamo ista stališča? Kako si to predstavljate? Kdo je pripravljen se odpovedati svojemu nazoru, svojemu gledanju na svet v zameno za neko sivi- no, ki nikomur ne odgovarja? Niti dnevnik, ki bi moral kot informativni časopis zadovoljiti vse, še ni dozorel do take stopnje, da bi se odpovedal svojemu starem ideološkemu plašču. S tem da ima v svojih vrstah enega ali dva svetovnonazorsko drugačna časnika, še ni postal tako pluralen in neopredeljen, kot bi si ga bralci želeli, čeprav zanj prispevamo vsi. Skupne ustanove - koliko so zares skupne? Morda toliko, kolikor zanje prispevata obe krovni organizaciji enako višino prispevka.

Ali je Primorski dnevnik skupen projekt?

Primorski dnevnik naj bi bil skupen projekt. Koliko je to SSK, presodite sami. Dnevnik danes objavlja skoraj vse, kar prejme, čeprav morajo nekatere

re članice SSO čakati na objavo svojih prispevkov tudi po več tednov. V resnici se obnaša marsikdaj očitno pristransko. Dobro pa je znano, da je nekdanji predsednik SKGZ in predsednik družbe PRAE v začetku devetdesetih let bil že na tem, da odnese blagajniško knjigo na sodišče. Takrat smo vsi - zares vsi - reševali Pd z ustanovitvijo zadruga. Danes prejema Pd poleg državnih pri-

spevkov finančna sredstva z Dežele in z Urada s soglasjem obeh krovnih. Torej naj bi bil skupen projekt in tega bi se morali zavedati njegovi sedanji lastniki in uredniki. Menda smo že vsi pozabili, kdo je z lastnim premoženjem dal garancijo za posojilo takrat, ko je bil Pd v najhujših teževah in ko so se upravitelji družbe Dom uprli temu, da bi z imovino družbe jamčili za posojilo.

Prejeli smo

O čustvenih posegih

Po nastopu dr. Franca Bučarja, profesorja Tineta Hribarja in mene so nekateri odgovorni politiki izrazili mnenje, da je šlo za čustvene izjave, taki sodbi se je pridružil tudi Dušan Fortič v Primorskem dnevniku. Kar se mene osebnostiče, želim s tem dopisom poudariti, da sem po naravi realist,

sleherno dogovarjanje o meji na morju.

Obenem sem navedel, da se je Slovenija lahko pridružila Evropski zvezi samo potem, ko ji je to dovolila Italija. Po mojem bi zato morala prav tako ravnati tudi Slovenija glede sprejetja Hrvaške v Evropsko zvezo. To se pravi: najprej dogovor o mejah,



zato sem tak tudi v dveh pripombah, ki sem ju izrekel o omenjenem prijateljskem nastopu.

V zvezi s Piranskim zalivom sem ponovil to, kar sem pred časom izjavil v svojem govoru v Piranu, da mi zgodovina priča, da Piranski zaliv, vključno s Savudrijo, ni bil nikdar hrvaški; zato bi bila ta ugotovitev prava osnova za

vključno s tisto na morju.

Torej dve nikakršno čustveni tditvi. Vprašanje meje na morju pa ima v preteklem ozadju celo zločine nad prebivalci. Kjer pa gre za žrtve, sem kot humanist in pisatelj zmeraj na njihovi strani, tako če gre za fašistične ali komunistične zločinske motogte.

Boris Pahor

GORICA Predstavitev knjige 35 let Slovenske skupnosti na Goriškem

Dragocen prispevek k spoznavanju naše polpretekle zgodovine

Knjiga Erike Jazbar *35 let Slovenske skupnosti na Goriškem*, ki jo je pred kratkim izdal Krožek za družbeno vprašanja Virgil Šček iz Trsta skupno z založbo Mladika, je zaradi svoje dokumentarne vrednosti in vsebinske zaokroženosti pomemben prispevek k historični obdelavi obdobja, ki doslej še ni bilo raziskano.

To je na njeni krstni predstavitvi v torek, 25. maja, povedal Adrijan Pahor. Pod bohotnimi lipami na dvorišču Kulturnega centra Lojze Bratuž se je v prijetnem pomladnem večeru zbralo veliko ljudi. V prvih vrstah so med uglednimi gosti sedeli deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, politični tajnik stranke Damijan Terpin, županja Števerjana Franka Padovan, goriški občinski odbornik Stefan Cereceta, predstavnici SDS Nova Gorica kar nekaj izvoljenih predstavnikov SSK v krajevnih javnih upravah ter številni somišljeniki in prijatelji slovenske zbirne stranke iz Goriške in Tržaške. Najlepše je bilo videti, da je bilo navzočih tudi nekaj protagonistov "zgodbe", ki se je začela pred 35 leti. Prav vse je toplo pozdravil pokrajinski tajnik Julijan Čavdek, ki je dogodek uokviril v širše praznovanje obletnice. Rafko Dolhar, predsednik krožka Šček, se je goriški časniki, avtorici publikacije, zahvalil za sistematično delo in požrtvovalnost, saj je SSK lahko

res ponosna na zbrano gradivo, s čimer se lahko ponaša malokateri stranka. Marjan Terpin, predsednik Krožka za družbeno vprašanja Anton Gregorčič, ki je večer organiziral skupno s tržaškim krožkom, je obudil težke čase pred 35 leti: "V Jugoslaviji je bil komunizem, tudi v Italiji ni bilo lahko, mi pa smo bili trdni Slovenci". Vsakdo, ki je pristopil k novi stranki je, želel kaj narediti za narod, je zadržal. "Danes sem zadovoljen, ker smo nekaj ustvarili". Spomnil se je tudi nekaterih zaslužnih osebosti, zlasti Mira Gradnika, Emila Valentinčiča in Mirka Špacapana, ki so veliko naredili, njihova prezgodnja smrt pa je hude prizadela strankino delovanje in sploh našo skupnost. Urednik zbirke Ivo Jevnikar je povedal, da je novo delo 49. zvezek zbirke priročnikov krožka Virgil Šček. Do pred kratkim so ti bili znani pod imenom "beli priročniki"; v zadnjih letih pa so tradicionalne bele platnice pustile mesto bolj živahni grafični podobi. Knjiga Erike Jazbar je namreč odeta v rdečo in modro barvo, fotografski posnetek, ki ponazarja skupni goriški trg, pa je delo Marka Vogriča. Krožek je od l. 1991 dalje torej objavil skoraj 50 diplomskih oz. doktorskih nalog, disertacij in študij pravnega, sociološkega in ekonomskega značaja; pozornost je vselej dajal tudi krajevni politični zgodovini, ki "jo je potrebno

poznati". Že pred leti so objavili prikaz povojnega obnavljanja samostojnega političnega dela na Tržaškem, pa tudi različne govore slovenskih parlamentarcev. Velik poudarek je bil dan tudi Kanalski dolini, manjkala pa je Goriška, ki je zamujeno nadoknadila v zadnjih letih. Najprej sta izšli knjigi o času in liku Avgusta Sfiligoja, lani politična biografija Mirka Špacapana 1977-2007, letos pa je prišlo do dopolnitve povojnega pregleda samostojnega političnega delovanja Slovencev na Goriškem. Erika Jazbar se je pri svojem raziskovanju osredotočila na kongrese, pa tudi na opis začetkov, ki so privedli do tega, da se je rodila deželna SSK. Gre za kroniko, okvir in temeljno ogrodje, v katerem bi se lahko postavili še drugi spomini. "Zdaj je čas, da se še zberejo pričevanja živih ljudi, ki so bili zraven, da se zberejo dokumenti, ki bi se drugače izgubili". Prihodnje raziskovalce še čaka velika masa arhivov, je dodal Jevnikar, ki so na razpolago po demokratizaciji Slovenije. Novo publikacijo, ki spada "v dokumentarno literaturo z zgodovinsko in pričevanjsko valenco", je podrobneje preučeval Adrijan Pahor. Knjiga je pisana s smislom za sintezo, brez subjek-



J. Čavdek, A. Pahor, E. Jazbar in I. Jevnikar (foto DPD)

ktivnih ali ideoloških poudarkov. Podatki so smotorno povezani z istočasnim delovanjem stranke na deželni in deloma tudi tržaški ravni, vendar tako, da ostaja goriška stranka nesporno dominantna, "glavni protagonist celotne zgodbe". Ker je stalno prisoten tudi zgodovinski kontekst, "se pred nami izrisuje celovita podoba določene polpretekle dobe, ki je do danes še nihče ni ustrezno dokumentiral in raziskal". Najzanimivejši del knjige je morda prav tisti, ki opisuje "razgibani začetek", razhajanje med dvema generacijama, razdor v SDZ, ki je uvedel nastanek goriške SSK. V knjigi se vrstijo pokrajinski kongresi, ki predstavljajo referenčno točko za nadaljnje poglobljanje v delovanje stranke. Izstopajo informacije v njeni vpletenosti v najrazličnejše problematike, objavljena so skoraj vsa

poročila strankinih tajnikov. V publikaciji živijo liki in usode znanih političnih predstavnikov. Besedno gradivo je oplemenitenjeno še z bogato slikovno dokumentacijo, ki dodaja še "potrebno svežino in odsev dogajalnega časa". Študija skratka kot primerna sinteza predstavlja odlično izhdišče za celostno obvladovanje in razumevanje obravnavanega obdobja. Informacija je kratka, nevsiljena in nepristranska. Jezik je klen, izbrusen in brez čustvenih prime-si. Avtorica poudarja, da je za vseh 35 let značilno strankino poudarjanje "zavezanosti slovenstvu, narodu, ki je in ostaja neodtujljiva vrednota". Po drugi strani izstopa dejstvo, da je v 90. letih začela v stranki dozorevati bolj pragmatična miselnost glede potrebe po celoviti preureditvi programske in organizacijske strukture SSK, zaradi katere bi stranka omogočila politično delovanje vsem Sloven-

cem, ne glede na njihovo svetovnonazorsko prepričanje, upoštevaajoč nezamenljive vrednote.

Erika Jazbar je nato povedala, da je knjiga nastala kot samostojno raziskovanje, ko se je poglobljala v temeljna načela SSK. Zdelo se ji je tudi potrebno objaviti politična poročila, priobčena v glasilih, bogastvu, ki ga premore le stranka, ki se bori za samostojno nastopanje. Ugotovila je, da bi bilo lepo, ko bi kdo izrisal sliko slovenskih komponent levičarskih strank, v katerih se prepoznava del naše manjšine. Glede fotografskih posnetkov pa je povedala, da je "mejniki" v fotokroniki trenutke, ko je Remo Devetak kupil fotoaparata. "Brez njega bi knjiga gotovo ne bila fotografsko tako bogata". O Remu Devetaku je Marjan Terpin dodal anekdoto: nova stranka se je snovala kar nekaj časa, "pištolo pa sta sprožili dve njegovi pismi Katoliškemu glasu". / DD

V pričakovanju na SEK: praznik Svetega Rešnjega telesa in Rešnje krvi

Jezusova in naša daritev

Danes (3. junija) kristjani praznujemo praznik Sv. Rešnjega telesa in Rešnje krvi. Slavimo in izkazujemo čast Jezusu Kristusu Odrešeniku, navzočemu v evharistični podobi kruha in vina. Kristjani verujemo Jezusovim besedam pri zadnji večerji: "To je moje telo", "To je moja kri". Z njimi je kruh spremenil v svoje telo in vino v svojo kri. Mnogi se danes sprašujejo o smislu češčenja Jezusovega telesa. Mar ni to preveč preprosto, ko pa današnji trend išče odrešenje, zdravje in srečo v duhovnih sferah harmonije kozmičnih energij? Prav v tem se človek ujema v zanko in samega sebe dela za predmet, katerega sreča življenja je odvisna od njegove sposobnosti in usode energij. Takšen pogled na človekovo življenje bi lahko ponazorili z jokajočim otrokom, ki bi ga namesto mamine ali očetove ljubeče bližine, objema in varnosti bolj tolažile npr. otroku naklonjene zvezde. Vsi vemo, da zvezde ne morejo ljubiti kakor dobra mama ali oče. Za človeka, posebej še za otroka, je mamina in očetova telesna bližina življenjskega pomena. Podobno je za nas kristjane življenjskega pomena Jezusova telesna bližina. Ob božičnem prazniku beremo: "Beseda je meso postala in se naselila med nami" (Jn 1,14). Božja beseda se je učlovečila, torej postala človek. To pomeni, da Beseda, ki prihaja od Boga, prihaja k nam v telesu, se pravi,

na način, ki ga ljudje lahko doživljamo, dojamemo, čutimo in sprejmemo. V današnjem evangeliju govori Jezus, učlovečeni Bog, množici o Božjem kraljestvu, in tudi ozdravlja ozdravljenja potrebne. Ni si težko predstavljati, kako blagodejno padajo besede Božjih oblub na ušesa, še več, kakšno veselje vlada med ozdravljenimi. Ob izteku dneva učenci in množica kljub lepim besedam in ozdravljenju čutijo osnovno človekovo potrebo po hrani. Zelo zanimiv je Jezusov klic: "Dajte jim vi jesti"! S tem k sodelovanju kliče svoje učence v občestvo. Vključiti hoče njihov dar-kruh. Čeprav gre samo za pet hlebov in dve ribi, daleč premarlo za vsa lačna usta, Jezus ta mali dar čudežno spremeni. Ozre se v nebo in se zahvali Očetu, blagoslovi darove in lomi, da se vsi nasitijo. Takšnemu čudežu ljubezni in darovanja Jezus da novo dimenzijo pri zadnji večerji. Vzame kruh, izreče blagoslov in reče: "Vzemite, jejte, to je moje telo, ki se daje za vas" (Mt 26,26). Podobno tudi za vino: "Vzemite, pijte, to je moja kri". Jezus s tem naredi dve stvari:

- prva: zakramentalizira svojo telesno navzočnost pod podobama kruha in vina. To pomeni, da pri vsaki sv. maši pod podobama kruha in vina postane navzoče Jezusovo telo in kri. Na ta način je med nami navzoč tudi telesno.

- druga: kakor učenci darujejo svojih pet hlebov in dve ribi, Je-



zus daruje svoje telo in kri. Telo označuje celotno Jezusovo življenje od prvega trenutka učlovečenja do zadnjega zdihljaja z vsem, kar je konkretno napolnjevalo to življenje: z delovanjem, molitvijo, postom, oznanjevanjem, ozdravljenji, ponižanjem, pa tudi s slavo... Kaj doda z besedo "kri", če je daroval vse življenje? Doda smrt. S tem je označen dogodek njegove ljubezni, ko je izkazal svojim ljubezen do konca. Zato je evharistija skrivnost Gospodovega telesa, to je Gospodovega življenja in smrti. Takoj za besedami "to je moje telo", "to je moja kri" doda: "To delajte v moj spomin"! Hoče reči, tudi vi delajte to, kar sem storil jaz. Darujte svoje telo in svojo kri, svoje življenje in svoje umiranje – smrt. Apostol Pavel v pismu Rimljanom isto naroča takole: "Darujte svoja telesa v živo, sveto in Bogu všečno žrtev; to je vaše smiselno bogoslužje"! S telesom dajemo vse, kar konkretno predstavlja naše življenje: čas, zdravje, sposobnosti, čust-

va, molitev, dobra dela, lahko tudi samo nasmeh, ali kaj dragocenega. Z besedo "kri" tudi mi izražamo darovanje svoje smrti, toda ne nujno dokončne smrti, mučeništva. Smrt je vse, kar v nas pripravljamo in napoveduje smrt: ponižanja, neuspehi, bolezni, omejitve, starost, nemoč... O, kako si Jezus želi, da mu vse to darujemo pri sv. maši! Želi si, da mu preprosto darujemo naš dar, naših pet hlebov in ribi, naše življenje in umiranje. V luči današnjega evangelija takšen naš dar (darovanje) Jezus pri vsaki sv. maši iz naših rok sprejema kot dar petih hlebov in dveh rib. S svojo daritvijo, ki jo je daroval na križu, blagoslovlja naš dar in ga kakor kruh pomnoži, da se lahko nasitimo mi in tudi množica okrog nas, to je, naši bližnji. Poskušajmo si predstavljati, kaj bi se zgodilo, če bi s takšno osebno udeležnostjo obhajali sv. mašo, če bi v trenutku posvečenja – nekateri na glas, drugi potihoma, glede na službo posameznika – zares vsi dejali: "Vzemite, jejte". S takšno daritvijo naše življenje, trpljenje ali bolezen dobi dimenzijo upanja in ljubezni. Trudimo se vedno tako obhajati našo daritev.

Še en močan poudarek je pri Jezusovem naročilu: "To delajte v moj spomin"! Naroča ga vsem. Vsi, vsi verniki, torej vsa Cerkev! Noben ne sme manjkati pri oltarnem spominu – sv. maši, niti bolnik, ki leži doma v postelji. Tudi on mora biti povezan z Jezusom, pa čeprav morda samo za prvi petek, ko prejme dar Jezusove daritve – sveto obhajilo. Jezus se daruje za vse in želi, da smo vsi pri nje-

govi daritvi vključeni. Zato nas praznik Sv. Rešnjega telesa in krvi posebej vabi, da se vsi kot župnijsko občestvo zberemo ob Jezusovi navzočnosti pod podobo kruha in vina in prosimo za Cerkev in njeno duhovno rast, za mir v domovini in po svetu, za blagoslov polj, travnikov, vinogradov, gozdov in vrtov, za naš kraj in vse prebivalce. Tudi procesija z Najsvetejšim je lep izraz, da želimo Jezusa med nami v vsakdanjem življenju, še več, Jezusa priznavamo kot našega Gospoda tudi pred drugimi. Jezus pa blagoslovlja naše delo in polja ter kraj, ter ga tudi varuje. Letos pa nas katoličane posebej vabi na srečanje z Jezusom največji slovenski pastoralni dogodek – evharistični kongres v Celju. Udeležimo se ga in se kot eno občestvo zberimo ob Jezusu, ga počastimo in skupaj z njim obhajajmo skrivnost naše vere, upanja in ljubezni.

/pripravil: Robert Brest

Še deset dni...

Do Slovenskega evharističnega kongresa (SEK) in beatifikacije mučenca Alojzija Grozdeta, ki bosta potekala v Celju v nedeljo, 13. junija, manjka še 10 dni. Na ta osrednji praznik slovenske Cerkve v letu 2010 naj bi bilo prijavljenih več kot 25.000 vernikov in ljudi dobre volje iz vse Slovenije in zamejstva. Program slavlja na stadionu Arena Petrol se bo začel ob 9. uri, ob 11. uri bo slovesna sveta maša, ki jo bo daroval papežev odposlanec, vatikanski državni tajnik kard. Tarcisio Bertone, ki bo razglasil prvega slovenskega mučenca Alojzija Grozdeta. Uvodni program, ki bo vključeval tudi pričevanje misijonarja Pedra Opeke, bo med 9. in 11. uro neposredno prenašal Radio Ognjišče, bogoslužje od 11. ure naprej pa tudi Televizija Slovenija.

Slovenski evharistični kongres Slovenski škofje vabijo v Celje

Cerkev v Sloveniji in še posebej celjska škofija se v teh dneh pospešeno pripravljata na Slovenski evharistični kongres, ki bo v nedeljo, 13. junija, na stadionu Arena Petrol v Celju. Za to, da bi ta dogodek pomenil duhovno pomlad Cerkve in bi obrodil bogate duhovne sadove, si v molitvi in skupnem delovanju prizadevajo tudi vsi slovenski škofje.

Kongres želi oznaniti in vplivati novo upanje, da se kljub vsem problemom sodobnega sveta in silam teme, ki nas obdajajo, vendarle vztrajno in nezadržno uresničuje delo odrešenja, ki svet in človeštvo posvečuje in nezadržno vodi v smeri novega in nove zemlje. To delo odrešenja se uresničuje na mnogotere načine, še posebej pri obhajanju zakramentov in v najbolj odlični meri pri obhajanju daritve svete maše, je v vabilu zapisal celjski škof Stanislav Lipovšek.

Koprski škof Metod Pirih, ki je sicer pred dnevi praznoval 25 let škofovstva, pa meni, da je osebna navzočnost in sodelovanje pri evharističnem dogajanju nekaj drugega kakor spremljanje po radiu ali televiziji. Gre za to, da bi čim globlje in čim lepše doživeli skrivnost, moč in lepoto evharistije, obenem pa tudi krščansko občestvo, ki ga ustvarja in gradi evharistija.

Ljubljanski nadškof metropo-

lit Anton Stres je prepričan, da bo osebno doživetje tega dogodka vsakega od nas navdalo z okrepljenim navdušenjem, vero in hvaležnostjo, da smo kristjani in smemo imeti Gospoda Jezusa Kristusa na takšen poseben način v svoji sredi.

Mariborski nadškof metropolit Franc Kramberger gleda na Slovenski evharistični kongres kot na zahvalo za osrednjo skrivnost krščanstva, sv. evharistijo, kot občestveno izpoved vere Cerkve na Slovenskem v Kristusovo navzočnost v sv. Rešnjem telesu, ki je vir in vrhunec našega krščanskega življenja, kot sprejem sv. evharistije v vsakdanje življenje posameznika, naših družin, župnij, škofij in našega naroda. Podobno je v vabilu zapisal tudi murskoboški škof Peter Štumpf. Bogu se moramo za marsikaj zahvaliti, kajti njegova ljubezen do slovenskega naroda je velika in dosledno odpuščajoča. Njegova ljubezen se na poseben način kaže v njegovi navzočnosti in delovanju v evharistiji. Ob sklepu pa še povabilo novomeškega škofa Andreja Glavana: kongres bo krona skoraj dveletne evharistične prenove. Navezal pa se je še na Grozdeta, Gnidovca, Baraga in Slomška ter zapisal, da s številno udeležbo na kongresu lahko pokažemo, da nam naši mučenci in priprošnjiki veliko pomenijo.

Vsakoletno romanje goriške nadškofije in koprške škofije Na Sveti Gori posebna molitev za duhovnike sosednjih škofij

Ob koncu Marijinega meseca, v nedeljo, 30. maja, so tudi letos verniki iz goriške nadškofije in koprške škofije poročali na priljubljeno svetišče Sveta Gora. Tradicionalno - letos triindvajseto - medškofijsko popoldansko romanje sta vodila goriški nadškof msgr. Dino De Antoni in koprski škof msgr. Metod Pirih. Potekalo je pod geslom *Leto duhovništva - v molitvi pred Marijo*, saj v vesoljni Cerkvi obhajamo leto duhovništva, ki se bo uradno končalo naslednji teden.

Na praznik Presvete Trojice, je povedal msgr. De Antoni, so prisotni želeli posebej peti hval-



Škof Metod Pirih in nadškof Dino De Antoni (foto Sergio Marini)

lo v svojem srcu veliki skrivnosti Troedinega Boga. "Bog je zares Edini, a ni samotar, ker njegovo bivanje preveva najgloblji občestveni odnos Očeta s Si-

nom v Svetem Duhu". Gre za najgloblje družinsko občestvo, za najvišji izraz občestva in odnosov, za izraz večnega praznovanja. Troedini Bog nas je ust-

varil po svoji podobi, zato vsi ljudje v sebi nosimo poteze njegove občestvene ljubezni, ki pa jo moramo še in še krepiti ter jo vnašati v medsebojne odnose. Če te logike Božje ljubezni ne upoštevamo, se oddaljujemo od Božje zamisli o nas. Prav to zamisel želi poudariti vsakoletno romanje: krajevni Cerkvi naj se oblikujeta po vzoru Presvete Trojice "s spoštovanjem raznolikosti, s premagovanjem težav, z vzajemnim sodelovanjem". Zasedovanje takšnega vzora ni lahko, saj je duhovniški lik v zadnjih mesecih postal medijska tarča. Duhovniki so pač ljudje, "zato se ne smemo čuditi, da se kdo tudi iz duhovniških vrst hudo pregreši... Tudi zato je nadškof spodbudil vernike, naj priporočijo Svetogorski Kraljici naše duhovnike, "ki jih imamo radi in smo Gospodu hvaležni, da nam jih je dal". Svečani maši je sledil običajni blagoslov znamenja Concordia et Pax.

HIŠNA OPREMA

1. Orodje (skeuos eklogés): "Gospod pa mu je rekel: 'Pojdi, zakaj on mi je orodje, ki sem ga izvolil, da ponese moje ime pred pogane in kralje in Izraelove sinove. In jaz mu bom pokazal, koliko mora trpeti za moje ime'" (Apd 9,15). Pomeni: človek je hiša Svetega Duha (1 Kor 3,16), pa tudi posoda, to je kelih in ciborij, monštranca in tabernakelj.

2. Luč (fós): "Zakaj tako nam je Gospod zapovedal: 'Postavil sem te za luč poganom, da bi bil v zveščanje do konca zemlje'" (Apd 13,47). Pomeni: učitelj in vodnik.

"Vi ste luč sveta. Mesto, ki stoji na gori, se ne more skriti. Svetilke tudi ne prižigajo in ne postavljajo pod merniki, marveč na svetilnik in sveti vsem, ki so v hiši. Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih" (Mt 5,14-16).

"Svetilka tvojega telesa je tvoje oko. Če je torej tvoje oko zdravo, bo vse tvoje telo svetlo. Če pa je tvoje oko pokvarjeno, bo vse tvoje telo v temi. Če se torej tvoja notranja luč stemni, kolika

bo tema"! (Mt 6,22-23).

"Pazi tudi na svet vesti, kajti nič ti ni bolj zvesto, kakor ta. Vest namreč daje včasih boljše pojasnilo, kakor sedem čuvajev, ki so postavljeni na višini za ogledovanje. A pri vsem tem prosí Najvišjega, da vodi v resnici tvoje korake"! (Sir 37,13-15).

"Jaz sem luč sveta. Kdor hodi za menoj, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja" (Jn 8,12).

3. Zrcalo (ésoptron): "Zdaj namreč gledamo v zrcalu, nejasno, takrat pa iz obličja v obličje. Zdaj spoznavam deloma, takrat pa bom spoznal, kakor sem bil spoznan" (1 Kor 13,12).

"Saj je (modrost) odsvit večne luči, brezmadežno ogledalo Božje dejavnosti, podoba njegove dobrote" (Mdr 7,26).

"Četudi se ponižuje (tvoj nasprotnik) in hodi sključen, pazi in varuj se ga! Bodi proti njemu kakor čistilec ogledala in spoznal boš, da ni čisto zarjavel" (Sir 12,11).

4. Zagrinjalo (kálymma): "Ker imamo torej tako upanje, ravnamo z veliko srčnostjo in ne kakor Mojzes, zagrinjalo na njih srcu. Kadar se pa spreobrnejo h Gospodu, se bo zagrinjalo odvzelo" (2 Kor 3,14-16).

Pomeni: Staro zavezo je mogoče pravilno razumeti samo skozi Novo zavezo! Tudi tempelj-

sko zagrinjalo (Mt 27,51; Heb 6,19).

5. Glinaste posode (skeuos ostrákinon): "Imamo pa ta zaklad (oznanila) v glinastih posodah, da je preobilna moč iz Boga in ne iz nas" (2 Kor 4,7). Pomeni: apostol je ranljiv in pogosto oznanja s porazi, z zmagovitimi porazi!

6. Častne posode (skeuos hrysoín): "V veliki hiši pa niso le zlate in srebrne posode, ampak tudi lesene in glinaste, in nekatere so častne, druge nečastne" (2 Tim 2,20).

7. Kopel (loutrón): "Možje, ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus ljubil Cerkev in sam sebe dal zanjo, da bi jo v vodni (krstni!) kopeli z besedo (obrazcem!) očistil in posvetil, da bi napravil sam sebi slavno Cerkev, ki bi ne imela madeža ali gube ali kaj podobnega, ampak bi bila sveta in brezmadežna" (Ef 5,25-27).

Opravičeni nismo po delih, temveč po Božji milosti: "Odrešil nas je, ne zaradi naših pravičnih del, ki smo jih mi storili, marveč po svojem usmiljenju v kopeli prerojenja in prenovljenja po Svetem Duhu, ki ga je na nas obilno razlil po Jezusu Kristusu, našem Zveličarju, da bi bili opravičeni z njegovo milostjo in po upanju postali dediči večnega življenja" (Tit 3,5-7).



GORICA Prispeljki, s katerimi se uresničujejo številne krajevne pobude

Kaj je bilo v goriški nadškofiji narejenega s prispevki 8x1000?

Na področju goriške nadškofije obstaja veliko načrtov, ki najdejo pot do uresničitve s pomočjo prispevkov iz sklada "8x1000" (osem tisočink); gre za karitativno delovanje, za socialno sluzenje ter kulturno in pastoralno promocijo.

Zaradi svoje velike človeške pomembnosti nad vsemi izstopata goriški središči Faidutti in San Giuseppe, ki ju upravlja škofijska Karitas. V zadnjem času sta inštituta zabeležila znaten porast prošnje pomoči; veliko obupanih oseb namreč prihaja iz vsega sveta v mesto ob Soči in tu išče podporo prek političnega azila.

"Prispeljki 8x1000", nam je povedal g. Paolo Zuttion, ravnatelj krajevne Karitas, "prihajajo delno iz sklada državne Karitas skupno z že določenimi projekti, ki so finančno kriti, ostali del pa prispeva škofija; te uporabljamo ne le za centra Faidutti in San Giuseppe, temveč tudi za potrebe ljudi, ki prihajajo v socialne posvetovalnice ali za podporo

"Ti možje in žene prihajajo v Gorico po kopnem", je dodal ravnatelj Karitas, "po dolgi poti iz svojih oddaljenih dežel". Leta 2008 jih je bilo toliko, da nas je sama prefektura zaprosila za odprtje drugega središča, pri tem pa nam ni nudila nobene pomoči pri njegovem vzdrževanju". Sočasno s težkim položajem, ki je nastal zaradi prihoda pomoči potrebnih ljudi na naše ozemlje, se je moralo goriško območje spopasti z novo

težkim položajem, ki je nastal zaradi prihoda pomoči potrebnih ljudi na naše ozemlje, se je moralo goriško območje spopasti z novo



Center San Giuseppe



G. Paolo Zuttion

in jo še prinaša zadruga po domeni ceni, porabila okrog 700 evrov na dan). "V letih 2008, 2009 in prvih šestih mesecih leta 2010 smo za vse, kar v teh centrih potrebujemo, že potrošili 45.000 evrov", je povedal g. Zuttion. "Danes je stanje dosti bolj mirno", je nadaljeval, "gostov je okrog 35, ob koncu

meseca maja nameravamo zapreti center San Giuseppe, ker je položaj kolikor toliko 'normalen'". V tem trenutku išče Karitas rešitve za zmanjšanje števila gostov, pomaga jim, da bi prišli do samostojnosti in bi imeli možnost zapustiti Gorico, da bi si poiskali službo in boljši položaj v drugih predelih Italije in sveta, kjer bi bilo to pač mogoče. Razmišljajo tudi o načrtih za odprtje menze; s pomočjo posebnega sklada državne Karitas, namenjenega Gorici in Otrantu, postavljajo na noge tudi možnost pravne podpore proslcem azila; to pa je zahtevna zadeva, ki predvideva pomoč pripravljene in kvalificirane osebe.

Kako preživljajo dneve gostje dveh goriških struktur? Gospa Loretta, prostovoljka v obeh središčih, je tista, ki jih še najbolj opazuje, pozna in spremlja. "Osebnostno skrbi za razpoložljivost postelj, pripravljam sobe in opremljam spalnice, upravljam pa tudi prostore znotraj struktur". Kot je poudaril sam g. Zuttion, je žal težko najti primerna opravila, s katerimi naj bi preživljali svoj

čas gostje, ki so pogosto mlajši: zelo malo jih uspe najti občasne manjše posle, zato ostajajo cele dneve preprosto v čakaju. Gospa Loretta je še povedala: "Zelo smo pozorni do gostov, ki pripadajo različnim državam, narodom in verstvom. Skrbimo za to, da bi hrana ne bila v nasprotju z njihovo vero, obenem ne želimo, da bi prišlo do sovražnih napetosti med njimi; tudi zato osebnostno skrbi za pospravljanje sob in jih skušam držati skupaj, da bi se naučili živeti pod isto streho v slogi". Prostovoljci, kot je Loretta, darujejo gostom veliko pozornosti in spodbud: "Vabimo jih, naj se udeležujejo tečajev italijanščine, da bi se bolje integrirali in našli službo; pa še, da bi spoštovali pravila sožitja in tista, ki jih postavlja država in kvestura, in da bi si prizadevali v iskanju zaposlitve. Po značaju seveda niso vsi enaki; nekateri so pri tem zelo to pač mogoče. Razmišljajo tudi o načrtih za odprtje menze; s pomočjo posebnega sklada državne Karitas, namenjenega Gorici in Otrantu, postavljajo na noge tudi možnost pravne podpore proslcem azila; to pa je zahtevna zadeva, ki predvideva pomoč pripravljene in kvalificirane osebe.

Selina Trevisan
(prev. DD)

SŠK o arbitražnem sporazumu

Mir je sad pravičnosti

Katoliška Cerkev na Slovenskem si je v dolgoletnem obdobju urejanja meje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško na kopnem in na morju vedno prizadevala, da bi tudi v nastali situaciji oba naroda ohranila tradicionalno dobrososedske odnose, prijateljsko sodelovanje in vzajemno sožitje. Stoletno dobro sosedstvo in medsebojno spoštovanje so neprecenljive vrednote, ki jih je potrebno varovati in ohranjati tudi v času, ko gre za vprašanje urejanja meje.

Katoliška Cerkev se zaveda, da ni v njeni pristojnosti odločanje o zadevah, ki so stvar meddržavnih dogovorov. "Ni naloga Cerkve, da sama politično uveljavi pravičnost; želi pa služiti oblikovanju vesti na področju politike in prispevati k temu, da raste spoznanje za prave zahteve pravičnosti...", pravi papež Benedikt XVI. (Bog je Ljubezen, 28). Zato želimo prispevati k spoštovanju resnice o zgodovinskih dejstvih, k poštenju in strpnosti v izjavah ter javnih nastopih, predvsem pa k spoznanju "za prave zahteve pravičnosti" tudi pri določanju meje. Pri tem opozarjamo na dejstvo, da je za Republiko Slovenijo izhod na odprto morje vitalnega pomena in ga lahko izgubi, medtem ko za Republiko Hrvaško te nevarnosti ni.

Razumljivo je, da Katoliška Cerkev pozdravlja vsak napredek v sporazumnem in mirnem reševanju sporov, vendar se pri tem zaveda svetopisemskega načela, ki ga je močno poudarjal tudi papež Pavel VI.: "Opus iustitiae pax". (Mir je sad pravičnosti, prim. Iz 32,17). Ko si prizadevamo za mirno sožitje in prijateljstvo med narodom, se zavedamo, da ju bo mogoče ohraniti in razvijati le, če bo meja, ki jo je treba določiti,

pravična in se zaradi nje noben narod ne bo čutil izigranega.

Lahko se vprašamo, ali bi ne bilo bolje, da bi politiki nase prevzeli odgovornost, ki jim je bila zaupana na volitvah, in bi o arbitražnem sporazumu dokončno odločili v Državnem



Msgr. dr. Anton Stres

zboru Republike Slovenije. V tem trenutku je to prepuščeno odločanju državljanov na referendumu. Državljanji moramo torej to odgovornost vzeti nase. Referenduma se moramo udeležiti in glasovati odgovorno. Komisija Pravičnost in mir pri SŠK poziva glasila, ki oblikujejo javno mnenje, naj bodo v svojem poročanju nepristranska in naj volivkam in volivcem pošteno posredujejo različna mnenja in argumente. Tokrat gre za preveč pomembne nacionalne interese, da bi jih kdor koli smel podrediti političnim koristim. Volivke in volivci pa Komisija vabi, naj si oblikujejo utemeljeno in razumno stališče ter glasujejo preudarno in odgovorno za to, da bomo lahko prišli do pravične meje. Samo pravična meja bo tudi zagotavljala trajno mirno sožitje in sodelovanje med narodom.

Msgr. dr. Anton Stres
predsednik Komisije
Pravičnost in mir pri SŠK

Nova Gorica / Zasebni vrtec po načelih sodobne metode Montessori

V Hiši otrok pomagajo otrokom do lastne ustvarjalnosti

S podelitvijo diplom strem vzgojiteljicam Hiše otrok Istrabenz Gorenje, zasebnega varstva, ki deluje po načelih priznane metode Montessori, je ta novogoriški vrtec, ki od oktobra 2008 deluje na Tumovi ulici, tudi uradno postal najboljše usposobljena organizacija za vzgojo otrok z upoštevanjem njihove lastne ustvarjalnosti v širši primorski regiji. Hišo otrok trenutno obiskuje 24 otrok, med katerimi jih nekaj prihaja tudi iz Gorice, na prosto mesto pa jih čaka še več kot 30. Varstvo je omogočeno od 8. do 17. ure, čas obiskovanja pa je zelo prilagodljiv, saj nekateri otroci prihajajo samo dopoldne oziroma popoldne, nekateri pa samo dvakrat ali trikrat tedensko. Hiša otrok deluje kot zasebna ustanova - financira se samo s prispevki staršev in podporo podjetij Istrabenz Gorenje in GEN-I. V izobraževanje, ki poteka v Ljubljani na Zavodu za Montessori izobraževanje in na matični Montessori instituciji v

Rimu (Opera Nazionale Montessori), je zdaj vključena še četrta vzgojiteljica, z otroki pa je dvakrat tedensko tudi angleško govoreča vzgojiteljica. Metoda Montessori temelji na prepričanju, da otroci radi delajo, zato jim morajo vzgojitelji pomagati najti pot do lastne ustvarjalnosti. V spodbudnem okolju se otroci sami preizkušajo, učijo, skrbijo zase in v staro-

stno mešanih skupinah hkrati tudi za druge otroke. Ker so postali prostori na Tumovi ulici pretesni, je predvidena selitev na novo lokacijo v Kromberk, kjer bo za vrtec namenjenih 400 m² površin. "Sem optimistka in računam, da se bomo preselili do konca leta", je povedala vršilka dolžnosti vodje Hiše otrok Jana Nemeč Golob.

Nace Novak



Center Luigi Faidutti

solidarnostnim skladom, ko ti ne zadoščajo. Vsekakor so bili prispevki 8x1000 v zadnjih dveh letih, spričo težkega položaja, namenjeni povečini dvema središčema". Center Faidutti, namenjen dormitoriju, je bil odprt leta 2004; ob koncu l. 2008 je število rednih gostov naraslo z osem na več kot 40. "Po zakonu bi jih moralo biti največ 19", je še povedal g. Zuttion, "zato je bil sprejet sklep o odprtju centra San Giuseppe, ki je bil prej dejaven do leta 2001". Do navala ljudi je prišlo, ker so številni ljudje iz držav, ki so jih prizadeli vojne in državljanski spori, zaprosili za politični azil.

potrebo, vezano na tiste, ki so bili priprti v središču CARA (Centri di accoglienza richiedenti asilo, Center za sprejem proslcev azila) iz Gradišča ob Soči: "Po šestih mesecih bivanja v tej strukturi", je razložil g. Zuttion, "goste pošljejo drastično na cesto, ne glede na letni čas ali vreme. Mnogi ne vedo, kam bi šli, in prihajajo iskati pomoč k nam. V strukturah, kjer lahko gostimo približno 45 oseb, smo jih imeli celo 140". Škofijska Karitas se je znašla - in tako je tudi danes - v upravljanju tega položaja popolnoma osamljena, stroški so ogromni (dovolj je pomisliti, da je že pred leti samo za nabavo hrane, ki jo je prinašala



Prvo sv. obhajilo v Sovodnjah ob Soči

Zakrament prvega svetega obhajila so v nedeljo, 23. maja, v župniji sv. Martina v Sovodnjah ob Soči prejeli štiri otroci: Nika, Marco, Thomas in Mitja. Skupino je - po prerani smrti priljubljene župnika Vojka Makuca - kot katehistinja sprejela in privedla do tega pomembnega koraka Karen Ulian. Praznično evharistijo je vodil dekan Karel Bolčina.



Kratke

6. junija v organizaciji ZCPZ - Gorica zborovski koncert v štandreški cerkvi

Koncert cerkvenih pesmi, ki ga vrsto let v tem času prireja Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica, v sodelovanju z župnijo sv. Andreja apostola, je postal že tradicija. Na njem nastopajo člani Združenja, katerim se večkrat pridružijo še zborogostje. Vsak zbor zapoje tri evharistične in Marijine pesmi. Letos se bo predstavilo šest zborov: Pevska skupina Musicum, Mepz Jazbine - Plešivo (zborovodja Zdravko Klanjšček), Mepz Štmaver (zborovodja Nadja Kovic), Mepz Podgora (zborovodja Peter Pirih), Mepz Mirko Filej (zborovodja Zdravko Klanjšček) in mepz Štandrež (zborovodja David Bandelj). Koncert se bo pričel ob 18. uri s pozdravom Alessandre Schettino. Nato se bodo zvrstile pevske skupine z izredno pestrim programom, ki sega od avtorjev, kot sta Jacobus Gallus in William Byrd (16. stoletje), tja do Vodopivca, Bratuža, Kimovca in pred tremi leti preminulega prof. Stanka Jerčija.

Dobrodelni koncert na Sveti Gori

Frančiškanski samostan Sveta Gora prireja v nedeljo, 6. junija, ob 17. uri, po slovesni sveti maši ob 16. uri, Dobrodelni koncert za Družinski center na Sveti Gori. Bogoslužje bo vodil provincial p. Stane Zore. Pri sv. maši bo sodeloval Mešani pevski zbor Anton Foerster Ljubljana pod vodstvom zborovodje Damijane Božič-Močanik, na orgle bo petje spremljal Gregor Klančič, nastopila bo tudi solistka sopranistka Sabina Cvilak.

Družinska pastorala: srečanje v Ogleju

Družinska pastorala goriške nadškofije vabi ob koncu letnega delovanja v nedeljo, 6. junija, v Ogleju. Ob 17. uri bo v župnijski dvorani dr. Annamaria Rondini spregovorila na temo: Naloga župnijske skupnosti. Ob 18.30 pa bo v baziliki nadškof Dino De Antoni daroval sv. mašo za vse navzoče. Sledi družabnost. Vabljeni!

Zaključna prireditev Olympie

Minuli petek, 28. maja, so mladi telovadci, plesalke in športniki goriškega športnega združenja Olympia osrečili svoje starše, stare mame in očete z odmevnim zaključnim nastopom, na katerem so najboljšim podelili tudi medalje in priznanja. Mame so pripravile



domače pecivo, organizatorji so poskrbeli za sadne sokove, prireditev se je končala s prigrizkom in sproščenim druženjem ter z obljubo, da se jeseni spet srečajo pri telovadnih vajah.

MePZ Lojze Bratuž med nagrajenci v V. Veneto

Zasedli so 3. mesto v kategoriji ljudske pesmi

Od preteklega petka do nedelje je v kraju Vittorio Veneto potekala 44. izvedba najstarejšega zborovskega tekmovanja v Italiji "Citta' di Vittorio Veneto", na katerem je nastopil tudi mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice. Zborovski sestav se je pod taktirko Bogdana Kralja

predstavil v kategoriji ljudske pesmi s štirimi skladbami iz projekta Rezijanska ljudska pesem, ki ga je pripravil v letošnji sezoni. Goriški pevci so na tekmovalnem odru zapeli Njnen če? a jti gna' v priredbi Pavleta Merkuja, Čopijevo Da hörä tä Čäninawä, uspavanko Nana ščeričica, ki jo je za

mešani zbor priredil Sandro Filippi, in zaključili z Rezijansko Alojza Srebotnjaka. Komisija, ki ji je predsedoval prof. Franco Monego, je v B kategoriji dodelila prvo mesto zboru Cet iz Milana (9,20 točk), drugo mesto sestavu "Città di Ala" iz Trenta (8,55 točk), tretje pa zboru Lojze Bratuž z 8,25 točkami.

Nagrado, ki sta jo na slovesnem nedeljskem nagraje-



vanju prevzela dirigent Bogdan Kralj in predsednik zbora

Marko Terčič, bodo goriški pevci dodali k lepi vrsti po-

membnih priznanj, ki so jih dosegli v zadnjih letih zborovskega delovanja.

Tekmovanje je bilo nasploh uspešno za zamejsko zborovstvo: dekleta Kraškega slavčka so namreč dosegle prvo mesto v kategoriji D (mladinski zbori), otroški zbor Fran Venturini od Domja posebno nagrado Hospice Casa antica Fonte, zbor Jacobus Gallus iz Trsta pa četrto mesto v kategoriji ljudske pesmi.

Predstavnica Fundacije Carigo v štandreškem vrtcu

Otroci so se zahvalili s pesmijo



Fundacija Cassa di Risparmio di Gorizia, ki podpira najrazličnejše projekte na teritoriju, je s finančnim prispevkom štandreškemu vrtcu omogočila glasbeni "projekt integracija" pod mentorstvom Jane Drasič in nakup ustreznega materiala. Da bi se velikodušni ustanovi zahvalili, so otroci v sredo, 26. maja, imeli v gosteh svetovalko Fundacije Miryam Vidi in ji pod vodstvom vzgojiteljic zapeli nekaj otroških pesmic. V imenu združenja staršev in nekaterih prisotnih

mamic se ji je Sara Boskin zahvalila, da lahko vrtec nudi otrokom nekaj več. V imenu učiteljic je spregovorila Mirjam Paulin. Gostja je prinesla pozdrav predsednika Franca Obizzija, izrazila svoje navdušenje nad glasbenim projektom otrok in željo, da bi ustanova lahko še podpirala take dejavnosti, čeprav, je dodala, so se njeni prispevki zaradi krize zmanjšali sorazmerno z dividendi. Malčki - slovensko sekcijo jih obiskuje 45 - so ji poleg pesmic glasno zakričali "Hvala-grazie"!

PD ŠTANDREŽ Praznik špargljev

Prijeten konec praznovanj kljub oblakom

Močno deževje je v nedeljo, 30. maja, popoldne prenehalo, tako da je Praznik špargljev v organizaciji Prosvetnega društva Štandrež, lahko doživel še svoj epilog, potem ko je kljub vremenski muhavosti v soboto, 29. maja, pripravil mladim gibčnim kolesarjem prijeten popoldan s kolesarsko tekmo bike cross v predelu Štandreža, imenovanem Veliki konec v Klancu, na njivi Marjana Breščka, predsednika krajevnega rajonskega sveta. Na kolesarski progi z "ovirami" so mladi kolesarji pokazali svoje kolesarske veščine, pa tudi učinkovito reševali razne igre z vodo, ki sta jih z veliko domisljivosti, pa tudi nemalo truda s sodelavci pripravila Rafaela Zavadlav in Simone Lamo, pobudnik tega, po vrsti drugega tekmovanja s kolesi, ki so ga otroci nestrno pričakovali in izvedli z velikim veseljem. Isti dan so na trgu pred cerkvijo razkazovali svoje neminljive čare stari avtomobili, svojo moč pa terenska vozila. Razstavo sta pripravila Gas Club iz Gorice in GFI Alpe Adria. V sobotnih večernih urah je za prijeten vzdušje ob kulinarčnih dobrotah poskrbel ansambel Souvenir.

V nedeljo zvečer se je v župnijskem parku med lipami zbralo kar precej ljudi, ki jih nestanovito vreme ni zadržalo doma; želja po špargljih in drugih dobrotah ter sprostitev jih je zvalila v Štandrež, kjer so jim v novem, zidanem prostoru postregli delavni in požrtvovalni člani društva, ki so kot vsako leto pripravili tudi vabljen srečelov. Kulturni program se je začel z nagrajevanjem malih risarjev, ki so v soboto, 22. maja, sodelovali na natečaju ex tempore na temo narave. Kot

kar precej ljudi, ki jih nestanovito vreme ni zadržalo doma; želja po špargljih in drugih dobrotah ter sprostitev jih je zvalila v Štandrež, kjer so jim v novem, zidanem prostoru postregli delavni in požrtvovalni člani društva, ki so kot vsako leto pripravili tudi vabljen srečelov. Kulturni program se je začel z nagrajevanjem malih risarjev, ki so v soboto, 22. maja, sodelovali na natečaju ex tempore na temo narave. Kot

Vrtec: 1. Sofia Zavadlav (Štandrež); 2. Makrina Quinzi; 3. Davide Tomadini (Ancelle di Gesu').

1., 2. r. OŠ: Gabriel Brani (OŠ F. Erjavec); 2. Andrej Lakovič (OŠ F. Erjavec); 3. Gašpar Možina (OŠ F. Erjavec).

3., 4., 5. r. OŠ: 1. Simon Florenin (plaketo je dala Občina Gorica, podelil pa jo je... na prazniku prisoten predsednik goriške pokrajine Enrico Gherghetta, ki



Foto DP

je povedala povezovalka večera Loredana Nanut, je svojo risarsko žilico na papir zililo 41 otrok, ki obiskujejo štandreški vrtec ali osnovno šolo, pa tudi šole v Gorici, Pevmi, Vrtojbi in italijansko pri goriških uršulinkah. Komisija (Majda Zavadlav, Milena Zavadlav in Silvan Bevčar) je pohvalila vse otroke, nagradila pa prve tri uvrščene v vsaki starostni skupini.

je pozdravil prisotne, rekoč, da je v tem času zelo pozitivno se truditi kot skupnost in delati zanjo), 2. Rebecca Fierro, 3. Patrik Cingerli; vsi trije nagrajenci so učenci OŠ F. Erjavec. Kot najštevilnejši sodelujoči razred na slikarskem tekmovanju je bil nagrajen peti razred OŠ F. Erjavec. Na kolesarski tekmi bike cross so bili nagrajeni posamezniki treh skupin: 1., 2. r.: Giacomo Gren-

štandreškega narečja. Igralca sta s prepoznavno izvajalsko spretnostjo in izkušnostjo iz preproste besedila ustvarila prijeten komičen prizor, ki je pozabaval gledalce in iz njih ob koncu zvalil spontan aplavz. Zaradi slabega vremena je nastop odpovedal MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe. Ansambel Hram pa je nadomestila posneta glasba.

JK

Romljan: zapustila nas je Gabrijela Devetak

Lani je "Tinčina" praznovala 100 let

V ponedeljek, 24. maja, nas je zapustila najstarejša slovenska ronška domačinka, Gabrijela Devetak, ki je do preselitve v dom ostarelih stanovala v Romljanu. Na zadnji pot so jo sorodniki in domačini pospremili v sredo, 26. maja, ko je bila v Romljanu pogrebna sv. maša. Dne 3. avgusta lani je bilo pri njej, v domu ostarelih v Ronkah, nadvse živahno, saj so jo obiskali predstavniki Ženskega zbora in društva Jadro ter z njo praznovali njen 100. rojstni dan. Rodila se je namreč v družini Alojza Devetke / Devetaka, Tinčina, ki je bil rojen 1. 1886 v Opatjem selu. Tudi on je dočkal visoko starost, 103 leta; bil je zadnji izdelovalec bičev v Ronkah. Fašisti so mu preprečili nadaljevanje tega nenavadnega poklica. Njena mati je bila Marija Pahor - Španjeva iz Opatjega sela, rojena 1. 1888. Gospa Gabrijela je bila kljub

svojim letom izredno čila, zdrava in imela je izreden spomin. Bila je prijetna sogovornica, bistrega



duha. Kot vsi stoletniki je imela težko in hudo življenje, ker je začela delati pri petnajstih letih kot hišna pomočnica in dojilja, toda vse življenjske težave je sprejemala z dobro voljo in optimizmom.

Ko ji je bilo komaj šest let, se je družina morala zaradi vojnih razmer preseliti najprej v Vojsčico. Nato pa so se z vlakom iz Nabrežine odpeljali v Štore blizu Celja. Tam se je družina zaposlila ter stanovala pri neki kmečki družini. Člani te družine kot vsi ostali krajanji so jih imeli za "Italijane, ki so prišli od morja". Gabrijela je hodila v nemško osnovno šolo; leto je nekaj let potem, po končani vojni, dokončala v slovenski osnovni šoli v Mirnu. Zaradi razdejavanja v vasi so se njeni starši, kot tudi drugi vaščani, odločili, da dajo neki zadrugi nalogo zgraditi novo hišo v Romljanu ob ulici, ki se je v začetku fašizma imenovala "via Oppacchiasella" zaradi porekla stanovanalcev. Veliko let so jim drugi ronški prebivalci pravili "Sčičavi di Doberdo". S pridnim delom je pomagala vzdrževati družino, ker je oče moral opustiti izdelovanje bičev (skarabacev) in ni imel stalnega dela, brata Karlo in Lojze sta bila majhna kot tudi sestri Margherita in Marija. Sedaj, ko so bratje in sestre že pred njo odšli s tega sveta, so zanjo skrbeli nečaki in razni slovenski domačini.

Karlo M.

JAZBINE Note v kleti kmetije Prinčič: Nonet Primorsko in MePZ Sedej

Projekt zborovodje, ki združuje

Pevci Mešanege pevskega zbora F. B. Sedej iz Števerjana so v iztekajoči sezoni peli pod energično taktirko tržaške dirigentke Aleksandre Pertot. Ta jim je očitno znala viliti novega elana in navdušenja, nazadnje pa jih je izzvala s projektom *Note v kleti*. V nedeljo, 23. maja, so se števerjanski pevci v kleti kmečkega turizma Bajta v Saležu srečali z nonetom Primorsko iz Mačkolj, ki ga vodi ista zborovodja. Tri dni kasneje pa so se eni in drugi zbrali na Prinčičevi kmetiji Gradis'ciutta na Jazbinah. Aleksandra Pertot je "s svojim optimizmom, znanjem in izkušnjo" v zboru Sedej res podžgala novo veselje do petja. To je v uvodnem



Aleksandra Pertot



Nonet Primorsko in MePZ Sedej skupaj

pozdravu potrdil predsednik istoimenskega vaškega društva Matej Pintar. Rezultat dela je tudi dvojni koncert, ki je obakrat uspel v zadoščeje dirigentke, pevcev in številnih navzočih. Predsednik noneta Miloš Tul, ki je prebil otroštvo na bližnjem Krminskem, je s hudomušnimi verzji med drugim povedal, da "je treba včasih kako klet izbrati, da se glave znajo skupaj dati". Svoj venček "vinskih" je najprej čvrsto odpel nonet Primorsko, ki

prav dobro izbrala, ko se je odločila, da pride vodit števerjanski zbor. V teh vinorodnih krajih je našla pristne ljudi, ki so jo popeljali tudi po briških kletih: "Joj, koliko lepote! Verjetno ne veste, kaj imate", je rekla. Zato si je zamislila "vinski projekt" v domači kleti, da bi primerno kulturno ovrednotili te čudovite kraje, kjer bi se družili ob petju in v prisrčnem vzdušju. Projekt se je komaj začel, je zatrčila, "na Marti-

no bomo spet tu"! Koncert sta sestava sklenila s skupnim voščilom, da bi zlahka pobuda imela pred sabo še *Mnogaja ljeta!* Potem ko se je Pintar zahvalil zborovodji, pevcem, publiki in še zlasti gostoljubni družini Prinčič ter sta si zboru izmenjala prilžnostne zahvale in darove, so domačini v zunanjih prostorih sijajno lepe jazbinske kmetije pogostili navzoče, ki so se v siju polne lune radi zadržali sredi vinogradov in veselih ljudi. / DD

ŠTEVERJAN Likof 2010

K oblikovanju praznika je bila poklicana prav vsa vas

V preteklosti in še danes v Števerjanu mesec maj začne s prvomajskim slavljem in s praznovanjem vaškega zavetnika sv. Florijana. Na bogato obloženih mizah imajo prvo mesto vino, ki je dozorelo v zimskih mesecih, in prve češnje. Števerjanski Likof želi ohraniti in ovrednotiti staro izročilo in nudi gostom pokušno sadov domače zemlje: vino, olje, sadje in tipične jedi. Poleg tega predstavi gostom zgodovino kraja, navade in domačo obrt. Beseda *likof* je med Brici zelo v rabi, predvsem ko se konča kako večje delo. V Brdih je bilo nekoč in je še danes veselo v času trgatve, mesec maj je od nekdanj ponazarjal čas obiranja češenj. V prijetnem duhu cvetočih akacij, pa tudi ob nagajivosti majskega vremena je v soboto dopoldne, 29. maja, zaživel Likof na enem najlepših krajev števerjanske vasi, na razgledni točki kmetije Baronesse

Tacco. Glavno besedo so seveda imeli vinarji in pa skoraj ves proizvodni aparat vasi. Organizator želi s praznikom promovirati sadove, ki jih daje zemlja briškemu človeku. Z eno besedo: goste želi obdariti z malo tiste števerjanskosti, prijaznosti, sproščenosti pri uživanju briške kapljice in jedi. Vse to, kar mislimo, da današnji družbi večkrat primanjkuje. Prireditelji Vinoteke Števerjanski grič, prosvetni vaški društvi F. B. Sedej in Briški grič ter lovška družina Jazbine so pod pokroviteljstvom občine Števerjan, goriške pokrajine ter Zadrugne banke iz Ločnika, Fare in Koprivnega uspešno izpeljali Likof. Na uradnem odprtju praznika, ob prisotnosti številnih uglednih gostov, je pozdravil predsednik Vinoteke Simon Komjanc, prisotne pa je nagovorila županja Franca Padovan. Sledila je okrogla miza o novih priložnostih v turizmu Collio in Goriška Brda. Sreča-

nje, ki je bilo na zelo visoki kakovostni ravni, je povezoval enolog in priznani časnikiar Claudio Fabbro. Predavatelji so se dotaknili številnih tem, ki so tako ali drugače povezane z vinom: od turističnega razvoja do socialne problematike, od ekonomske plati pa do utrditve gospodarskega sistema. Univerzitetni profesor in ekonomist Francesco Marangon, univerzitetna diplomiranka Erika Koncut, arh. Camilla Mancini in svetovno priznani ameriški strokovnjak, predsednik zadrugne Balzac, Paul Wagner, so na tehten in strokoven način poskusili obrazložiti možne razvojne poti briškega ozemlja; take ali drugačne; izhodiščna točka vseh ostaja seveda vino; prav okrog vina je potrebno začeti razmišljati o globalnem turizmu. V popoldanskih urah je potekala tematska pokušna tokaja, namenjena globlji analizi tega vina, ki zaseda tudi v Brdih pomembno mesto. Zanimivo je bilo tudi predavanje o začetnih oprijemih pri pokušni vina, o vlogi gostinca in potrošnika. Vsakdo izmed domačinov se je predstavil s kopico najobetavnejših želja in z gostoljubnostjo. Števerjanci so ponu-

dili številnim gostom trud celoletnega dela, pokušno sadov domače zemlje. Poleg tega so gostinci pripravili tipične briške jedi, kletarji so postregli s pristno briško kapljico, domači obrtniki so se izkazali v iznajdljivosti. Med stojnicami kmečkih operaterjev so karabinjerji dali na razpolago znani - bolj ali manj priljubljeni - aparat za odmerk alkohole stopnje v krvi. Praznik je potekal v prijateljskem vzdušju, z željo povezovanja ljudi, same zgbanke in promocijski material so bili pripravljeni v štirih jezikih: slovenščini, italijanščini, furlanščini in nemščini. Pobuda je nedvomno zelo dobro uspela, upati je, da je promocija imela tudi čim večji odmev.

MD

Daniel, Nikolaj in Adrian se skupaj z mamo Carmen in očkom Petrom veselijo rojstva brataca - na svet je prijel mali GABRIJEL
Srečni družini iz srca čestita
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Zadruga Goriška Mohorjeva in PD Štandrež vabita na družabni večer
ROMUNIJA 2010
Fotografske posnetke s potovanja z Novim glasom bo prikazal Damjan Paulin
Petek, 11. junija 2010, ob 20.45
v spodnjih prostorih župnijskega doma A. Gregorčič v Štandrežu

Goriška Mohorjeva družba vabi na predstavitev knjige

Joža Lovrenčič
Ves Vaš ljubeči očka
PISMA HČERKI NINI



V ponedeljek, 7. junija 2010, ob 18. uri v galeriji Ars, Travnik 25 v Gorici
Delo bo predstavila urednica knjige dr. Rozina Švent

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
MePZ HRAST
MePZ LOJZE BRATUŽ

vljudno vabijo na koncert
priznanega mešanega pevskega zbora

OREYA - Ukrajina
Zborovodja: Alexander Vatssek

Na sporedu skladbe iz klasičnega repertoarja in ljudske ukrajinske pesmi

Kulturni center Lojze Bratuž
Ponedeljek, 7. junija 2010, ob 20.30

Obvestila

Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske vabi v ldrsko pri Kobaridu v petek, 4. junija 2010, ob 18. uri na slovesno odkritje spomenika prvim civilnim žrtvam 1. svetovne vojne. Udeležence bosta pozdravila župan občine Kobarid Robert Kavčič in predsednik društva TIGR Primorske Marjan Bevk. Slavnostni govornik bo podpredsednik državnega zbora Republike Slovenije Vasja Klavara. V kulturnem programu, ki ga je pripravil Marjan Bevk, bodo sodelovali Otket Simon Gregorčič Kobarid pod vodstvom Mateja Kavčiča in Kultur na akcija kluba mladih tigrovcev.

Frančiškanski samostan Sveta Gora vabi v nedeljo, 6. junija 2010, ob 16. uri na slovesno sveto mašo, ob 17. uri pa na dobrodelni koncert za Družinski center na Sveti Gori.

Priprava na malo maturo za dijake tretjih razredov srednje šole bo potekala v Mladinskem domu v Gorici, v ul. Don Bosco 60, od 7. do 11. junija, od 15. do 18. ure. V torek, 8. junija, bo psihoterapevt Bogdan Žorž vodil delavnico v zvezi s premagovanjem treme in ohranjanjem koncentracije. Ob 17.30 bo spregovoril tudi staršem. Od 6. do 10. septembra pa bo potekala priprava, namenjena letošnjim petošolcem, na vstop v srednjo šolo. Informacije na sedežu MD in na tel. 0481 546549 ali 328 3155040. Še je možen vpis k popoldanskemu pouku 2010/11.

Med poletnimi dejavnostmi Mladinskega doma "Poletnosti 2010" bodo od 14. junija do 2. julija potekali izzivi (videodelavnica, dnevne ekskurzije, zeleni teden).

SCGV Emil Komel sprejema vpise v šolsko leto 2010/11. Informacije daje tajništvo (tel. 0481 532163, 0481 547569), email info@emilkomel.eu ali na spletni strani www.emilkomel.eu

Gradbeno parcelo za kombinirano industrijsko in stanovanjsko gradnjo na področju Vipavske doline (izvoz Selo) prodam. 6000 kv. metrov po 50 evrov meter. Tel. št. 00386 41625393.

Cestitke

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz

ROGOS

Ženska skupina Jezero

Nivea Mislei Campagnolo

BAKRENI ODSEV

razstava bakrenih reliefnih slik

otvoritev 4. junija 2010 ob 18.30

Center Gradina - Doberdob

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Gledališče
pod zvezdami
Iz komedije v komedijo
Poletno srečanje gledaliških skupin

ŠTANDREŽ, IGRIŠČE OB ŽUPNIJSKI DVORANI

n Sobota, 5. junija 2010, ob 21. uri

Neil Simon - **PRAV POSEBEN PAR**

Režija Cvetka Jovan Jekl

Kulturno društvo Zarja - Trnovlje (Celje)

n Nedelja, 6. junija 2010, ob 21. uri

Mojca Dolinšek - **VSEGA SO KRIVI ZVONOVI**

Režija Božidar Tabaj

Prosvetno društvo Štandrež - Kulturno društvo Stanko Vuk Miren-Orehovlje

n Torek, 8. junija 2010, ob 21. uri

Vinko Möderdorfer - **VAJA ZBORA**

Režija Radoš Bolčina

Kulturno umetniško društvo Šempeter - Amaterska gledališka skupina

n Sreda, 9. junija 2010, ob 21. uri

Loredana Cont - **KOMANDIRJEV TIČ**

Režija Ingrid Verk

KD Gledališka skupina Dekani

n Sobota, 12. junija 2010, ob 21. uri

STOKRAT ... IN ŠE VEČ

Režija Janez Starina

Prosvetno društvo Štandrež - Dramski odsek

Ena brezplačna predstava lastnikom gledališkega abonmaja Štandrež 2009

V primeru slabega vremena bodo predstave v župnijski dvorani Anton Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM GORIŠKE OBČINE, ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

in URADA VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Novosti pri Celjski Mohorjevi družbi Tri drobne, a vsebinsko bogate knjižice

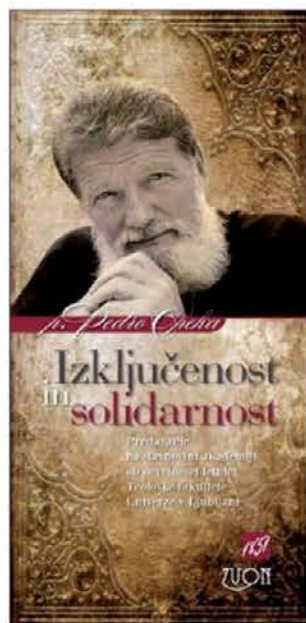
Pri Celjski Mohorjevi družbi so, kot poroča Slovenska tiskovna agencija, izdali tri drobne, vendar, kot se je izrazil urednik pri založbi Matija Remše, po vsebini bogate knjižice. Bogatejši so za delo več avtorjev, posvečeno 70-letnici vsestranskega glasbenika Jožeta Trošta, delo misijonarja Pedra Opeke. Izključenost in solidarnost ter knjižnico misli sv. Vincencija Pavelskega.



Knjižica ob življenjski in ustvarjalni obletnici Trošta je po besedah Matije Potočnika, urednika knjižice in avtorja uvodnega prispevka o glasbenikovih življenjskih mejnikih, usklajena z glasbenikovim vidikom. To se glasi: "Najprej dobro opravljeno delo, potem pa vse drugo, če je prgišče posvetne slave ob tem sploh še potrebno".

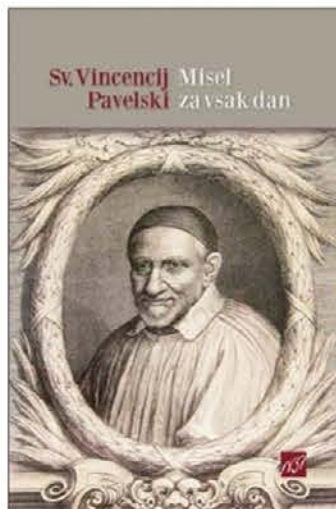
Knjižica s prispevki Potočnika, Petra Gruma, Cilke Kavčič, Andreja Missona, Janca Perka, Milene Piškur in Eda Škulja opisuje Troštovo udeleževanje na različnih glasbenih področjih ter njegove vloge. Glasbenika predstavijo kot "regens chori" v ljubljanski stolnici, voditelja orglarske šole v Ljubljani, dirigenta pevskega zbora Anton Foerster, urednika in cerkvenoglasbenega pisca, skladatelja ter mentorja Sončne pesmi. Izključenost in solidarnost je

tretje delo Pedra Opeke, ki je izšlo pri Mohorjevi družbi. Leta 2006 je izšla knjiga Bojevniki upanja, dve leti pozneje pa še



Dnevnik spopada. Pričujoče delo je na novinarski konferenci predstavil teolog in filozof lazarist Robert Petkovšek. Po njegovih besedah se Opeka v delih vedno bolj posveča notranji refleksiji in teološki misli. Neutrudi misijonar na Madagaskarju, po Petkovškovi besedah, v današnjem času globalizirane revščine rešitev ne išče za katedrom ali v pisarni, pač pa v konkretnem delu z ljudmi. Tole temelji na osebnem pristopu k človeku, ki ga je treba videti in ga vzpodbujati v prepričevanju njegovih čutenj. Kot je prepričan Petkovšek, Opeka s svojim delom, ki poziva k splošnemu premisleku o revščini, odpira tudi nov pogled

na teologijo, ki v ospredje postavlja človeka in Boga kot tistega, ki mu je najbližje, s tem pa v teologijo v večji meri vnaša področje socialne in humanitarne pomoči. Knjižica Misel za vsak dan prinaša misli sv. Vincencija Pavelskega, zavetnika vseh karitativnih dejavnosti v Cerkvi. Izdali so jo ob 350-letnici njegove smrti. Francoski svetnik si je v 17. stoletju prizadeval predvsem za tri cilje: skrb za uboge in premaganje splošne revščine, misijonsko delo ter izobraževanje in vzgojo duhovnikov. V ospredje je Vincencij Pavelski vedno postavil posameznika in ne skupnosti ali večje skupine. To vodilo, tako je dejal Petkovšek, upoštevajo tudi slovenske ustanove in organizacije, ki izhajajo iz njegovega duha. To so Vincencijeva zveza dobrote, Marijine sestre Vincencijeve konference, Marijanska Vincencijanska mladina in druge.



na teologijo, ki v ospredje postavlja človeka in Boga kot tistega, ki mu je najbližje, s tem pa v teologijo v večji meri vnaša področje socialne in humanitarne pomoči.

Knjižica Misel za vsak dan prinaša misli sv. Vincencija Pavelskega, zavetnika vseh karitativnih dejavnosti v Cerkvi. Izdali so jo ob 350-letnici njegove smrti. Francoski svetnik si je v 17. stoletju prizadeval predvsem za tri cilje: skrb za uboge in premaganje splošne revščine, misijonsko delo ter izobraževanje in vzgojo duhovnikov. V ospredje je Vincencij Pavelski vedno postavil posameznika in ne skupnosti ali večje skupine. To vodilo, tako je dejal Petkovšek, upoštevajo tudi slovenske ustanove in organizacije, ki izhajajo iz njegovega duha. To so Vincencijeva zveza dobrote, Marijine sestre Vincencijeve konference, Marijanska Vincencijanska mladina in druge.

Kratki

Slavistično društvo ob Trubarjevi 500-letnici

Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm je leta 2008 počastilo spomin Trubarjevega rojstva s simpozijem, ki je potekal 17. maja v Trstu in na katerem so sodelovali poznavalci njegovega življenja in dela iz zamejstva in matične domovine. Zdaj so njihovi prispevki izšli v Trubarjevem zborniku z letnico 2009. Posameznim besedilom sledijo povzetki v slovenščini in italijanščini, pri nekaterih tudi literatura.

Na tržaški predstavitvi (17. maja 2010) je udeležence najprej pozdravila prof. Lojzka Bratuž, zbornik pa je predstavila prof. Marija Pirjevec, ki je tudi avtorica uvodnega besedila. Povedala je, da vsebujejo v zborniku objavljeni referati Borisa Paternuja, Majde Merše, Silvana Cavazza, Marije Mercina, Erike Fornazarič in Marte Ivašič različne, tudi nove poglede na Trubarja in na njegovo pisateljsko in prevajalsko delo. Uredniški odbor je dodal še stavek Lojzke Bratuž Primož Trubar v Trstu in na Goriškem, čeprav je bil že objavljen (iz primorske kulturne dediščine, Goriška Mohorjeva družba 2008), ker smiselno dopolnjuje vsebino tega zbornika.

Svojo strnjeno in vsebinsko bogato predstavitev je prof. Pirjevec sklenila z željo, da bi "publikacija o Primožu Trubarju vzbudila pozornost ne samo pri ljudeh stroke, temveč tudi v širšem krogu bralcev".

Prav gotovo je opravilo Slavistično društvo z objavo zbornika o Trubarju pomembno delo, ki razkriva Trubarjev delež v naši kulturni stvarnosti 16. stoletja.

Zbornik je na razpolago v knjigarnah v Trstu in Gorici. / LB

Prof. Mira Susic pripravlja vrsto zgodovinskih publikacij

Za založbo Altro Mondo Editore pripravlja prof. Mira Susic vrsto zgodovinskih publikacij o vlogi vodilnih držav, ki so v drugi svetovni vojni premagale sile osi. Prva knjiga je izšla konec lanskega leta in je posvečena vlogi Francije. Pred kratkim pa je izšla druga, še obsežnejša (nad 300 strani), ki je namenjena vlogi Rdeče armade. V italijanskem izvirniku se njen naslov glasi Il ruolo dell' Armata rossa nel secondo conflitto mondiale. Podobno kot prvi je tudi ta prikaz skrbno vključen v tedanje splošno dogajanje. Podrobno so razčlenjene vse silnice in prikazani glavni protagonisti tistega medvojnega časa, ki so zaznamovali tedanje obdobje, ko sta bila Evropa in ves svet pred usodnimi izbirami in odločitvami. Velik poudarek je seveda namenjen Stalinu in njegovim odnosom do najpomembnejših tedanjih voditeljev na svetu. Publicistična pripoved je tekoča, z vsemi prednostmi in hibami, ki jih takšna publikacija lahko ima. Literature za to obdobje je, kot znano, na pretek in je dejansko nepregledna. Avtorica ponuja bralcu dokaj obsežno bibliografijo predvsem v angleščini in italijanščini, nekaj pa je je tudi v nekaterih drugih jezikih, med temi v ruščini in slovenščini. Tudi ta knjiga nima nobenega, niti splošnega, kazala in je brez opomb. / (mab)

Pilonova Galerija Ajdovščina Donacija Laure Safred

V petek, 28. maja 2010, je bila v Pilonovi galeriji predstavitev skupine umetniških del, ki jih je lastnica Laura Safred, sicer kustosinja in profesorica na Beneški likovni akademiji v Urbino, leta 2009 namenila naši galeriji. Zbirka je sestavljena iz del izbranih slovenskih in italijanskih avtorjev, delujočih na zahodnem območnem prostoru: Pope, Sergio Scabar, August Černigoj, Mario Sillani Djerahian, Mario Tudor, Luciano Trojanis, Adriano Bon, Patrizia Davide, Lucio Saffaro, Marjan Kravos, Enzo Navarra, Bruno Ponte, Maria Lupieri, Giorgio Valvasori, Carmelo Zotti, Girolamo Camorini, Roberto Kusterle, Lilian Caraian, Petra Maitz, Adriano Stock, Franz Pichler, Florence Fa-

val in Marianne Boberg, Julius Deutschbauer, Anita Pittoni, Fulvia Spizzo, Cesare Picotti, Nino Perizi, Demetrij Cej, Gustav Januš, Luciano de Gironcoli, Cesare Mocchiutti, Dora Kovačević, Zora Koren, Sergej Glinkov, Paolo Jacob, Franko Vecchiet, Livio Schiozzi, Mirella Brugnerotto, Aldo Fama, Mario Bessarione in Mirella Schott Sbisà.

Pilonova galerija je v letu 2009 obogatila svoj mali depo z dobrodošno donacijo privatne zbirke italijanske kustosinje in umetnostne zgodovinarke Laure Safred, ki je sedaj prvič na ogled pod svojo novo streho. Slovensko-italijanska naveza je sicer del stalne prakse Pilonove galerije, ki že od svojih začetkov plodno in redno sodeluje z umetniki in kustosi

onkraj državne meje, pa naj gre za slovenske zamejce ali Italijane, in ki z zavzetostjo in visokimi standardi že ves čas deluje v dobrobit prepoznavnosti in ovrednotenja umetnosti na za? hodni meji. Prav to je eden izmed razlogov, da se je Laura Safred odločila podariti 46 umetniških del iz lastne zbirke prav ajdovski galeriji, k čemur je pripomoglo tudi njeno večletno sodelovanje pri razstavah, kolonijah, likovnih kritikah ter izmenjavah Pilonove galerije in njen prisrčni odnos z direktorico dr. Irene Mislej. Donacija Laure Safred se premi? sljeno umešča v opus Pilonove galerije, saj številni umetniki, zastopani v zbirki, sodijo v kulturo? no območje, ki ga Pilonova galerija? ja sistematično proučuje, kajti podlaga mu je naredil že Pilon s svojim multinacionalnim krogom v Gorici. Med dvainštridesetimi različnimi avtorji iz donacije, med katerimi prevladujejo slo-

vensko govoreči Italijani, ki so ali še delujejo na področju Trsta in Gorice, je večina tudi razstavljala v Pilonovi galeriji (ne? kateri celo večkrat), drugi pa so sodelovali na mednarodni likovni koloniji Vipavski križ, ki je v okviru galerije potekala med letoma 1988-1999 v istoimenskem mestecu v bližini Ajdovščine, leta 1997 pa je vloga likovne kritičarke na koloniji pripadla prav Lauri Safred.



Izbrana dela, ki nosijo letnice od 1946 do 2006, zajemajo slikarstvo, risbo, fotografijo in grafiko, prav vsa pa so nastala v intimnem srednjem ali malem formatu. Safredova je dela pridobivala v obdobju od leta 1985, ko je delovala najprej kot konservatorica v Civico Museo Revoltella - Moderna galerija v Trstu, za tem pa kot svobodna kustosinja, likovna kritičarka in docentka na oddelku za umetnostno zgodovino na Accademii di belle arti v Urbino. Poleg redkih od? ku? pov (Šest jih je) sestavljajo zbirko večinoma donacije umetnikov, s katerimi je Safredova skozi leta organizirala razstave, o njih pisala in pripravljala publikacije ali jih študirala kot umetnostna zgodovinarica, vsekakor pa gre večinoma za avtorje, s katerimi vzdržuje dolg in konstanten odnos, z nekaterimi pa jo veže tudi globoko prijateljstvo.

Trst / Gledališče Rossetti Zanimiv plesni večer flamenka

Plesna sezona gledališča Rossetti nudi tudi letos bogato ponudbo plesnih prireditev za vse okuse, od musicala do klasičnega baleta in plesnih skupin z različnih koncev sveta, in tako približa raznovrstne plesne stile širši publiki. Med te večere spada tudi nastop plesne skupine Los Vivancos, ki se je na tržaškem odru predstavila 3. in 4. maja in že vrsto let predstavlja španski flamenko po številnih odrih po svetu. Njihov flamenko je sicer posodobljen, a ohranja prilstnost v koreninah in virtuoznih pasažah, ki odkrivajo velik plesni talent in ljubezen do tega plesa, pa tudi profesionalnost sedmih mladih plesalcev, ki so publiko dobesedno očarali.

Zgodba te plesne skupine je res zanimiva, saj gre za sedem bratov, ki so se odločili, da bodo skušali ponesti flamenko v svet z mladostno in moderno svežino. Že od malih nog jim je dal oče možnost, da so študirali ples in glasbo, tako da se je vsak, poleg plesne šole, oprijel še enega instrumenta. Vsi so študirali klasični ples in flamenko, ki ga v Španiji itak študirajo na vseh plesnih akademijah, kasneje pa so se seznanili tudi z modernim in sodobnim plesom, tako da so postali polivalentni plesalci.

Ob tem so nadaljevali tudi glasbene študije, da so lahko glasbo na odru združili s plesom, kot se je zgodilo tudi na tržaškem odru. Predstava se je tako začela s posodobljeno - flamenko verzijo Vivaldijevih letnih časov, ki je razkrila talentiranega violinista Aarona, čelista Eliasa, flavtista

Israela in druge brate Vivancos, ki so soliste spremljali z bobni, klavirjem in kitaro. Takoj za tem glasbenim uvodom se je začel skupni ples vseh, ki je publiko vžgal in presenetil. Skozi celo predstavo so se zvrstili plesni in glasbeni trenutki, ki so se prepletali in združevali v uspešno

zrežirano celoto. Predstava je prikazala razne stile flamenka, trenutke, ko je tradicionalni ples pustil mesto modernejšim stilom ali pa klasičnim pasažam; vrstile so se skupne koreografije in solo - trenutki, zanimivi dueti in nepričakovane lirčne pasaže. Ples je bil skozi celo dolgo predstavo

tehnično brezhiben, tako da je bil pravi užitek za gledalce. Plesalce je skozi cel večer spremljala glasbena skupina v živo, v kateri je izstopala pevka, ki je očarljivi španski glasbi dala še globlji pečat. Angelica Leiva "La Tremendita" je za trenutek tudi stopila med plesalce in zaplesala, za njo pa sta se pomerila dva plesalca v silovitem glasbenem dvoboju "El duelo", kjer sta hotela dokazati, kdo od njiju je boljši. Israel

je na flavto zaigral Paganinijev Capriccio št. 24 (v originalu za violino), Elias mu je odgovoril z odlomkom iz Dvorakovega Koncerta za čelo in orkester Op. 104 in res nismo vedeli, kdo je boljši. Bratje Vivancos so svojo predstavo imenovali "7 hermanos" (sedem bratov), s podnaslovom "El mundo nuestra cultura. El flamenco nuestra libertad" (svet naša kultura in flamenko naša svoboda). Elias, Judah, Josua, Cristo, Israel, Aaron in Josue Vivancos so študirali na "Instituto del Teatro" v Barceloni, kjer tudi živijo, čeprav prihajajo iz Madrida. Plešejo tudi z drugimi pomembnimi plesnimi skupinami, kot so Scottish Ballet, Ballet de Zaragoza, Circ du Soleil, Nafa Dance Company. S svojim nastopom so dokazali, kako se lahko združijo glasba s plesom, in da ti dve umetnosti stopata vedno skupaj, če hočeta biti harmonični in življenjski.

Raffaella Petronio



Izšla je Mladika št. 4-5

Dvojna, 4. in 5. številka revije Mladika je izšla konec meseca v Trstu. Uvodna misel je namenjena ljudskemu misijonu, ki je na začetku pomladi razgibal skupnost slovenskih vernikov v mestnih župnijah v Trstu in ki naj bo spodbuda ali vsaj priložnost za nadaljnje razmišljanje o slovenski verski in cerkveni skupnosti v Trstu. Misijon je bil dobra in koristna spodbuda, o kateri lahko le obžalujemo, da je bila namenjena samo mestnim vernikom.



Pustil je lepe sledove in eden izmed teh je gotovo pripravljali odbor, ki si je pridobil dragocene izkušnje. Uvodničar dodaja, da bo koristno sredstvo tudi nov škofijski pastoralni svet, v katerem pa bi moral slovenski del imeti možnost samostojno razpravljati o specifičnih problemih, ki zadevajo našo skupnost. V zadnjih mesecih je prišlo do nekaj novosti v tržaški Cerkev, med temi je prihod novega voditelja, nadškofa Giampaola Crepaldija, in

novega vikarja za slovenske vernike. Kljub vsem težavam, ki se porajajo, zaključuje pisec uvodne misli, "bomo s sodelovanjem vseh naših komponent - duhovniških, redovniških in laičnih -, s požrtvovalnim duhom ter čutom odgovornosti brez dvoma marsikaj rešili, deležni bomo zadoščenja, da smo opravili svojo dolžnost in bomo lahko bolj vedro gledali v prihodnost".

Na naslednjih straneh objavlja Mladika novelo Spomini ob dnevu spominov, ki je prejela drugo nagrado za prozo na 38. literarnem natečaju revije Mladika. Mira Cencič je napisala in uredila prispevek, posvečen Srečku Kosovelu, ob 84. obletnici njegove smrti, 27. maja l. 1926. V članku piše avtorica o tem, kako so tedanji časopisi in revije poročali o pesnikovi smrti, in citira poezije, ki so jih drugi pesniki sestavili njemu v spomin (med drugimi Mile Klopčič s pesmijo Hodim med oljke v Kotoru). Več strani posveča revija pisatelju Borisu Pahorju, ki je konec marca na Dunaju prejel častni križ Republike Avstrije za znanost in umetnost: ob opisu dogodka se objavlja laudatio, ki jo je na slovesnosti imel na Dunaju živeči slovenski pesnik in pisatelj Lev Detela. V novem nadaljevanju rubrike Moje življenje v Nemčiji pripoveduje Peter Merku' o svojem službenem potovanju v Budimpešto.

Časnikar in avtor knjige Cena domoljubja ter spominskih zapiskov v angleščini "From Nile to Danube" (Od Nila do Donave) John Earle v prispevku za naslovom Moji trije Trsti podaja svoj pogled na Trst, mesto, v katerem živi od upokojitve leta 1986. Sledi nova rubrika Generacija X, v kateri je predstavljen mladi zamejski pesnik Andrej Kralj.

Pri Rasti so sodelovali Vida Forčič z uvodnikom na temo rasizma, Mirjam Malalan s poročilom o mladinskem manjšinskem seminarju v Ohridu, Valentina Oblak s črtico Beethoven in Daniel Doz s pesmijo Zvok trobente.

SEJEM KNJIGE

v Tržaški knjigarni od 3. do 12. junija 2010

Mladika vabi:

10.6.2010: Predstavitve postumnega romana Bojana Pavletiča Zvoki barv
Govoril bo Joži Peterlin11.6.2010: Srečanje s časnikarjem in pisateljem Johnom Earlom
ob izidu njegovih spominov v angleščini From Nile to DanubeOb predstavitvi najnovejše skupne izdaje
Ljubeči očka v pismih
hčerki Nini spet doma

V Mohorjevi knjigarni na Nazorjevi, tisti za franciškansko cerkvijo v Ljubljani, sta Celjska in Goriška Mohorjeva družba v sredo, 26. maja, vabili na predstavitve nove knjige dr. Jože Lovrenčiča (1890-1952) z naslovom *Ves Vaš ljubeči očka* in podnaslovom *Pisma hčerki Nini*. Za ta dogodek je vladalo precejšnje pričakovanje, saj je bila napovedana prisotnost same prejemnice teh pisem, Joževe hčerke Nine, ki se te dni mudi na obisku pri hčerki v Italiji in je bila namenjena tudi na to predstavitve v Ljubljano, a je morala svoj prihod zaradi zdravstvenih težav odpovedati. Ganljivo opravičilo in zahvalno pismo, ki ga je poslala urednici, dr. Šventovi, in ki ga je na predstavitvi prebrala prof. Marija Češčut, je vsem pričaralo njeno plemenitost in nam živo, pa čeprav

posredno izrisalo tudi njena pričakovanja ob izidu te knjige, ki naj slovenskemu narodu vrne živ in pristen spomin na preganjanega in predolgo zamočla-

uredila znana bibliotekarka in raziskovalka dr. Rozina Švent, ki je zbranim doživeto povedala, kako ji je gospa Nina zadnji dan, ko se je mudila pri njej v New Yorku,



nega pesnika in pisatelja, zaslužnega profesorja in velikega narodnjaka, njenega očeta, dr. Jože Lovrenčiča.

Objavljenih 87 pisem je zbrala in

da bi za NUK uredila vse potrebno za prenos v Ljubljano bogate knjižnice in slovstveno/znanstvenega arhiva njenega moža prof. dr. Rada Lenčka, pokazala

tudi ta pisma in kako so se ji takoj zazdela vredna objave.

Kratko je orisala usodo Lovrenčičeve družine in kako objavljena pisma ne le dokumentirajo to zgodbo, ampak pomenijo tudi neprecenljiv dokument o določeni dobi in razmerah ter ljudeh, ki so protagonisti teh ganljivih strani.

Za GMD je prof. Češčutova poudarila izredno povezanost vseh družinskih članov in kako to med drugim potrjujejo tudi ljubkovalna imena, ki so jih v

družini uporabljali, in si tudi na ta način izkazovali skrb in ljubezen. Nadalje, kako se je družina Lenčkovih lepo vrasla v goriške razmere, kjer sta se rodili obe hčerki, kar je Jože iz srca veselilo, ker je bil srčno navezan na svojo Goriško.

Predstavitvi knjige v Trstu, 5. junija, ob 18. uri v Tržaški knjigarni, in v Gorici, 7. junija, v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno, bosta gotovo še bolj osvetlili to večletno prisotnost Lenčkovih v

naših krajih. Ljubljanski predstavitev sta vodila urednik Celjske Mohorjeve družbe Matija Remše in za GMD Marko Tavčar.

Mladinska knjiga / Zbirka Nova lirika
Artaud, Bertolucci,
Collins, T.S. Eliot in Dahl

Urednik pesniške zbirke Nova lirika pri založbi Mladinska knjiga Andrej Ilc je minuli teden v klubu Gajo v družbi treh pesnikov - prevajalcev, Milana Dekleve, Andreja Medveda in Uroša Zupana, predstavil prevode pesniških zbirk Antonina Artauda, Attila Bertoluccija in Billyja Collinsa ter posebnih pesniških zbirk za otroke Roalda Dahla in T. S. Eliota.

Ilc je francoskega avtorja Antonina Artauda (1896-1948) označil za novodobnega pesnika krika, ki ga je slovensko bralstvo lahko spoznalo v nadrealističnem besedilu Noč bliska iz leta 1974 v prevodu Aleša Bergerja ter v dramaturški razpravi Gledališče in njegov dvojniki. Tokratni prevajalec zbirke Pesmi-teksti Andrej Medved je Artauda predstavil kot mejnega pesnika, kar izrazi tudi naslov Pesmi-teksti. Skozi poezijo se

manifestirata avtorjev duh in mišljenje. Artaud je svoje manifestacije utemeljil na osebnem sporu s katolicizmom in meščanstvom, ki ju je preziral. Italijanski pesnik Attilio Bertolucci (1911-2000) je po opisu prevajalca Milana Dekleve svetel, miren in moder pesnik. V izboru za naslovom Svetilke ljubezni so prevodi Bertoluccijevih najpomembnejših pesmi razvrščeni po kronološkem redu izhajanja zbirk. Dekleva je izrazil tudi presenečenje nad dejstvom, da Bertoluccija do sledje na Slovenskem še niso prevajali. Billy Collins (1941) je trenutno najbolj priljubljen ameriški pesnik. Collins je izdal prvo zbirko "The Apple That Astonished Paris" šele leta 1988. Prevajalec Uroš Zupan je dejal, da se je Collins kot pesnik razvil, ko je prenehal posnemati Wallacea

Stevensa ter je odkril angleško poezijo Philipa Larkina. Z jezikovno dostopnostjo je odprl vrata poezije širšemu krogu bralcev. Po Ilčevih besedah je prevajanje poezije pesniških zbirk za otroke redkost, še posebej na Slovenskem. Dekleva je tokrat prevedel kar dve deli, Mačke T. S. Eliota

in Odvratne rime, grde zverine Roalda Dahla. Dekleva je dejal, da je Eliot s svojim pisanjem postavil prototip moderne poezije za otroke in mladino. Mimogrede: gre za zbirko, po kateri je sklada-

telj Andrew Lloyd Webber uglašbil Eliotove poezije, ki so hrbtnica sloytemu musicalu Cats-Mačke. Tradiciji kvalitetne poezije je sledil tudi Roald Dahl, avtor dveh zbirk, Odvratne rime in Zverine grdine, ki sta le v slovenskem prevodu Dekleve izšli v eni knjigi. Dekleva je še povedal, da Dahl iz



Foto JMP

klasičnih pravljic dela anti-pravljice, ki gredo preko idiličnega in pričakovanega srečnega konca. Ilustracije so tudi v slovenski knjigi delo Dahlovega stalnega sodelavca Quentina Blakea.

SNG Nova Gorica / Predstavitve sezone 2010-11

Izbor predstav pod geslom Od blizu

Čeprav se letošnja gledališka sezona še ni končala, so v torek, 25. maja, v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, že "poletno razpoloženi", na terasi gledališča predstavili program abonmajske sezone za prihodnje leto, ki prinaša kar nekaj novosti. Nova sta že format in oblikovna izdelava programske knjizice, ki jo je tokrat uredila mlada dramaturginja Ana Kržišnik in se predstavlja v sveži preobleki. Raznolik abonmajske spored, ki ga ponujajo poleg ustaljenih še trije novi abonmaji, 1A, namenjen zahtevnejši publikii, dijaški abonma z večino predstav na velikem odru, študentski z večino predstav na malem odru, sta prikazali umetniška vodja Ira Ratej in dramaturginja Ana Kržišnik. Na tiskovni konferenci sta bila seveda tudi direktor gledališča Jožko Čuk in Borut Bašin, vodja odnosov z javnostjo. V pozdravnem nagovoru je direktor Čuk izrazil veselje, da se bo v prihodnji sezoni urednišča želja iz l. 1994, ko je bila dograjena stavba, v kateri domuje

gledališče, a je za gradnjo male dvorane zmanjkalo sredstev. Sedaj je prav ta v gradnji in direktor optimistično upa, da bo dokončana do konca leta, tako da bo takrat že lahko v njej prva predstava. Prepotrebni mali oder bo sprejel vse tiste predstave, ki najbolje zaživijo v neposrednem stiku z gledalci. Pri tem je direktor spomnil, da je poleg poklicnega gledališkega poustvarjanja, ki obsega 85% delovanja, nič manj aktivnih tudi preostalih 15%, ki pripadajo ljubiteljskemu gledališču (AMO in Nedeljska gledališka srečanja), kateremu bo SNG Nova Gorica tudi v prihodnje namenilo primerno pozornost. Umetniška vodja Ira Ratej je poudarila, da želi biti novogoriško gledališče v prihodnji sezoni čim bližje gledalcem v vsakem pogledu, zato je izbrala geslo Od blizu. "Na ogled bomo postavili zgodbe, ki se pekoče dotikajo na

ših življenj, nekatere med njimi bomo uprizorili na novem malem odru, ki nas bo še bolj zblížal z vami, saj si boste z igralci tako rekoč zrl iz oči v oči. Zgodbe od blizu in daleč bodo razprle vrsto vprašanj, ki gotovo vznemirjajo tudi vas", je zapisala Ratejeva v gledališki list. Zato vabi vse: "Gledališče je tu, v



Borut Bašin, Jožko Čuk, Ira Ratej in Ana Kržišnik

vaši bližini, vzemite si čas, stopite bližje, sedite in se z užitkom prepustite pogledu od blizu". Sočasno želi, da bi v Novo Gorico prišlo v goste čim več slovenskih gledališč zato, da bi tukajšnji gledalci

poblíže spoznali njihovo delovanje. V tem vidi tudi lepo priložnost za izmenjavo gostovanj. Na velikem odru bodo zaživele: tragična komedija Obisk stare gospe Friedricha Dürrenmatta (rež. Dušan Jovanović, premiera septembra 2010), drama Sovražnik ljudstva Henrika Ibsena (rež. Janez Pipan, premiera decembra 2010), Komični muzikal Dekameron, ki ga po Boccacciu pripravljajo Ira Ratej, Matej Krajnc in Milko Lazar (rež. Boris Kopal, pre-

miera marca 2011 v koprodukciji z Mestnim gledališčem ljubljanskim). Na malem odru bodo: Grenki sadeži pravice-Interpelacija v enem nonšalantnem zamahu (rež. Andrej Jus, premiera decem-

bra 2010, ob predvidenem odprtju Male dvorane), Sobica na vrhu stolpnice, psihološki triler C. Fréchete (rež. Jaka Andrej Vojevac, premiera februarja 2011, koprodukcija z European Theatre Convention, katerega član je SNG Nova Gorica), drama Skurt D. Vojnova (rež. Luka Martin Škof, premiera maja 2011). Poleg tega bodo še izvenabonmajske uprizoritve: komična shriljivka za otroke Grozni Gašper, ki jo je po motivih avtorice Francesce Simon napisala Tamara Matevc (rež. Jaša Jamnik, premiera novembra 2010, koprodukcija z Gledališčem Koper), tri gledališke miniaturre Liferanti Mihe Nemca in Neja Valentija (rež. Miha Nemec, premiera februarja 2011, koprodukcija z Gledališčem Glej, TNK-Teater na konfini- in VŠU UNG-Visoka šola za umetnost Univerze v Novi Gorici. Na sporedu so še uprizoritve iz prejšnjih sezon in gostujoče predstave (opereta Netopir in avtorski projekt Radio and Juliet ob v izvedbi Opere in baleta SNG Maribor; Jesenska sonata, SLG Celje v abonmaju 1A; Skopuh, Mestno gledališče ljubljansko; Revizor, Prešernovo gledališče Kranj, Ko sem bil mrtev SNG Drama; Patty

Diphusa, izpovedi porno dive, Društvo Familija in MGL). Za najmlajše se bo vrtil Goriški vrtljak s predstavami v abonmaju Velikega in Malega polžka, za kar skrbi režiser Emil Aberšek, ki bo tudi v prihodnji sezoni usmerjal mlade na gledališka pota kot mentor in vodja Amaterskega mladinskega gledališča. Letos bodo uprizorili predstavo Navihanci. Najmlajši bodo uživali v gledaliških igralnicah, dopoldanskih enkratmesečnih sobotnih srečanjih, ki jih bo s sodelavci vodila dolgoletna članica novogoriškega gledališča Nevenka Vrančič.

Spomladanski vpis abonmaja poteka od 24. maja do 9. julija 2010, jesenski od 30. avgusta do 30. septembra, vpis študentskega pa od 11. do 22. oktobra. Kdor pripelje dva nova abonenta, prejme svoj abonma brezplačno! V času vpisa abonmajev je blagajna gledališča odprta vsak delavnik od 10.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00, ob sobotah od 10.00 do 13.00. Dodatne informacije na tel. 05 3352247 (blagajna) in 05 3352215 (odnosi z javnostjo) (predštevila iz Italije 003865) ali po elektronski pošti (blagajna. sng@siol.net in info@sng-ng.si).

Iva Koršič

Kratke

Prvo obhajilo v Barkovljah

V nedeljo, 16. maja, na Vnebohod, so se Barkovljani zaskrbljeno ozirali v sivo nebo, češ, ali bo držalo brez dežja. Hudo bi namreč bilo, če bi se ulil dež na praznično oblečene prvoobhajance. Ti so se pred mašo zbrali v dvorani Kulturnega društva Barkovlje, kjer so jih oblekli v narodne noše, dečka v sinji partnerski z veselima slamniki z dolgim rdečim trakom, deklice v dolge bele obleke s sinjim pasom. Največ dela je imela gospa Francka Slavec, ki je vezala



bogato vezene rute deklicam na glavo. To je nameč prava umetnost. Ko so bili prvoobhajanci oblečeni, so se v lepi vrsti v spremstvu veroučiteljice Vere Poljšak in staršev odpravili v cerkev. Po poti so jih mimoidoči občudovali, kako so lepi.

V cerkvi je Florjana, Rubena, Emily, Giado, Niko in Petro pričakala množica ljudi in pred oltarjem msgr. Franc Vončina. Prvoobhajanci so zbrano stopali sredi cerkve in se razvrstili po rdeče in belo pogrnenih klopih. Pridružili sta se jim še Emilyna in Giadina sestra Nataly in Sara, nekoliko starejši in tudi oblečeni v noši. Onidve sta brali berili. Tudi starši so sodelovali: matere so ob velikonočni sveči prižgale sveče za prvoobhajance, ki so jih držali med obnavljanjem krstnih obljub, očete pa so stopili do otrok in jim stisnili roko "v znamenje sprave". Za prošnje so prvoobhajanci šli k oltarju in tam prebrali vsak svojo prošnjo. Prvoobhajanci so bili "zaposleni" tudi pri darovanju: prinesli so na oltar darove, in sicer kelih, hostije, vodo in vino, svečo, podobice in hleb kruha. Lepo je bilo videti prvoobhajance, ko so v sveti zbranosti stopali do oltarja in prejeli prvič v življenju svojega Odrašenika in Prijatelja. Da bi tako nadaljevali vse življenje!

Med mašo so peli otroci iz Bazovice. Vodila jih je gospa Zdenka Kavčič, pri orglah jih je spremljala gospa Tamara Ražem.

Maši je sledilo skupno fotografiranje za spomin. Msgr. Vončina je poklonil otrokom – poleg sveče – še spominsko podobico, veliko kot zvezek, zanje primerno mašno knjižico in rožni venec. Župnik don Elio Stefanuto pa jim je podaril sliko zadnje večerje. Gospa Vera Poljšak je poskrbela za primerne vrečice, kamor so prvoobhajanci spravili vse darove.

Iz cerkve so se prvoobhajanci odpravili v društveno dvorano v spremstvu staršev in mnogih prijateljev. Tam jih je čakala zakuska, ki so jo ponudili starši. Ob tej priložnosti je deloval tudi društveni bar. Mnogi so si tam privoščili kavico.

Vreme je "zdržalo" in ni ponagajalo. Tako so bili vsi srečni in zadovoljni. / Nada Martelanc

Tržaška prefektura / Priznanje Petru Močniku

Odvetnik Peter Močnik, pokrajinski tajnik SSK, je bil v četrtek, 27. maja, na tržaški prefekturi deležen posebnega priznanja: v sklopu podelitev republiških odlikovanj zaslužnim prebivalcem pokrajine Trst je priznanje prejel tudi Viteški red božjega groba v Jeruzalemu, katerega član je ravno Močnik. Pokrajinski tajnik SSK bo zato odslej svoj viteški naslov lahko uporabljal tudi v odnosih do oblasti.



DSI / Slovenska politika na Goriškem in knjiga Erike Jazbar

Po goriškem krstu nove knjige Erike Jazbar 35 let Slovenske skupnosti na Goriškem, ki je izšla v zbirki Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček, bo o knjigi in njeni vsebini govor tudi na tradicionalnem ponedeljkovem večeru v Trstu. Na večeru, ki ga 7. junija ob 20.30 prireja v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 Društvo slovenskih izobražencev in Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček, pa se bo razvil tudi širši razgovor o samostojnem političnem nastopanju Slovencev na Goriškem in sploh o zgočih vprašanjih naše narodne skupnosti v tej pokrajini. Po pozdravu predsednika Krožka Rafka Dolharja bosta o knjigi spregovorila prof. Adrijan Pahor, ki je med drugim v omenjeni zbirki že leta 1993 izdal študijo o povojni tržaški politični zgodovini, in pa avtorica, časnikarka Erika Jazbar. V razgovoru, ki ga bo vodil urednik zbirke Ivo Jevnikar, pa bodo nato sodelovali vsi živeči dosedanj pokrajinski tajniki Slovenske skupnosti na Goriškem: Damjan Paulin, Marjan Terpin, Hadrijan Corsi, Aleš Figelj in Julijan Čavdek. Obeta se torej lepa priložnost za poglavitne številne vprašanje, o katerih govori knjiga. V njej se na 200 straneh ponuja vpogled v delovanje SSK na Goriškem od ustanovitve leta 1975 do danes. Po spremni besedi, ki jo je prispeval Ivo Jevnikar, in uvodu, ki opozarja na značilnosti slovenskega samostojnega političnega nastopanja na Goriškem po drugi svetovni vojni, avtorica posamezna poglavja posveča strankinim pokrajinskim kongresom. Teh je bilo doslej 15. Tajniška poročila, ki so v celoti objavljena, veliko povedo o premikih, do katerih je prišlo v zadnjih desetletjih na krajevni in državni ravni na političnem, družbenem in gospodarskem področju. Dogajanje od kongresa do kongresa, ki nikakor ni omejeno na dejavnosti slovenske stranke, pa dopolnjujejo avtoričina spremna besedila. Bralcu knjiga ponuja tudi izide na vseh volitvah, ki so se na Goriškem zvrstile v zadnjih 35 letih, od evropskih do deželnih, pokrajinskih in občinskih volitev. Posebno poglavje je namenjeno seznamu članov pokrajinskih tajništva SSK od njenega nastanka do zadnjega kongresa leta 2008. Publikacija je zanimiva tudi zaradi bogatega fotografskega gradiva.

DSI Ob izidu Zapoznele pomladi večer o Francu Jezi

Vizionar slovenske prihodnosti

Življenje in delo časnika, pisatelja, politika, publicista in velikega Slovenca Franca Jeze je pred številno publiko v Peterlinovi dvorani zažvelo na rednem ponedeljkovem srečanju Društva slovenskih izobražencev. Večer je vodil Ivo Jevnikar, posegli pa so pisatelj Boris Pahor, časnikar Marko Tavčar, urednica leposlovne zbirke Zapoznela pomlad Vojka Havlas, župan Jezove rojstne občine Hajdina Radoslav Simonič in zgodovinar Igor Omerza. Za tematsko srečanje o danes nekoliko pozabljenem Jezi je dal povod prav izid zbirke njegove kratke proze, prisotne pa je prevzelo tudi bogato Jezovo delo, ki je segalo na mnoga področja, med najbolj odmevnimi pa je njegovo prepričanje o samostojni Sloveniji, o kateri je govoril že v 60. letih prejšnjega stoletja.

Prvi se je v obliki pisma Jezi poklonil Tavčar (zapis smo v Novem glasu objavili v prejšnji številki), drugi pa je posegel pisatelj Pahor. "Jeza ima velike zasluge za delo na

Zbirka Zapoznela pomlad vsebuje kratke zgodbe, ki so v knjigi navedene po kronološkem vrstnem redu, tako kot so v letih izhajale v Novem listu, Mladiki, Obzorniku, Stvarnosti in Svobodi. Tematsko so zgodbe raznolike, je dejala Vojka Havlas, povezujejo pa jih motivi osamljenosti, ljubezni in smrti, vojne in domovine, vse zapise pa odlikuje tudi veliko upanje. "Gre za naravnost, ki ga je vodila skozi življenje. Jezova krat-

Jeza v domači občini še danes malo znan, Zapoznela pomlad pa gotovo prinaša dragocen prispevek k uveljavljanju Jezovega spomina v domovini. "Jeza še čaka na odziv doma, treba se je oddolžiti temu velikemu sinu naše zemlje, to je naš dolg", je v pričevanju podčrtal tudi knjižničar s Ptujja Jakob Emeršič, ki je pred leti prvi uredil Jezovo bibliografijo.

Za predavateljsko mizo pa je posege sklenil Igor Omerza, avtor pred kratkim izšle knjige o udbovskem nadzoru Edvarda Kocbeka. Ker je v arhivu naletel na več dokumentov Udbe o Jezi, jih je prvič predstavil v Peterlinovi dvorani. Sicer je pred posegom poudaril, da je treba te dokumente jemati s pridržkom in pravo mero treznosti, saj so mnogi zlagani, prirejeni ali obdelani tako, da služijo namenu. Danes uničen Jezov dosje nosi številko 4220, kar pomeni, da je bil med zgodnjimi žrtvami tajne policije, in sicer že od svojega prihoda v Trst, poznali so ga pod kodnim imenom Separatist, zasledovalo pa ga je celo 13 sodelavcev Udbe. Bil je med redkimi v zamejstvu, ki so doživeli tajno hišno preiskavo, tudi njegov telefon je bil pod nadzorom.



Igor Omerza, Boris Pahor, Vojka Havlas, Radoslav Simonič, Marko Tavčar in Ivo Jevnikar (foto IG)

kulturnem področju pri nas. Bil je politik in istočasno kulturnik", je dejal Pahor in kontekstualiziral Jezovo svetovno nazorstvo v okviru krščanskega socializma.

ka proza je hvalnica moralnemu, zavednemu in domoljubnemu človeku, kar je aktualno še danes", je misli sklenila Havlasova. Radoslav Simonič je potrdil, da je

KULTURNI DOM Predstavitel dokumentarca

Boris Pahor: trmasti spomin

Dokumentarec Boris Pahor – trmasti spomin je v bistvu hommage, s katerim se je regionalno središče RTV center Koper-Capodistria v sodelovanju z goriško Transmedio na podlagi razvojnih sredstev RTV Slovenija oddolžilo eni najbolj pronicljivih osebnosti slovenskega kulturnega miljeja. Boris Pahor je s svojim delom in zlasti s svojo življenjsko izkušnjo bistveno zaznamoval obmejni prostor: prav zato njegova zgodba po naravni poti sodi v niz tovrstnih dokumentarcev, ki nastajajo pod skupnim imenom Sinovi dveh narodov, v katerih so predstavljene osebe, ki so krojile večkulturni prostor na stičišču Slovenije in Italije. Dokumentarec, ki so ga slovenski programi na obeh straneh meje že vrteli, so širši javnosti predstavili v sredo, 26. maja, v Kulturnem domu v Trstu.

Resnici na ljubo je bilo tako dolgo in pestro življenje kandidata za

Nobelovo nagrado težko strniti v enourni dokumentarni film: avtorici scenarija Neva Zajc in režiserju Tomažu Burlinu pa je to uspelo. Scenaristka Neva Zajc je namreč poldrugo leto Pahorja spremljala na mnogih poteh po Evropi, tudi v Parizu, kjer je bil Pa-



Boris Pahor in Neva Zajc (foto IG)

hor skupaj z madžarskim pisateljem in Nobelovim nagrajencem Imrejem Kerteszem gost pogovora o literaturi in zgodovini v pariškem gledališču Odeon. Zajčeva je občinstvu Kulturnega doma zaupala, da je sobivanje s pisateljem v tem času postalo tako tesno, da je filmska ekipa postala že domala del Pahorjeve družine.

Zgodnji fašizem, izguba jezika, nemška delovna taborišča in zmeda v povojnem Trstu so poleg ljubezni teme, h katerim se Pahor ves čas vrača.

Tehnična ekipa pa je na filmski trak ujela tudi Pahorjev vsakdan, besede, ki jih je pisatelj izrekel na mnogih srečanjih (film se namreč začne s slovitim nastopom v Cankarjevem domu): dokumentarec se tako razpre na neposreden način, saj gledalčeve pozornosti nikakor ne izsiljujejo komentarji izza kulisja. V filmu je namreč glavna vloga prepuščena besedi, tako pisatelja samega kot tudi številnih osebnosti, ki so s pisateljem delili košček življenjske oz. profesionalne poti. V filmu se namreč pojavljajo zgodovinarja Jože Pirjevec in Marta Verginella, ki zarišeta zgodovinski okvir zgodnjega obdobja Pahorjevega življenja, literarni kritik Miran Košuta, ki s tematskega vidika opredeli Pahorjev literarni opus, oglašajo se francoski intelektualci in založniki njegovih del ter slavni peresi sedanje tržaške literarne scene, Claudio Magris in Paolo Rumiz. Posebno pa je pričevanje Pahorjevega prijatelja, umetnika

in filozofa Evgena Bavčarja, ki je svojčas dojel, da je s Pahorjevim delom treba najprej seznaniti francoski kulturni milje, šele nato mu bo odprta pot v Italijo... In tako se je tudi zgodilo.

Zajčeva je po projekciji dejala, da je ekipa skrbno in odgovorno pripravila končni izdelek, režiser pa je povedal, da bi bilo Pahorjevo življenje vredno predstaviti v več nadaljevanjih. Pahor sam je v dokumentarcu obžaloval na primer prehitro prehod iz fašistične dobe v izkušnjo nacističnih taborišč; s končnim produktom pa je vsekakor zadovoljen. "Dokumentarec ni pomemben le zame. Pomemben je predvsem zato, ker je v njem govor o celotni naši skupnosti, ki je bila med najbolj zaničevanimi v Evropi. Italijanski fašizem danes v Evropi imajo še vedno za razvojenel varianto nacističnega nasilja. To nikakor ne drži, kot tudi ne dejstvo, da so bili taboriščnih izkušnji deležni le Judje". Pahor je namreč že nekdanje osnoval svoje koordinate pričevanja nasilja prejšnjega stoletja na dejstvu, da je bil italijanski fašizem zibelka vsega nadaljnega zla in da je taboriščni pogrom zajel ne le judovski živelj, ampak vse tiste, ki so v sebi gojili zvestobo do pojma svobode.

IG

UMETNOST Tržaška knjigarna in NŠK

Štefan Turk in njegov otroški svet

Štefan Turk se na najnovejši razstavi z naslovom Nekaj živalskih, ki so jo v sredo, 26. maja, odprli v TKGaliji in v prostorih NŠK, predstavlja s izborom kompozicijsko prepoznavnih in kromatično prikupnih ilustracij, ki so po večini nastale za otroško revijo Galeb. Štefan Turk, ki ga sicer poznamo za zrelega umetnika svojevrstnih likovnih ciklov, se je s tvrstnim žanrom seznanil slučajno pred štirimi leti. "Po pravici povedano, v otroških letih nisem nikoli posebno ljubil ilustratorskega pristopa, saj se je moja fantazija oplajala ob drugih zvrsteh". To pa ne pomeni, da se barkovljanski umetnik pri snovanju otroških podob ni oziral po otroku, ki ga hrani v sebi: prej obratno, saj ilu-

stracije presegajo običajno ciljno otroško publiko, ker s svojo sporočilnostjo lahko nagovarjajo tudi odrasle. V različnih kulturnih izročilih, od Afrike do Azije, so pravljice sredstvo, preko katerega

se pretakajo nauki in znanje. Še več: "Ilustracije so otrokom vir zabave in izhodiščna točka za potovanje v svet domišljije, so personifikacija pisane besede, ki jo poslušajo ali jo berejo. Odrasli pa v likih živalic prepoznavamo 'resno' obrazno mimiko lastnih otrok, ki nam sporočajo njihovo trenutno stanje duha: nabritost, naveličanost, vedoželjnost, zvedavost, navihanost, sproščenost, nedoglednost", je zapisala umetnostna kritičarka Alina Carli v

brošuri, ki spremlja razstavo. Ilustracije bodo tako nekoč postale spomin na otroštvo bodočih odraslih. "Če pa jim dodamo še nekaj vilinskega prahu, naj postanejo brezčasne. Tako bodo odraz časa, v katerem so nastale, in ogledalo otrok, za katere so nastale", je mnenja Carlijeva. Običajni glasbeni utrinek je bil tokrat zaradi tematike razstave prepuščen zboru otrok barkovljanske osnovne šole Finžgar.

IG



Foto IG

NARODNI DOM Etnologija

Škedenjski muzej ima svoj vodnik

Škedenj se v krajevnem tisku pojavlja največkrat zaradi okoljevarstvenih razlogov: železarna, ki je v dobrem in slabem krojila obliče predmestnega okraja in njegovih prebivalcev, pa je le del škedenjskega sedanjega okolja, kaj šele njegove bogate preteklosti, nad katero se je med prvimi zamislil msgr. Dušan Jakomin, ki ga je v Škedenj pripeljala duhovniška pot. "Jasno mu je postalo, da je pomembno ohraniti spomin na minula desetletja in stoletja. Spodbudil je zbiranje listin, fotografij in predmetov. V kratkem času se je nabralo toliko, da je zmanjkovalo prostora, kjer bi vse lahko tudi hranili. Pot do muzeja je bila kratka, saj je Dušan človek jasnih zamisli in hitrih odločnih dejanj", je zapisala etnologinja in publicistka Martina Repinc v uvodni razdelek dvojezičnega kataloga oz. vodnika z naslovom Škedenjski etnografski muzej, ki so ga predstavili v sredo, 26. maja, v Narodnem domu.

Škedenjski muzej bo skoraj štiri desetletja po odprtju torej končno lahko računal na dragoceno publikacijo, ki je nastala v sodelovanju krajevnih moči z Inštitutom za etnologijo iz Trsta, Odsekom za etnologijo pri NŠK in z odličnim prispevkom Slovenskega etnografskega muzeja iz Ljubljane. Škedenjski vodnik

namreč sodi v zbirko S te ali one strani?, ki jo od leta 2001 snuje SEM s kulturnimi, raziskovalnimi in muzejskimi ustanovami Slovencev iz sosednjih držav in v sklopu katere sta svojčas nastala že vodnika Muzeja v Ricmanjih



Foto IG

in Muzeja Kraška hiša.

Kot je v svojem prispevku poudarila kustosinja Slovenskega etnografskega muzeja Polona Sketel, je ohranjanje muzejske in kulturne dediščine v italijanskem zamejstvu prepuščeno požrtvovalnemu delu posameznikov, katerim SEM sicer ponuja posvetovalno pomoč: to pa se zdela ne zadostuje potrebi po profiliranem liku, ki bi profesionalno skrbel za negovanje in ohranjanje posameznih zbirk. Lepa zajetna publikacija, ki jo bogatijo tudi fotografije Aljoše No-

vaka, predstavlja zato sklepni del postopka, med katerim je bilo treba muzejsko zbirko urediti, fotografirati predmete in jih inventarizirati, pripraviti računalniško podatkovno zbirko in natisniti inventarne liste: nekatere predmete je bilo treba tudi restavrirati.

Vsebina publikacije zrcali tako ne le bogastvo muzeja, temveč pestro kulturno tradicijo, ki so jo v času oblikovali slovenski prebivalci Škedenja. O tem temeljito razglablja ravno g. Jakomin v razdelku Škedenj nekoč in danes. Celovit pregled etnološkega izro-

sko muzejsko zbirko, ki je "večinoma nastajala le z občasnim sodelovanjem strokovnjakov in zaradi zavesti o škodi, ki bi nastala z izgubljanjem predmetov", ki bi jih tok modernizacije potisnil v pozabo. Zbiranje predmetov - piše Simoneta - je potekalo spontano in ljudje so predmete kar nosili, vendar so podatki o njih počasi zbledeli, ker jih ni nihče sistematično zbiral: podatke o predmetih je bilo treba rekonstruirati s strokovno pomočjo izvedencev. Kljub temu pa se na podlagi zbirke lahko izriše podoba nekdanjega življenja v Škedenju. Izredno bogata je namreč stanovanjska oprema, v zbirki najdemo pričevanja o družabnem življenju, oblačilni kulturi, obrteh in trgovini. Pomemben razdelek je v zbirki namenjen krušarstvu, nošam, doživljanju verskih trenutkov, otroškimi igračami in drugim primerkom. Vodnik dopolnjujejo še fotografije nekaterih eksponatov, izpod peresa Jasne Simonete pa najdemo še zapis o tem, kako je treba ravnati z izvirnimi oblačili. V prilogi pa sta še rokopisa iz leta 1948 in 1949, v katerem sta Lota Gregorič - Rosenberg iz Škedenja in Anica Martelanc iz Barkovelj zbrali podatke o narodni noši v tržaški okolici. Dodati gre, da je vodnik uredila Barbara Sosič, Tanja Tuta pa je slovenski izvirnik prevedla v italijanščino; za grafično oblikovanje publikacije, ki jo je v 700 izvodih tiskala Grafica Goriziana, pa je poskrbela Mojca Turk.

Igor Gregorič

NARODNI DOM DSI in SK

Tržaško morje: prezrti del zgodovine Slovencev

Če 'kontinentalni' Slovenci kaj vedo o slovenski etnični obali, je zato, ker je kapetan Bruno Volpi Lisjak v zadnjih dvajsetih letih tej tematiki posvetil kar nekaj publikacij: zad-

nostni avtorja in zgodovinarja Jožeta Pirjevca.

Uvodni stavek članka zrcali mnenje ravno prof. Jožeta Pirjevca, ki je knjigi prispeval spremeno besedo. Podnaslov knjige Prezrti del

sko zavest prepričanje, da smo Slovenci imeli svojčas z morjem tesno vez, ki se je ob koncu 19. stoletja in v začetku 20. miselno in dejansko pretrgala zaradi načrtnih politike italijanskih sosedov, s katero so nas odgnali z obalnega pasu in potlačili v čisto celinske geografske loge. Avtor publikacije je svojo tezo podkrepil s številnimi arhivskimi viri in očitnimi dokazi. Krajevna irendistična politika je namreč stalno ovirala razvoj slovenskega pomorsko-ribiškega gospodarstva na slovenski etnični obali (to je razvidno iz pomanjkanja temeljitega načrtovanja portičev od Devina do Barkovelj, ki bi v drugi polovici 19. stoletja pripomogli k razvoju ribištva). Metanje polen

pod noge slovenski pomorski dejavnosti se je nadaljevalo skozi 20. stoletje, po drugi svetovni vojni pa so morali Slovenci nadzirati še novi fronti, ko je Beograd močno podpiral razvoj reške luke in so-

časno nasprotoval nastanku koprškega pristanišča. Kapetan Volpi Lisjak je na predstavitvi knjige med drugim spregovoril o tem, kako so Slovenci na skrivaj uporabljali sredstva, ki jih je centralna oblast namenila za bonifikacijo koprškega obmorskega pasu, za izgradnjo prvega pomola Luke Koper in železniške povezave z notranjostjo; svoj pogled je usmeril tudi v sedanja dogajanja glede odnosa med tržaškimi in koprskimi pristaniščem: Italijani so Koprčane povabili na sedmi pomol zato, da bi jih z nekorektno zvijačo oškodovali. "V tem primeru je prišla do izraza perverzna italijanska politika", je obrazložil avtor: tedaj so z načrtnimi stavkami delavcev oškodovali dejavnost sedmega pomola: "Oškodovali so sebe zato, da bi se v slabi luči izkazalo delovanje slovenskih upraviteljev", je dejal Volpi Lisjak, ki med drugim pozitivno ocenjuje arbitražni sporazum s Hrvaško glede slovenskega dostopa do mednarodnih voda, saj je "sedanji status quo za slovensko pomorsko dejavnost porazen". Knjiga, ki jo odlikuje privlačno pisanje, zarisuje celovito podobo o odnosu, ki so ga slovenski domačini imeli do morja, ribolova, skratka s svetom, ki ga Slovenci žal danes pogrešamo.



Sergij Pahor predstavlja Bruna Volpija Lisjaka in Jožeta Pirjevca (foto IG)

nja po vrsti je knjiga Tržaško morje - Kraška obala, mesto in vasi (založba Libris), ki so jo v skupni režiji DSI in Slovenskega kluba predstavili v petek, 28. maja, v Narodnem domu v Trstu ob pris-

zgodovine Slovencev namreč jasno izpričuje odnos, ki ga ima celinski del slovenskega etničnega ozemlja do obmorskega. Bruno Volpi Lisjak je bil tako prvi raziskovalec, ki je prikladal v sloven-

In memoriam

Evfrazija Valič Kravos

Objavljamo poslednji pozdrav, ki ga je Ida Klarič v imenu svetoivanske verske skupnosti namenila gospe Evfraziji Valič Kravos.

V prvih majskih dneh sta nas zapustili dve zvesti članici naše svetoivanske verske skupnosti.

V ponedeljek, 10. maja, smo se poslovili od prof. Ksenije Levak, danes se poslavljamo od častitljive ge. Evfrazije Valič, Kravosove mame. Lahko rečem tudi, od naše "skupne mame" (naj mi do-

mači odpustijo), saj smo jo zaradi razgledanosti in častitljive starosti imeli za "mamo" naše svetoivanske skupnosti.

Poslavljamo se od močne žene, ki je v svojem dolgem življenju prebrodila vse viharje in trdno obstala. Tako trdno, da je bila vsem nam v zgled: zgled pokončnosti, točnosti, vztrajnosti, zavzetosti svoji slovenski besedi in svoji verski skupnosti.

Redno je zahajala k sv. maši, k smarnicam in drugim pobožnostim. Tiho, dostojanstveno in

zbrano je stopala po sredi cerkvene ladje do svojega mesta v klopi. Če je ostalo kdaj njeno mesto prazno, nas je kar malo zaskrbelo. Globoko je bila zakoreninjena v tkivu svetoivanske skupnosti in zato ji ni bilo vseeno, ali in kako naša skupnost napreduje. Draga Kravosova mama, ob slovesu vam izrekamo toplo zahvalo za vse svetle zgled! Zdaj se vaše življenje nadaljuje v večnosti pri Bogu in pri nebeški Materi, tu na zemlji pa v vaših

otročih, vnukih in pravnukih, saj so mame nesmrtnne.

Vse mame živijo, ker dajo življenje;

Vse mame trpijo, ker nosijo svojih otrok breme;

Vse mame so večne in hočejo imeti otroke srečne...

Počivajte v miru, draga Kravosova mama Frazi. Vsem našim domačim naše iskreno sožalje.

Ida Klarič



naše iskreno sožalje.



Obvestila

Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske vabi v ldrsko pri Kobardu v petek, 4. junija 2010, ob 18. uri na slovesno odkritje spomenika prvim civilnim žrtvam 1. svetovne vojne. Udeležence bosta pozdravila župan občine Kobarid Robert Kavčič in predsednik društva TIGR Primorske Marjan Bevk. Slavnostni govornik bo podpredsednik državnega zbora Republike Slovenije Vasja Klavara. V kulturnem programu, ki ga je pripravil Marjan Bevk, bodo sodelovali Oktet Simon Gregorič Kobarid pod vodstvom Mateja Kavčiča in Kulturna akcija kluba mladih tigrovcev.

Društvo Rojanski Marijin dom prireja v nedeljo, 6. junija, koncert Tamburaškega ansambla SKD F. Prešeren iz Boljunca, ki ga vodi Ervin Žerjal. Koncert bo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Corderoli, 29) ob 17. uri.

Knjižnica D. Feigla Gorica in Narodna in študijska knjižnica Trst sodelujeta pri pobudi Primorci beremo 2010, ki bo potekala od 9.6. do 25.11. Informacije o projektu dobite v obeh knjižnicah.

Klub prijateljstva vabi v torek, 15. junija, na zanimiv izlet v bližnjo hrvaško Istro z ogledom Kaštela, Zrenja, Oprtalja, doline Mirne, Buj in Materade ter z obiskom tipične istrske kmetije. Vpisovanje do zapolnitve mest na tel. št. 040 639949 (Mira) in 040 225468 (Vera) ob večernih urah. Vabljeni!

Darovi

V spomin na Silkota Ražem daruje sestra Zora za cerkev v Bazovici 30 evrov.

Za akcijo nakupa riža otrokom patra Pedra Opeke, ki deluje v misijonu na Madagaskarju, darujejo: S. A. 60, družina Merku' - Nemčija 100, Anamarija in Pavel Zlobec 100, M. P. - Gorica 60, M. M. 60, Diomira Fabjan 120 evrov.

V spomin na drago Ksenijo Levak Budal daruje Jelka Terčon Šah 20 evrov za misijone.

Goriška Mohorjeva družba vabi na literarni aperitiv v Tržaško knjigarno v Trstu
Knjigo Jože Lovrenčiča
Ves Vaš ljubeči očka
PISMA HČERKI NINI
bo predstavila dr. Rozina Švent
v soboto, 5. junija 2010, ob 18. uri

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV in KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK

ob izidu knjige 35 let Slovenske skupnosti na Goriškem

vabita na razgovor

O SLOVENSKE POLITIKI NA GORIŠKEM

Po pozdravu predsednika Krožka Rafka Dolharja bosta o knjigi in njeni vsebini spregovorila Adrijan Pahor in avtorica Erika Jazbar. V razgovoru, ki ga bo vodil Ivo Jevnikar, bodo sodelovali dosedanj pokrajinski tajniki SSK na Goriškem Damjan Paulin, Marjan Terpin, Hadrijan Corsi, Aleš Figelj in Julijan Čavdek.

ponedeljek, 7. junija, ob 20.30

Peterlinova dvorana, ul. Donizetti 3 v Trstu

SLOVENSKE KULTURNI KLUB Gledališka predstava

Dogodivščine v slačilnici

Najstniška leta so po besedah izkušenih najlepša leta. Predvsem starejši ljudje se radi spominjajo mladostniških časov, v katerih ni bilo prostora za skrb, ampak zgolj za zabavo, brezbrizne misli in sprostitve. Pa so najstniška leta res tako preprosta in brezbrizna? Zanimiv in ironičen pogled v najstniško obdobje ponuja predstava Dogodivščine v slačilnici v izvedbi mlajše gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba, ki je v polovici aprila doživela svojo premiero v Opčinah. Minuli konec tedna pa se je skupina sedmih igralcev pod vodstvom mentorice Patricije Jurinc selila v dvorano Mladinskega krožka Dolina, kamor jo je povabilo boljunsko društvo Mladinski dom, kjer je ravno tako kot na premieri navdušila publiko in ob koncu izzvala prisrčen aplavz.

Prva predstava izpod peresa mentorice skupine na prepost in učinkovit način prikazuje družino prijateljev in sošolcev, ki jih veže ljubezen do športa. Skupnega pa imajo še marsikaj: skrb za šolske obveznosti, ki so jim marsikdaj odveč, prve zaljubljenosti, ki se včasih sprevržejo v prave muke, volja do zabave in življenja, samosvoj način komunikacije, predvsem pa prija-

teljstvo, ki je nezamenljiva in temeljna vrednota. Vse te teme privrejo na dan prav v slačilnici, kjer se družina pripravlja na treninge: od tod tudi ime predstave. Celotno dogajanje se odvija okrog nedolžnega sms sporočila, ki ga ne prejme oseba, kateri je bil namenjena. Junak Aljoša (Andrej Pelikan) namreč pošlje sporočilo mladi Nataši (Eva Skabar), misleč, da ga je poslal njeni prijateljici Lily (Klara Kravos). Nataša, po drugi strani, misli, da je sporočilo prejela od Jana (Igor De Luisa), Aljoševega prijatelja, v katerega je že dolgo zaljubljena. Zgago zaradi nesporazuma še dodatno popestrijo Urša (Nina Malalan), ki brez prestanka menjuje fante, Lucija (Jasmina Gruden), ki je kot prava klepetuljica vedno na tekočem z dogajanjem v slačilnici in izven nje, in Martin (Felipe Kopušar), ki se izkaže za poštenega dečka in dobrega prijatelja.

Mlada družina se je tudi v petek, 21. t. m., izkazala za obetavno skupino, ki je letos sicer opravila svoje prve korake v gledaliških vodah, pri tem pa pokazala veliko zanimanje in veselje do gledališke umetnosti. To je potrdil tudi odziv publike, ki je skupino nagradila s toplim aplavzom in se nato dalj časa zaustavila v prostorih društva za prigriček in prijeten klepet.

V organizaciji Mladih za mlade iz Trsta

Na obisku svetovalec Evropske ljudske stranke

Mladi za mlade so kot Mladi Slovenske skupnosti pred kratkim sprejeli svetovalec Evropske ljudske stranke Klemna Žumerja, ki se veliko ukvarja s spoznavanjem in povezovanjem Slovencev izven matične domovine. Namen

povezovanja in predstavil različne možnosti, ki mladim ponuja Evropski parlament. Zjutraj so obiskali še slovenski sedež radia in televizije RAL. Tu so si ogledali stavbo in spoznali razsežnost slovenskih oddaj. Na vrsti je bil nato ogled šol pri Svetem Ivanu, kjer

maja, se je delegacija odpravila do šolskega centra v Gorici. Goriško stvarnost je najprej orisal profesor Peter Černic, ki je Žumerju najprej predstavil šolski center, za katerega nosi zasluge pokojni Mirko Špacapan in ki danes predstavlja bistvo slovenske manjšine



srečanja je bil tokrat spoznavanje Slovencev v Italiji, njihovega življenja in delovanja ter ustanov, kjer delujejo in na katerih sloni celotna manjšina.

V petek, 21. maja, se je Žumer mudil v Trstu, kjer so mu Mladi za mlade najprej pokazali središče mesta z Narodnim domom in gledališčem, nato so obiskali uredništvo Primorskega dnevnika in se pogovorili z upravnim direktorjem Paolom Mahorčičem. Od tod so se odpravili na srečanje z ravnateljico in nekaterimi predstavniki dijakov liceja France Prešeren. Klemen Žumer jim je na kratko predstavil delovanje Evropske zveze v duhu

se najbolj jasno kažejo pomanjkljivosti države, ki nikakor ne skrbi dovolj za obnovo in redno vzdrževanje naših šolskih poslopjij.

V popoldanskih urah so Mladi za mlade peljali Žumerja še na raziskovalni inštitut Slori, v Narodno in študijsko knjižnico ter na uredništvo Mladike. Sledil je zgodovinski del programa: obisk Rižarne, spomenika bazoviškemu junakom ter openskega strelišča. Mladi za mlade so svetovalec opozorili tudi na žalostno dejstvo, kako se v Italiji pojovni zločini prikazujejo s spomenikom info-birancem v Bazovici. Naslednjega dne, v soboto, 22.

na goriškem. Na šolah je bilo srečanje z dijaki in profesorji zelo prijetno in občuteno, saj so gosti nekateri mladi že poznali z lanskega obiska nekaterih razredov v Bruslju. Žumer se je na šolah rad mudil z dijaki, ki so ga radi spraševali o njegovem delovanju in načrtih za prihodnost. Mladi so gosta potem pospremili mimo Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž, kjer je zdaj razstava volilnih plakatov ob 35. obletnici stranke Slovenska skupnosti na Goriškem. Tu si je Žumer rad ogledal tudi Športni center, poimenovan po Mirku Špacapanu. Obisk se je končal s klepetom v kavarni v središču mesta.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Ravenna in Nemčija

Pred kratkim je v prometni nesreči v bližini Ravenne žal izgubila življenje mlada družina iz Trsta: mama, oče in hčerka iste starosti kot moja nečakinja. Krajevni dnevnik že nekaj dni vztrajno vrta v novico oz. v doživljanje te tragedije. Zadnji telefonski klici, njihovo vsakdanje življenje, navezanost dedka na vnukinjo. Naj se na zunaj vse to zdi že tako vsiljivo in nabitost patosom, ob večurnem čakanju v javni ambulanti mi je bilo pa jasno, da smo le vsi krvavi pod kožo in zato tudi vsi te novice prebiramo. Pred dnevi sem morala zaradi posledic nezgode v službi na pregled v javni zavod, ki se s tovrstno problematiko ukvarja. Med delavci iz različnih krajev, s telesno in psihično utrujenostjo zarisan na zagorelem obrazu, med njihovimi obvezanimi rokami in gležnji v mavcu, sem dognala, kako smo pravzaprav v naših razlikah vsi enaki. Čakanje je bilo dolgo in utrujujoče, zato smo se številni zatekli v bližnjo trafiko in kupili krajevni dnevnik. Iz razlogov, zaradi katerih kupiš krajevno časopisje: kronika, mestno dogajanje, obvestila. Za poglobljeno razmišljanje kupiš nacionalni tisk. Vsak s svojim šopom papirja pod pazduho in vrstno številko v žepu se vrnemo v čakalnico.

Drugje in v drugem trenutku sem brala intervju s pisateljico, ki čuti izjemne navdih v obrazih oseb na pariški podzemni. Včasih se mora brzdati, da vanje ne prevsiljivo bulji. Vsak obraz, vsaka kretanja, izrečen stavek, delčki pogovorov povsem izločeni iz konteksta, vse to ji predstavlja svojo paletu, ki kliče vse racionalne in emotivne celice njene biti, naj spregovore. In blede svetloaso dekle prične razlagati svojo zgodbo, gospod z brado svojo, debelušna Indijka spet svojo, tako v nedogled, ker je oseb na pariški podzemni v nedogled. Sama francoska pisateljica (*kako se me imena vedno otepajo in beže pred mano!*) citira filozofa (ponovno bežanje imen): *Če bi mi vzeli vse knjige in vsako možnost branja, potem bi si zjutraj in*

zvečer kupil vozovnico za podzemno. Tam bi bral človeške obraze.

Ravno tako je moje doživljanje tega dolgega čakanja v javni ambulanti. Istočasno držim dnevnik v rokah, skušam se koncentrirati na to ali ono vest, a obenem nezavedno opazujem zunanje znake, ki mi kažejo, kdo naj bi te osebe bile, kakšno je njihovo življenje. Sprašujem se, ali so jim vsi delodajalci priznali zavarovalnino za poškodbo, predstavljam si, kako si žele čimprejšnje vrnitve na gradbišče, ker so zahtevne neizprosne, predvsem v času, v katerem živimo. Pogled mi drsi na dnevnike, ki jih imajo v rokah, in takrat me zares presune, kako smo zares vsi krvavi pod kožo in kako nas dejansko,

kljub vsem oznakam z lahkoto iskanega patosa, kljub zelo jasnemu iskanju porastka bralcev z eklatantnim butanjem v človeško intimo, predvsem ob tako tragičnih dogodkih, vse družji isto iskanje razumevanja življenja. Vsi pacienti v ambulanti, ki imamo krajevni dnevnik v roki, beremo v istem trenutku isti članek! Intervju z dedkom, ki je v prometni

nesreči izgubil hčer, vnukinjo in zeta. Dobro poznam tehnike spodbujanja zanimanja, založniške trike, ki bralca privežejo na določeno članek. Obenem se pa sprašujem, ali ni prisotno še kaj drugega, ki botruje dejstvu, da ima vsaj deset oseb v neki javni čakalnici pogled in pozornost uprta ravno na isti članek. Odgovor, ki mi bo dan in ki že silijo iz mene, je seveda: radovednost. Verjamem pa, da obstaja tudi nekaj drugega, morda želimo v tej radovednosti do kroničnega dogajanja zadostiti pomanjkanju nečesa: razumevanju "pravil" človeškega življenja na tej zemlji.

Ko sva bila z možem pred kratkim v Nemčiji, je dan po lutersanski birmi prijateljave hčerke, katera sva se udeležila, prispel telefonski klic: nenadna smrt 44-letne do tedaj povsem zdrave moževe mlajše sestre. Nihče ne pozna "pravil" Usode, zato se bo naš um vedno trgalo ob iskanju odgovorov. In zato tudi beremo intervjuje o človekovem doživljanju te Usode.



Travnik in njegova okolica (19) GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Katoliški glas je svoje ime ohranil do 31. decembra 1995. Z 11. januarjem 1996 je tednik prevzel ime Novi glas. Leta 1995 je bil namreč ukinjen tržaški tednik Novi list. Iz obeh tednikov je tako nastal en sam tednik, Novi glas. Odgovorni urednik Novega glasa je publicist, pisatelj, pesnik in književnik Jurij Paljk. Novi glas ima svoje poduredništvo v Trstu. Namen tednika je, da v katoliškem in slovenskem duhu prikazuje kulturno, politično in gospodarsko stvarnost Slovencev v Furlaniji Juljski krajini, na Koroškem, v Sloveniji in po svetu. Še pred Slovenskim Primorcem je v Gorici leta 1944 in 1945 dvakrat na teden izhajal Goriški list. Urejal ga je Milan Komar.

V Trstu je maja 1945 začel izhajati Primorski dnevnik. Časnik ima svoji poduredništvi v Gorici in Čedadu. Kot že omenjeno, ima v stavbi Katoliške knjigarne svoj sedež tudi Goriška Mohorjeva družba. Ta, za kulturni in verski razvoj slovenskega ljudstva tako zelo pomembna ustanova, ima v Gorici svoj začetek leta 1923, in sicer kot cerkvena bratovščina, saj so takrat fašistične oblasti že začele izvajati politični pritisk na slovenski tisk in slovenska društva. Mohorjeva je tudi v tem času skušala med Slovence pošiljati slovenske knjige, kolikor se je pač v tistih težkih razmerah dalo. Po drugi svetovni vojni se je njeno delovanje razmahnilo in danes lahko rečemo, da je Goriška Mohorjeva družba močna in ugledna ustanova, ki uživa velik sloves ne le pri nas na Primorskem, ampak tudi v Sloveniji, na Koroškem in povsod po svetu, kjer živijo Slovenci.

Knjige, ki jih Družba izdaja, so raznolike. Zelo posrečena je zbirka Naše korenine, v kateri so zbrana pričevanja iz polpretekle zgodovine primorskih Slovencev. Dolej je v zbirki izšlo 21 zvezkov, od katerih je zadnji izšel aprila 2010. To so Dnevniški zapisi msgr. Rudolfa Klinca od junija 1943 do avgusta 1945. V njih avtor osebno spremlja in opisuje dogodke težkih in zmede polnih dni iz slovenske polpretekle zgodovine. Dragocene so tudi publikacije pisateljice in časnikarke Dorice Makuc, ki v izčrpnih in istočasno zanimivih oblikah prikazujejo življenje slovenskega ljudstva na Primorskem. V knjigi Aleksandrinke nam tako opisuje življenje žena in deklet, ki so odhajale služiti v Egipt, pa tudi mož in fantov, ki so jih po prvi svetovni vojni odvedli na Sardinijo (Sardinici). Prav tako nam pisateljica odlično prikazuje usodo primorskega ljudstva pod fašistično in nacistično diktaturo v svoji knjigi Primorska dekleta v Nemčijo gredo. V redni knjižni zbirki Goriške Mohorjeve družbe vsako leto izhaja tudi Koledar, ki ga odlikuje izredno bogata vsebina. Urejuje ga dr. Jože Markuža. Družba seveda nudi svojim bralcem tudi knjige leposlovne vsebine, med avtorji najdemo priznane slovenske pesnike in pisatelje. V zadnjih letih je v vsakoletni knjižni zbirki prisotna tudi publikacija, primerna za otroke. Velika pridobitev Goriške Mohorjeve družbe je možnost izdajanja samostojnih publikacij izven redne letne knjižne zbirke. Predsednik Goriške Mohorjeve družbe je msgr. dr. Oskar Simčič, tajnik pa Marko Tavčar.



dr. Oskar Simčič, tajnik pa Marko Tavčar. / dalje

Prejeli smo

O arbitražnem sporazumu z drugačnega zornega kota

Dne 23. 5. 2010 je g. Rado Gruden brez vsakršnega argumenta in v nasprotju z mnogimi kričecimi dejstvi zapisal v Primorskem dnevniku, med ostalim, da je arbitražni sporazum (v nadaljevanju: sporazum) verjetno "edini način, da Slovenija pride do ustreznega stika z odprtim morjem". Naj ga za uvod najprej spomnim, da nalaga sporazum arbitrom (Delo, 5. 11. 2009) kot prvo nalogo to, da določijo potek meje med obema državama na kopnem in na morju "po načelih in pravih mednarodnega prava", kar v našem spornem primeru pomeni mejno črto po sredini Piranskega zaliva. Kot druga naloga arbitrov pa je določitev "stika Slovenije z odprtim morjem na podlagi mednarodnega prava, pravičnosti in načela dobrososedskih odnosov za dosego poštene in pravične odločitve, upoštevač vse relevantne okoliščine". Pri tem je treba posebej opozoriti, da v angleškem izvorniku sporazuma ni besede "stik" (contact), ampak "povezava" (junction), kar bi lahko pomenilo, da smo pri prevodu sporazuma zavestno zamenjali navedena dva izraza, ker pač stik zveni lepše in bolj obetajoče kot povezava. Glede na to, da morajo arbitri delovati skladno z določbami sporazuma, ker lahko v nasprotnem primeru stranki v sporu lahko upravičeno zavrneta razsodbo, bodo morali potegniti mejo po sredini zaliva. S tem bo Slovenija teritorialno odrezana od odprtega morja, zato bodo morali arbitri določiti tudi povezovali s njim, pri čemer pridejo v obzir razne oblike služnosti, neškodljivih prehodov ipd., seveda, preko hrvaške akvatorija. Tretje možno-

sti, ki bi zadovoljila obe strani, ni na obzorju, saj se rešitvi (meja po sredini zaliva in teritorialni stik Slovenije z odprtim morjem) medsebojno izključujeta. Da Hrvaška ni pripravljena sprejeti razsodbe, ki bi omogočila Sloveniji teritorialni stik z odprtim morjem, je dala zelo jasno in odločno vedeti svoji kot tudi mednarodni javnosti že ob ratifikaciji sporazuma v parlamentu, ko so najvišje avtoritete države, od hrvaške Cerkve navzdol prek predsednika državne vlade, pravnih strokovnjakov idr., nepreklicno zagotavljale, da arbitražni sporazum v nobenem primeru ne more omogočiti Sloveniji stika njenih teritorialnih voda z odprtim morjem. To je Hrvaška storila tudi v enostranski izjavi, ki jo je priložila k ratificiranemu sporazumu. Še več, celo v samem zakonu o ratifikaciji sporazuma piše (Družina, 30. 5. 2010), da sta "hrvaška in slovenska (!) stran soglasno seznanili Predsedstvo EU in ZDA o vsebini hrvaške (enostranske) izjave, da nič v sporazumu ni mogoče razumeti kot pristonek Hrvaške na teritorialni stik Slovenije z mednarodnimi vodami". Tudi če tega "soglasnega seznanjanja" ne bi bilo, kot to trdijo pristojni predstavniki slovenske vlade, EU in ZDA, je sporočilo Hrvaške dovolj jasno in zgovorno ter nam jemlje vsakršno pravico, da bi na podlagi sporazuma zagotavljali slovenski javnosti teritorialni stik Slovenije z odprtim morjem. Da je stvar resna in tvegana, se očitno zaveda tudi slovenska vlada, ker bi sicer Peter Toš ne izjavil (Delo, 17. 4. 2010), da razsodba, ki bi nas prikrajšala za teritorialni stik z odprtim morjem, "Slovenije ne bi obvezovala". Pridružil se mu je tudi

zunanji minister Samuel Žbogar, ki je na eni javnih tribun dejal (La Voce del popolo, 21. 5. 2010), da bi Slovenija v primeru neugodne razsodbe "vložila uradno pritožbo na razsodbo arbitražnega sodišča". Očitno se slovenska vlada zaveda, da se je nekoliko zaplezala ter se, ob siceršnji kričavi retoriki v podporo sporazumu, ki jo narekuje politični pragmatizem, hkrati pripravljala, kako bo reševala svojo kožo ob morebitni neugodni razsodbi. Da ne omenjam tega, da se lahko upravičeno sprašujemo, komu na čast ves ta cirkus drage in dolgotrajne arbitraže ter nič manj dragega referenduma, če obe državi pristopata k arbitraži s figo v žepu in se pripravljata, da bosta zavrnili zanj neugodne razsodbe. Mimo teh temeljnih dilem ima sporazum še vrsto drugih pravnih lukenj, za pojasnjevanje katerih v tem kratkem sestavku ni prostora, zato ne preseneča izjava dr. Tineta Hribarja, "da je sporazum kot švicarski sir". Predvsem pa je slovenska vlada na tem izpitu padla, ker je v tako pomembni državotvorni zadevi, kot je državno ozemlje, sklepal sporazum "pod mizo", brez širšega usklajevanja s politiko in stroko in brez mandata državnega zbora. Pri vseh dosedanjih velikih odločitvah, o kateri so se državljani izrekli na referendumu (osamosvojitve, vstop v EU in Nato), pa tudi ob drugih (sporazum Drnovšek-Račan), so si vlade (Demosova, Drnovškova, Ropova) predhodno zagotovile širši konsenz, tudi opozicije, in temu primerno so bili potem tudi rezultati referendumov in vzdušje v državi. V tem primeru pa gremo na referendum notranje razklani in postavljammo na tehtnico celo mednarodni ugled države. Zato si iskreno želim, da bi sporazum padel, ker bi se na ta način še najlažje izvlekli iz kaše, v katero smo zabredli.

Milan Gregorič

Še o arbitražnem sporazumu med Slovenijo in Hrvaško

Cerkev se zavzema za pravično mejo

V Sloveniji potekajo zadnje ure kampanje pred referendumom o arbitražnem sporazumu glede načina reševanja mejnega spora s Hrvaško. Ta bo v nedeljo, 6. junija. O ugodnostih oz. o nevarnostih omenjenega dogovora, ki sta ga v največji tajnosti zasnovala slovenski premier Borut Pahor in predsednica hrvaške vlade Jadranka Kosor, je bilo v polemični in hrupni kampanji izrečenih veliko mnenj, ocen in trditve, zaradi česar so ljudje utrjeni in tudi vznemirjeni. Mnogi ne vedo, kako bi se prav odločili in v nedeljo glasovali v korist slovenske države. V kampanji je morda najbolj dejavno sodeloval predsednik države dr. Danilo Türk, ki pa se je opredeljeval samo za tisti del javnosti, ki je naklonjen arbitraži. Nadaljnja značilnost kampanje je prepričanje mnogih, da se bodo volilci 6. junija opredeljevali ne zgolj do omenjenega sporazuma o določitvi načina rešitve spornega mejnega vprašanja, temveč bodo hkrati tudi ocenili delo vlade v sedanjem kriznem obdobju. Pod oznako referenduma se bo odločalo o prestižu in ugledu predsednika vlade Boruta Pahorja in neformalnega vodje opozicije Janeza Janše, izid tega soočanja pa bo lahko pomenil izhodišče za prihodnjo politiko v Sloveniji. Za ponazoritev raznolikosti izjav in trditve o referendumu, ki sta jih navajala oba politika,

omenjamo Boruta Pahorja, ki je v pogovoru za brezplačni Žurnal dejal, "da bi ga v primeru, če bi Slovenija izgubila stik z odprtim morjem, čez nekaj let linčali". Janez Janša pa je v intervjuju za isti časnik dejal, "da mora biti mejno vprašanje rešeno, preden Hrvaška vstopi v EU. V slovenskem parlamentu do

obdobju urejanja meje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško, na kopnem in na morju, vedno prizadevala, da bi tudi v nastali situaciji oba naroda ohranila tradicionalne dobrososedske odnose, prijateljsko sodelovanje in vzajemno sožitje. Stoletno dobro sosedstvo in medsebojno spoštovanje so neprecenljive vred-



Borut Pahor in Jadranka Kosor

tokrat pač ne bo dvotretjinske večine za potrditev vstopa Hrvaške v evropsko povezavo". Opozicijski voditelj Janez Janša tudi zatrjuje, da arbitražni sporazum pomeni nov poskus zgodovinske prevare Slovencev. Spodbudna in pomirjajoča je izjava, ki jo je o arbitražnem sporazumu sprejela Komisija pravičnosti in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Podpisal jo je njen predsednik dr. Anton Stres, sicer ljubljanski nadškof in metropolit. Zapisali so, "da si je Katoliška Cerkev na Slovenskem v dolgotrajnem

note, ki jih je potrebno varovati in ohranjati tudi v času, ko gre za vprašanje urejanja meje. Ko si prizadevamo za mirno sožitje in prijateljstvo med narodom, se zavedamo, da ju bo mogoče ohraniti in razvijati le, če bo meja, ki jo je treba določiti, pravična in se zaradi nje noben narod ne bo čutil izigranega. Zato želimo prispevati k spoštovanju resnice o zgodovinskih dejstvih, k poštenju in strpnosti v izjavah ter javnih nastopih, predvsem pa k spoznavanju za prave zahteve pravičnosti tudi pri določanju meje. Pri tem pa

opozarjamo na dejstvo, da je za Republiko Slovenijo izhod na odprto morje življenjskega pomena in ga lahko izgubi, medtem ko za Republiko Hrvaško te nevarnosti ni". Pomemben dogodek se je zgodil v četrtek, 27. maja, ko je Slovenija prejela vabilo za članstvo Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj. Na slovesni seji OECD v Parizu je slovenskemu premierju Borutu Pahorju v imenu predsedujoče članice, Italije, vabilo izročil premier Silvio Berlusconi. Po mnenju Boruta Pahorja je Slovenija "zaokrožila umeščanje v mednarodne politične, gospodarske in finančne ustanove. Od tod naprej pa pot vodi v elitni klub najrazvitejših držav na svetu. Treba pa bo še prehoditi strmo, ponekod tudi nevarno pot, na kateri sta poleg poguma in ambicij potrebni tudi dobra socialna kondicija in odločenost, da pridemo na vrh". Mitja Gaspari, minister za razvoj in evropske zadeve, ki je vodil najvažnejši del pogajanj, pa je povedal, "da je Slovenija v zadnjih treh letih intenzivno delovala, da je izpolnila vse pogoje, ki jih Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj zahteva od novih članic. Slovenija bo čez kaka dva meseca uradno postala članica OECD, vendar je to tudi obdobje gospodarsko-finančne krize, ki bi se morala izključevati s članstvom in poslanstvom Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj. V Sloveniji naraščata proračunski in javni primanjkljaj, saj je vlada samo v letu 2009 slovenski javni dolg povečala za 5%. Predsednik SDS Janez Janša je v pogovoru, objavljenem v novi številki tednika Demokracija, zatrjeval, "da je bila Slovenija v zadolževanju v lanskem letu absolutni rekorder na svetu. Zato naša država gre, in to pospešeno, po grški poti".

Marijan Drobež

Kratke

V Ljubljani ostanki koliščarske naselbine

V Ljubljani ob raznih gradnjah in drugačnih posegih v zemljišča odkrivajo veliko arheoloških ostalin iz daljne preteklosti. Pri kopanju temeljev za morebitno novo zgradbo Narodne in univerzitetne knjižnice so našli novce in okrasne predmete iz rimskega obdobja, pod osrednjo tržnico sredi mesta pa naj bi bilo pokopališče z ohranjenimi skeleti. Arheologi so ob najdbi zahtevali, da se spomeniško zavaruje. Nedavno pa so arheologi na območju med reko Ljubljanico in Gruberjevim prekopom, na Špici, odkrili izjemno dobro ohranjene ostanke koliščarske naselbine. S prvo strokovno analizo najdbe naselbino umeščajo v pozno bakreno dobo, kar pomeni v sredino tretjega tisočletja pred Kr. oz. v dobo koliščarskih naselij na Ljubljanskem barju. Ob omenjeni naselbini so v Ljubljani našli cele plasti ostankov lončenih posod, več uteži za statve ter koščeno in kamnito orodje. Arheologi zatrjujejo, da gre za izjemno pomembno odkritje.

V Sloveniji ustanavljanje terapevtskih skupin otrok alkoholikov

V Sloveniji so na pobudo zdravstvenih in socialnih delavcev pričeli ustanavljati terapevtske skupine odraslih otrok alkoholikov, ki živijo v drugačnih oziroma težavnejših razmerah kot pa njihovi vrstniki. Odraščajo namreč v družini, kjer je najpogosteje eden od staršev alkoholik, zato jih terapevti vzgajajo in spodbujajo, da izboljšajo samopodobo in drugačen odnos do sebe. V Sloveniji je med odraslimi prebivalci demnevno že okoli 170.000 alkoholikov, ob njih pa poleg drugih družinskih članov živi tudi veliko število otrok. O številu le-teh ni natančnejših podatkov. Terapevtske skupnosti oz. skupine odraslih otrok alkoholikov so doslej ustanovili v Ljubljani, ponekod na Primorskem, v Mariboru in v Radencih.

Zanimanje za nakup zlata narašča

V nekaterih slojih slovenske družbe, gre zlasti za podjetnike in tudi mnoge zasebnike, menijo, da je zlato najbolj varna naložba v sedanjem obdobju krize. Zlato, pa tudi srebro do zdaj še nikoli nista propadli, kar pa ne velja za razne valute,



države, banke in podjetja. Cel evro, skupna evropska denarna enota, ki je veljala za trdno in cenjeno, v zadnjem času izgublja vrednost. V Sloveniji je mogoče kupiti zlato v najrazličnejših oblikah, od kilogram težke zlate palice pa do različno težkih kosov. Cene te plemenite kovine pa naraščajo. Izračunali so, da je za 100.000 evrov v Sloveniji mogoče kupiti 3,15 kilograma zlata.

Izleti po Sloveniji namesto potovanj v tujino

V Sloveniji veliko ljudi hodi oz. se udeležuje izletov v razne kraje in manj znana okolja po državi, raje kot pa potuje v tujino. Izletništvo postaja množično gibanje, pomemben del turizma. Po podatkih turistične zveze Slovenije vsako leto okoli 950.000 slovenskih državljanov obišče najbolj znane turistične kraje v državi. Dodati je treba tudi obiskovalce muzejev, galerij in sezonskih prireditvev. Samo turistične in potovalne agencije prepeljejo vsako leto na izlete po domovini 150.000 Slovencev. Izletništvo se v Sloveniji očitno zelo hitro razvija, zagotovo delno tudi zaradi kriznih časov, ko večina prebivalcev nima dovolj sredstev za draga potovanja v tujino.

Čebelarstvo v Sloveniji usiha

V Sloveniji čebelarstvo, ki ima dolgo in bogato tradicijo, postopno usiha in mu celo grozi izumrtje. V pretekli zimi je propadlo nad 23% čebeljih družin oz. več kot 30.000. Razlogi propada so slabo vreme in tudi pomanjkljivosti v skrbi za obstoj čebeljega rodu. V Sloveniji imajo zdaj še okoli 100.000 čebeljih družin, v letu 2008 pa so jih imeli 170.000. Če se bo upadanje nadaljevalo, Sloveniji, kot zapisano, grozi izumrtje čebel. Čebelarstvo je tudi velikega gospodarskega pomena. V Sloveniji namreč pridelajo vsako leto okoli 2.500 ton kakovostnega medu, od tega ga večjo količino izvozijo v tujino.



Natisnil jo je Posoški razvojni center

Brošura o vaških posebnostih v Posočju

Posoški razvojni center, ki ima sedež v Kobaridu, je izdal brošuro z vsebino, kakršnih ni veliko v slovenski javnosti. V delu z naslovom Posebne vrste patroni predstavljajo vaške posebnosti, tiste ljudi, ki so se postavili proti splošno veljavnim predpisom in normam obnašanja ter jih zato v javnosti imajo za neenake, posebne. Vaške posebnosti so spoznavali na terenu, v treh posoških občinah (tolminski, kobariški in bovški), kjer so sodelavci posoškega razvojnega centra povpraševali po samosvojih ljudeh in si pridno zapisovali njihove zgodbe. Drugi so zbi-

rali stare fotografije in tako spoznavali vaške posebnosti. Neka skupina sodelavcev je izpovedi in besedila prebrala, rokopise spremenila v elektronsko obliko in poskušala zgodbe kar najbolj približati bralcem. Tako je nastala lična elektronska brošura, ki so jo v posoškem razvojnem centru natisnili. Med vaškimi posebnosti, ki so objavljeni v brošuri, so bili tudi Stric Nac na Vrsnem, Rezijani, ki so s svojo prisotnostjo vse tja do konca štiridesetih let preteklega stoletja zaznamovali kulturno dediščino v Posočju, pa Danilo Kravanja-Zajc iz Zavrzena nad Bovcem, ki je polnih 24 let pasel ovce in kože ter mlekarij. Starejši vaščani Bače pri Podbrdu in tudi prebivalci sosednjih vasi se še vedno spominjajo Franca Kovača, po domače Malinkarja, svojeglavega možakarja z dolgo brado, ki ni maral novotarij; vse do konca je živel po starih navadah. V omenjeni brošuri so predstavljeni tudi drugi vaški posebnosti, ki so v preteklosti dajali svojsko obeležje življenju v Posočju.

Zaradi jasnih etičnih načel

Kirurg dr. Erik Breclj zoper evtanazijo

Dr. Erik Breclj, znani slovenski zdravnik kirurg, je zaradi jasnih etičnih načel, ki jih upošteva in izvaja pri svojem delu na onkološkem inštitutu v Ljubljani, priljubljen po vsej Sloveniji. V pogovoru, objavl-

V omenjenem pogovoru je zatrdil, "da še ni srečal bolnika, ki bi ga prosil, naj mu pomaga, da umre. Tudi bolniki, ki imajo le še nekaj tednov življenja, si še želijo živeti. Mnogi med njimi se ne bojijo smrti same, ampak umiranja,



jenem v Naši družini, mesečni prilogi katoliškega tednika Družina, je tudi povedal, da odločno nasprotuje evtanaziji. Tudi v Sloveniji se namreč pojavljajo ideje in zamisli, naj bi hudo bolnim bolnikom končali življenje, češ da bi bilo to zanje najbolje. Dr. Erik Breclj takim zamislim ugovarja in se pri tem sklicuje tudi na izkušnje, ki jih je pridobil in jih še pridobiva pri svojem delu na onkološkem inštitutu v Ljubljani.

trpljenja in bolečin. To pa se da z različnimi zdravili olajšati". Po podatkih statističnega urada Republike Slovenije v državi vsako leto za rakom zboli okoli 10.000 prebivalcev. Najpogostejša oblika raka pri moških je rak prostate, pri ženskah pa rak dojke. Kot je potrdil tudi dr. Erik Breclj, sicer doma iz Ajdovščine, je po zaslugi napredka medicine in dobrih zdravnikov kirurgov tudi v Sloveniji čedalje več obolenj raka ozdravljivih.

Posebne vrste patroni



GORICA Občni zbor Zadružne banke Doberdob in Sovodnje

Slovenski bančni zavod pred novim izzivom?

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje je v zadnjem letu kljub hudemu finančnemu in ekonomskemu trenutku na svetovni in krajevni ravni dosegla razmeroma dobre rezultate, je namreč dobro kapitalizirana, njena bilanca kaže na solidno poslovanje, sploh pa ima njen upravni svet namen omogočiti, da se trdno ohrani njena družbena vloga, zvesta izvirnim ustanovnim ciljem, ki se ji od nekdanj priznava in ki jo prostor potrebuje. Obstajajo možnosti razvoja, je bilo povedano; ta pa je zaradi novih časov, ko se vse hitro spreminja, nujen. Strategija, ki jo bo vodstvo banke sprejela za svojo, bo odločilna zanjo.

To - in drugo - je izšlo z rednega občnega zbora edinega slovenskega bančnega zavoda na Gorriškem, ki je potekal v Kulturnem domu v Gorici v petek, 28. maja. Predsednik upravnega sveta Dario Peric se je v uvodnem pozdravu poklonil spomenu na prerano umrlega uslužbenca Edvina Bernetiča, nato pa je prebral del razčlenjenega poročila o poslovanju. Banka ima pet okenc in 29 zaposlenih. V zadnjem letu je precej truda vložila v izobraževanje zaposlenih, v okrepitve centrale glede spremljanja in nadzora kreditov, v revizijo delovnih procesov in prilagajanje novim predpisom. Od februarja do aprila 2009 je



imela inšpekcijski pregled Banke Italije. Banka ni nikoli zasledovala dobička kot glavnega dejavnika svojega poslovanja, je potrdil Peric, ampak je ta zanjo predstavljal le sredstvo samofinanciranja in rasti. Zato je tudi rada sprejela prošnje za podporo krajevnih ustanov, spodbujala in promovirala konkretne pobude za razvoj gospodarstva. Upravni svet je sprejel 36 novih članov, tako da jih je bilo ob koncu leta 994. Predsednik je tudi povedal, da sta bila z upokojitvijo dolgotletnega ravnatelja Sava Ušaja imenovana novi direktor Flavio Mosetti in njegov namestnik Ivo Cotič. Poslovni rezultat poslovanja beleži, kot je bilo predvideno, znatno zmanjšanje dobička. Višina obrestnih mer, ki še nikoli niso bile tako nizke, bo pomembno vplivala na obrestne marže, ki so še vedno poglaviti vir prihodka banke. In vendar sistem zadružnih bank, ki spet pridobiva zaupanje na trgu, z visoko stopnjo svojega premoženja prispeva k bolj vedre-

mu pogledu na prihodnost. Upravni svet se zaveda, da je treba najti rešitve, ki bodo zagotavljale zadostno jamstvo za trajnost in stabilnost, ter "poziva, da se ocenijo razne možnosti in da se glede njih doseže soglasje, tudi glede možne združitve s podobno banko", je še povedal Peric. Mosetti je nato orisal glavne postavke bilance. Naložbe so se povečale za 4,6%, vloge za skoraj 2%. Čisto premoženje bilance znaša 16,57 milijonov evrov, čisti dobiček pa 215 tisoč evrov. Po poročilu predsednice nadzornega odbora Martine Malalan se je vnela živahna razprava. Nekdanji direktor Savo Ušaj se je članom zahvalil za zaupanje, ob tem pa je poudaril, da se mora banka prilagajati razburkanemu času. Upravitelji stojijo pred velikimi odgovornostmi, dobro morajo pomisliti na cilje, ki naj jih zasledujejo. "Banka mora imeti čvrsto podlago in uredničkive cilje", pa tudi uspešno strategijo. "Ključno vprašanje je, ali naj sama nadaljuje svojo pot

ali naj išče združitve s sorodno". Prepričan je, da bodo izvoljeni odborniki gotovo izbrali pravo pot. "Odlčitve niso enostavne, so pa nujne". Aleš Waltritsch se je banki zahvalil za podporo SDGZ-ju, ki se oživlja, in za povezanost s teritorijem. Boris Peric je upravi banke čestital za rezultate "v tem katastrofalnem času". Problem je njen razvoj, potrebno je oblikovati vizijo, strategijo. "Banka se mora odločiti za svoj izziv". Ne gre za bančni "zavod dveh farovžev", ampak za koncept širšega goriškega območja. Zato naj postane slovenska goriška zadružna banka ali pa slovenska zadružna banka v Italiji. Vsekakor smo pred novim poglavjem slovenskega bančništva v našem prostoru. Vlado Klemše je poudaril, da so vsi člani solastniki banke, ki imajo pravico odločati o njeni usodi. Vodstvo mora upoštevati njihovo mnenje, "znati se moramo pošteno pogovoriti", saj obstaja več opcij. Dario Peric je odločno zanikal, da bi bila odločitev o združitvi s komerkolom sklenjena. Upravni svet je o tem sicer razpravljal, odločil pa ni nič. Zagotovil je, da "bodo člani nedvomno vpleteni v to izbiro" v trenutku, ko bi se postavila. Temeljno načelo pa je, da se banka ohrani v slovenskih rokah. Člani so nato soglasno odobrili poročila, bilanco in namembo čistega dobička. Po pozdravu poudaril je direktorica dejelne federacije Georgia Minuteja so odobrili sistem za nagrajevanje upraviteljev, osebja in sodelavcev, ki niso v rednem podrejenem delovnem razmerju, na koncu pa še potrdili tri člane upravnega sveta (Robert Frandolič, Claudio Gerin in Aleš Nanut), ki jim je zapadel mandat. / DD

Izjava Inštituta dr. Jožeta Pučnika

O arbitražnem sporazumu med Slovenijo in Hrvaško

Na Inštitutu dr. Jožeta Pučnika (IJP) smo podrobno proučili arbitražni sporazum med Slovenijo in Hrvaško (AS) in z njim povezana gradiva, pozorno spremljamo razpravo o AS v medijih in z veliko zaskrbljenostjo ugotavljamo:

- da AS Sloveniji ne zagotavlja celovitosti ozemlja, vključno s teritorialnim dostopom do odprtega morja, torej kopnega in morja, ki ga je imela Slovenija na dan 25. junija 1991;

- da pravne razlage strokovnjakov mednarodnega prava in prava morja ne dajejo zadostne osnove za presojo, ker so si nasprotujoče, večina pa meni, da AS škoduje interesom Slovenije;

- da ni enotnosti glede AS v politiki, ki bi ob tako pomembnem vprašanju morala nastopati enotno. Predsednik vlade Borut Pahor ni poskrbel za široko demokratično razpravo o arbitražnem sporazumu, javnosti je zamočal pomembno dejstvo, da je bila slovenska stran ob podpisu sporazuma seznanjena s posebno hrvaško izjavo, ki Sloveniji ne priznava teritorialnega stika z odprtim morjem in da kljub očitno različnim pogledom ni storil potrebnih korakov za poenotenje stališč do tako pomembnega vprašanja, kot je meja s sosednjo državo. Še več, namesto da bi se pri odločanju o AS zavzel za konsenz ali vsaj za dvotretjinsko večino, je vladajoča koalicija v državnem zboru ta sporazum potrdila z navadno večino. Očitno so oblastni interesi močnejši od nacionalnega interesa;

- da je v razpravo posegel tudi predsednik republike Danilo Türk in se opredelil za arbitražni sporazum in tako pokazal, da so zanj pomembnejši njegovi osebni pogledi in politične opredelitve kot državno ozemlje. Tudi, če osebno kot profesor meni, da Slovenija ni upravičena do teritorialnega dostopa do odprtega morja, bi moral kot predsednik republike dati prednost pravičnosti, interesom države in njenih državljanov ter se zavzemati za takšne korake, ki ne bi ogrozili slovenskega ozemlja;

- da je takšna politika vladajoče politične elite povzročila, da se o eni bistvenih sestavin državnosti, tj. ozemlju Slovenije, odloča s preglasovanjem. Hrvati, ki nič ne tvegajo in nimajo kaj izgubiti, so skoraj enotno podprli AS, državljani in državljanke Slovenije pa smo tik pred odločanjem razdvojeni, čeprav Slovenija lahko za vedno izgubi pomemben del svojega teritorija.

Državno ozemlje je vrednota, zato mora biti vsak korak skrbno preiščen, vsaka odločitev pa bi morala biti sprejeta v parlamentu soglasno ali vsaj z dvotretjinsko večino. Slovenci smo velik del svojega ozemlja izgubili pod mednarodnim pritiskom ali pa zaradi lastnih politikov. Ne smemo dopustiti, da bi se naše ozemlje še naprej zmanjševalo, ne smemo popustiti pritiskom velesil ali EU, vzeti si moramo čas, ustvariti ugodnejše razmere za rešitev mejnega vprašanja ter spodbujati in razvijati vse oblike sodelovanja s Hrvaško.

Državljanke in državljani Slovenije bomo v nedeljo, 6. junija 2010, odločili o arbitražnem sporazumu. V prihodnjih dneh bomo imeli zadnjo priložnost, da pretehtamo argumente za in proti. Nekateri se referendumu ne bodo udeležili, ker ne vedo, kako bi glasovali. Na IJP menimo, da je odločitev preveč pomembna, da bi stali ob strani in opazovali, kako o zgodovinskih vprašanjih odločajo drugi. Vsak se bo odločil po svoje; podpora arbitražnemu sporazumu je lahko prvi korak k nadaljnjemu zmanjševanju slovenskega ozemlja, in če obstaja še tako majhna možnost, da bi do tega prišlo, moramo glasovati PROTI. Kdor pa je v dvomu, naj glasuje PROTI, kajti, ko gre za slovensko ozemlje, ne sme biti nejasnosti in negotovosti.

Da ne bi zamrl spomin na slavno sežansko gostinsko zatočišče (1)

Memento za hotelom Triglav

Tudi jaz sem ogorčena in z menoj še marsikdo in seveda na strani Civilne iniciative Kras, ki je proti rušenju sežanskega hotela Triglav (glej članek *Marička je padla, Triglav naj ostane* Helene Race v Primorskih novicah z dne 5. maja 2010; tudi Irena Cunja v PD z dne 19. maja 2010 se je pridružila nerušitvenim nameram s člankom *Ali bodo nekdanji znameniti hotel Triglav enostavno porušili?*). Sežana, ki se je zlasti po drugi svetovni vojni zelo rada na svojo pest odločala, ne da bi se prej dodobra posvetovala s kakšnim zares dobrim strokovnjakom in s poznavalci ter se posledično nešteto krat z uničenjem obstoječega prenačlila, je še vedno znana po tem, da rajši nepremišljeno ruši in podira in se potem malce bridko pokesa ali spreneveda, sklicujoč se na neizbežnost novih potreb, kot pa, da kaj znamenitega ohrani in resta-

virira. Primerov je preveč, da bi jih lahko naštel, med najbolj nesmiselnimi je bila kajpak izpeljava železniške proge do Dutovelj kar sredi Sežane po Scaramangajevem parku, druga, enako nepotrebna, je bila odstranitev za eno parkirišče velike Šmucove lope, prav tako v središču mesta, tik za Partizansko cesto in pred knjižnico - deščina se iz furmanskih časov, naravnost čudovito ohranjena, ki bi lahko še zdaj paradirala kot pokrita in slikovita tržnica ali prostor za najrazličnejše prireditve, saj je skoraj do podrtja bila mesečno zelo priljubljeno

sežansko plesišče, trebenjski godci bi znali marsikaj lepega povedati na njen račun. Podrli so jo, kar je nezaslišano, ne da bi o njej ohranili niti kakšne fotografije za spomin, kar po vandalsko, milo rečeno, kar se sicer še vedno doručajo, da se ne izneverimo uničevalskim tradicijam. O njej, se zdi,



ne ve nič niti Civilna iniciativa, saj je nikoli ne omenja med porušeni sežanskimi spomeniki in znamenitostmi. Tik zraven, za navrh, so nemarno zasuli tudi Šmucov hram, ki je bil skoraj tako velik in lep kot Mahorčičev, ki so ga na srečo ohranili in celo poplemenitili. Civilna iniciativa tudi vedno omenja neki kal na Trgu 28. avgusta, kjer je bila do nedavna avtobusna postaja, zdaj pa je le postajališče za bolj redke avtobuse, znano je namreč, da je Sežana Bogu za hrbotom, zelo slabo povezana s svetom za tiste brez osebnega vozila. Kdaj so kal posušili, mi ni znano, za mojo mladostjo pa je tam stala - porušili so jo brezobzirno - kar velika fontana, precej večja, lepša in povsem samostojna od tiste, ki še vedno obstaja, vzdana med dvema zidoma na Vidmašču, le za vodo so jo prikrajšali, in tja, zdaj spet govorim o porušeni fontani nasproti sežanske občine - čeprav smo imeli že nešteti krajani vodo napeljana v hiše -, smo hodili poleti s steklenico ali kanglico po vodo, ker je bila vedno čudovito sveža in okusna. Tudi o tem... fantalonu, kot smo omenjenemu vodnjaku pravili, ni nobene ohranjene fotografije, saj ko bi obstajale, bi morale krasiti monografijo o Sežani, ki jo je pred leti napisal Pavle Skrinjar, občina Sežana pa izdala. Morda v zemljiški knjigi obstaja o obeh na moč zanimivih zgradbah kaj fotografske dokumentacije. Lastnik lope Stojan Šmuc je menda priložil edino fotografijo o njej v svoj zahtevki za denacionalizacijo pred leti, in če je res, bi se jo dalo najti na občini v arhivu dokumentov, ki jih je Komisija za denacionalizacijo zahtevala za vsak postopek posebej. Splačalo bi se pogledati in jo privleči na dan kot krajevno enkratno znamenitost, čeprav od nas zavrženo.

Hotel Triglav je očitno nastal iz skorome krčme, saj še zdaj na ohranjenih vhodnih vratih razglasa svojo častljivo starost z letnico 1815. Povečal se je seveda kasneje, konec prve polovice 18. stoletja. Obe častnikarki sta naštel nekaj zelo pomembnih gostov, ki so sodili že v 19. stoletje, in sicer avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegov štab, feldmaršala Svetozarja Borojeviča, nadvojvodo Karla I. Habsburškega, pa Obersta Tripa, imenovane ga tudi kraški Mojzes, ker je dal zgraditi vodovod. Po mojem bi kazalo omeniti vsaj še dva, enega prav tako predvojnega in verjetno še iz poznih avstroogrskih časov, drugega pa povojnega, iz časov bivše Jugoslavije, ne sicer tako slavna od zgoraj omenjenih, večkrat okronanih glav, a dovolj in enako zanimiva, da bi bilo prav škoda, da bi tonila v pozabo.

moški, pa zagorele polti in bleščeče belih zob, z očmi, da te spravijo ob sapo ali ti zlezajo v dušo. Prav otipljivo je bilo, da sodi v svet, ki nam preprostežem s podeželja doma, a tudi onim bolj navadnim iz mesta, ni niti od daleč dostopen. Previsok in prebog, skratka nedosežen. Name in tudi na sprotne pripovedovalce je naredil velik vtis zlasti odgovor neke sobarice, ki je na vprašanje, kako izgleda in kakšen je, odgovorila vsa prevzeta, kot v transu, čisto drugačen od nas, povsem izjemen, tudi hodi drugače, ko da se ritmično ziblje in poplesava, diši pa ... po divjem. Ta duh po divjem se mi je zapisal, pravzaprav započil neizbrisno v spomin. Nisem si ga mogla sicer predstavljati, vendar je buril mojo otroško fantazijo. Kaj vse sem zamudila, ker sem se rodila kakih 10-15 ali celo 20 let pozneje!

Potem je na vsem lepem indijski maharadža z malim spremstvom kar izginil, ne da bi hotelu poravnal račun, kaj šele imenitnikom vrnil izposojene vsote. Pobil se je čisto po francosko. Čez čas so Sežanci brali v časopisu, nam mlajšim pa so kot davno kroniko ali poučno anekdoto kasneje pogosto povedali, da so nekje v Italiji ulovili dolgo iskanega italijanskega sleparja, ki se je izdajal za maharadžo in obredel gratis vse večje hotele po Evropi in tudi doma. Vključno pri nas v Sežani. Na ta račun smo se potem tudi silno zabavali, zlasti tisti, ki niso utrpeli škode. Ko je prišel v vas kakšen malce sumljiv tujec ali snobovski fičfirič in se sumljivo sukalo okoli domačinov, smo se v hecu večkrat med sabo dražili, ali ne diši tudi ta nekam ... po divjem? In dodali: Ljudje, pozor na "prtošeljne in takvine"! (= taktatne denarce).

Julka Milčič

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Zdruznja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC



Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 1. junija, ob 14. uri.

Vse manj je pozornosti do sočloveka

Solidarnost!!!

Pred mesecem ali dvema sem, ne spominjam se, ali v Delu ali v kakem drugem časniku, prebrala intervju z mladimi o tem, kaj si mislijo o politiki in sodobni družbi. V spominu so mi ostale besede nekega fanta, o katerih bi pravzaprav lahko rekla, da je v njih zaobjeto celotno mišljenje sodobnega človeka. Fant je rekel, da se dandanes pravzaprav večina izmed nas zaveda, koliko gnilega, nepravilnega in slabega je v sodobni družbi in svetu, vendar sprememb pravzaprav noče nihče, ker smo vsi, čisto vsi, preveč navezani na udobnost našega vsakdana. Res, saj vsi vemo, da v Afriki in Aziji ljudje umirajo zaradi lakote, saj vsi vemo, da je tudi pri nas veliko nepravilnosti in diskriminacije. Saj vemo, da ekonomski interesi požirajo naše misli, življenje in svobodo. A zakaj bi se tožili, ko imamo vendarle poln trebuh, ko se vozimo na izlete in hodimo na počitnice, ko imamo hišo z vratom in LCD televizor, pa avto, da nam ga sosed zavida. Le zakaj bi se temu odrekli v imenu neke pravičnosti, o kateri so govorili številni misleci in filozofi, zatajili pa so jo vsi, ki so kdajkoli v njenem imenu prišli na oblast. In res imam občutek, da živimo vsak dan bolj sebično, odtujeno življenje. Predvsem mladi in naša generacija srednjih let. S starejšimi je drugače, vsaj na vasi, kjer živim. Lepo je gledati, kako si med seboj pomagajo. Kdor ima še veljavno vozniško dovoljenje, vozi druge po nakupih in na dopust (beri v zdravilišče). Moški, ki so sami, dobijo vsak dan krožnik juhe ali krompirček z omako, da jim ni treba kuhati. Ko katera izmed starejših gospa postane vdova, pa ji takoj vse sosedje priskočijo na pomoč. Dokler si ne

opomore, ji kuhajo, pospravljajo in delajo družbo. To pa se žal dogaja pri generaciji, ki ima že čez šestdeset let, pri mlajših je velikokrat videti, da se zapirajo v svoj cvetoči, zeleni vrtiček. Zadnjič, ko sva se z možem vračala z njive, je šel po poti deček, devet let mu je, s svojim psom na povodcu. Napadla ju je druga, večja, spuščena mrcina in otroku od strahu klecnila kolena. Z možem sva kriče tekla na pomoč malčku, ki je stal kot okamenel, nekdo od prisotnih, ki je opazoval prizor, pa nama je rekel: "Pusti ta, kaj iščeta nesrečo, saj ni vajin niti otrok niti pes". Samo njegova žena je čisto potihlo pripomnila, da se otroci vendarle vsakomur smilijo.

Saj ni vajin..., to je stavek, ki ga slišimo dandanes vse preveč. In boli me, ko gledam starše, ki za otroke v gostilni naročajo prevelike porcije. Otroci naveličano prašajo hrano na krožnikih, starši pa so veseli in pravijo, glavno, da ima, kar si želi. Pa se niti ne spomnijo, koliko otrok v istem trenutku hlepi po koščku kruha in nemočno umira zaradi lakote. Saj to niso njihovi otroci. Včasih se bojim, da pojem solidarnosti vse premalo poudarjamo. Doma, v šoli, na delovnem mestu. Kot bi zanj v tem norem neokapitalističnem hitenju ne bilo prostora. Nekoliko, ker smo na solidarnost in dobroto v zadnjih letih pozabili, nekoliko, ker ni

mamo časa niti zase, kaj šele za druge. In občutek imam, da je negotova prihodnost v marsikom izmed nas še izostrila željo po kopičenju in samoohranitvi. Nekako kot živali smo, ki v trenutku, ko hrane zmanjka, napadajo druga drugo in se za kos mesa borijo na življenje in smrt. Ljudem, ki so bili vajeni lepega in udobnega življenja, je težko razumeti, da se časi spreminjajo, da so pač tisti, ki sedijo na svetovnem vrhu odločili, da je treba zategniti pas. Saj nočem tu razpravljati, kdo ima prav. Sama vem, da je težko za tiste, ki opravljajo težaška



dela, pa celo nemogoče delati do 65. leta, vem, da je študentom malo delo nudilo možnost za dostojen študij in dostojno življenje, pa četudi so izhajali iz manj premožnih družin. Vsak dan občutim, kako je pravic, ki so bile še pred desetimi leti samoumevne, vse manj, in sama opazujem, kako se ves svet spreminja, in to ne na boljše, ampak na slabše. A vseeno mislim, da bi morali ljudje, narodi in generacije držati skupaj, da bi si morali v teh težkih trenutkih priskočiti na pomoč. Vem, da bomo iz te politične in ekonomske krize prišli samo, če bomo med seboj povezani, če bomo solidarni. Če se bomo znali odreči majhnim, odvečnim razvadam v korist skupnosti,

sočloveka, naroda, v našem primeru tudi narodnostne manjšine.

Ko pišem tele stavke, se mi na facebookovi klepetalnici oglašajo prijatelji, ki gre čez nekaj ur na delo v tovarno. Občudujem ga, že itak ima čudovit značaj, pa tega dela je vesel in opravlja ga z iskrenim zadovoljstvom, čeprav bi si zaslužil boljše, lepše delo. In mene tare občutek krivde, ker sedim tu za računalnikom, ker bom čez teden ali dva, ko se mi bo pač zahotelo, lahko šla s prijatelji na Krk, ker mi pravzaprav nič ne manjka, saj imam vse, kar si želim, še zdravje povrh, pa tudi delati za tekočim trakom mi ni treba. Občutka krivde se ne morem znebiti. Zakaj sem pravzaprav srečnejša kot toliko drugih ljudi, ki so morda veliko boljši od mene. Hvaležna sem za vse to in vem, da bom po svojih močeh skušala biti drugim v podporo. In vedno bom skušala ceniti, kar mi življenje daje. Pravzaprav je bistvo vsega ravno v tem. Kljub krizi, ki se je verjetno vsaj v malem dotaknila vsakega izmed nas, nam je še vedno lepo in vsakdo izmed nas bi se moral za trenutek zamisliti in se zahvaliti za vse to, kar še ima. Pa ne samo nergati in se pritoževati nad vsakdanjimi problemi. Morda bi nam bilo potem laže deliti drobcene trenutke naše sreče z drugimi, predvsem s tistimi, ki jim je težko in nimajo vsega na pretek, kot ga imamo mi.

Suzi Pertot

Prejeli smo

V pojasnilo članku o odbojkarških podvigih

Spoštovani! Oglašam se vam v zvezi s člankom "V igri pod mrežo v deželni ligah brez prepoznavnih dosežkov", ki ste ga objavili v vašem tedniku 27. maja izpod peresa sodelavca HC. V članku je kar nekaj netočnosti, zato sem mnenja, da je treba bralcom nuditi popolnejšo in tudi točnejšo informacijo.

Avtor piše o projektu Televita v moški B2 ligi, ki se je po njegovem mnenju izjalovil, obenem pa navaja, da moštvo ni predstavljalo slovenskih društev, čeprav je očitno slonelo na Sloginem okolju. Nič bolj netočnega! V lanski sezoni je iz deželne C lige napredovala v državno B2 ligo Sloga Tabor (in ne Sloga, čeprav društvi delujeta v popolnem sozvočju, saj je Sloga Tabor nastala na željo Sloge, da bi na tak način obšli zelo stroga pravila vsedržavne odbojkarške zveze, ki niso dovoljevala nastopa ekip iz istega društva v dveh zaporednih ligah). Izziv državnega prvenstva je bil velik, nastop izključno z lastnimi močmi pa nemogoč, zato se je društvo ojačilo (kar je v našem športu povsem normalen pojav tudi v nižjih ligah). V prvenstvu je nastopilo z imenom pokrovitelja (kar je tudi običajni pojav), to pa seveda ne pomeni, da

moštvo ni predstavljalo slovenskih društev. Pri Slogi Tabor so pred prvenstvom seveda računali na obstanek, kar se jim žal ni posrečilo, s svojim izpadom pa je društvo "pokopalo" tudi goriško Olympio: že ob razpisu prvenstva je bilo namreč jasno, da bodo iz C lige nazadovala tri moštva, v primeru, da bi iz B izpadli dve deželni društvi. Ker je dve mesti za Televito pristal videmski VBU, se je morala tudi Olympio posloviti od C lige in torej ne drži, da se je rešila.

Prav tako je iz trte izvita trditev, da je "sestava te nove celote osiromašila slovenske tretjeligaše – v prvi vrsti Slogo..." S svojim nastopom Sloga Tabor ni osiromašila prav nobenega slovenskega tretjeligaša, saj ni k njej pristopil nihče od slovenskih društev: okrepitve so prišle iz drugih odbojkarških sredin, "domov" pa se je vrnil Ambrož Peterlin, ki je v prejšnji sezoni že nastopal v B2 ligi v Cordenonsu. Še najmanj pa je bila osiromašena Sloga: ekipa, ki je letos nastopala v C ligi, je v lanski sezoni napredovala iz D lige in ni iz svojih vrst nikogar odstopila Slogi Tabor.

Toliko v pojasnilo!

Ingrid Kalan
(odbornica ASZ Sloga in
ASD Sloga Tabor)

JURIJ PALJK

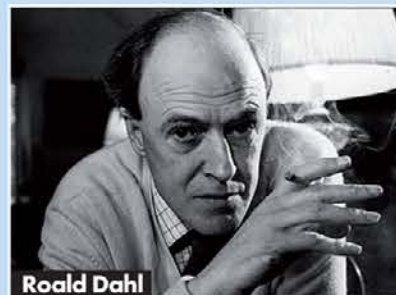
KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

38

Nikdar nisem razumel, zakaj se nekateri ljudje odločijo in zamenjajo jezik, odločijo se za jezik, ki ni njihova materinščina in v njem (nekateri) tudi uspejo. Bolje bi napisal, če bi zapisal, da ne razumem, kako jim to uspe. Pa ne mislim s tem na dejstvo, da so se izjemno dobro naučili tujega jezika, ampak predvsem na dejstvo, da se iz domovine prvega, materinega, jezika največkrat za vedno odselijo v domovino drugega. Kajti pri jeziku gre za edino pravo domovino, sicer si tudi lastnega nelagodja ne bi mogel razložiti ob nedavnem dogodku na trgu pred slovenskim parlamentom v Ljubljani, ko sem nehote zaman čakal, da bi slišal slovensko besedo: šlo je za neko mednarodno modno priznanje mladim oblikovalcem. Pet minut sem čakal tam, da bo ja gospa rekla kakšno slovensko besedo, pa ne, sama šolska angleščina je je bila in sem šel, plačal

"spymaster" kanadskega rodu William Stephenson, med drugo vojno bolj znan pod vzdevkom Intrepid. Mimogrede: Ian Flemming, David Ogilvy, John le Carré, George Orwell so tudi angleški pisatelji, ki so bili tajni agenti slovite britanske tajne službe. In niso bili edini. Tudi zato so to službo imenovali Inteligence. Za angleško besedo "spymaster" seveda ni ustreznega prevoda, saj bi vohunski mojster, kar je dobeseden prevod, zvenelo zelo cenoeno...

Roald Dahl je po vojni začel pisati, zaslovel je predvsem z zgodbami za otroke, ki jih je sam imel pet, vse s Patricio Neal, ameriško igralko, s katero sta se ločila po tridesetih letih zaradi Dahlove romane za njeno najboljši prijateljico seveda, kot se za dober roman, ki ga je pisalo življenje, spodobi. Saj vam pravim: neverjetna je že njegova življenjska zgodba, neverjetne pa so tudi njegove zgodbe za otroke, če tokrat ne rečemo ničesar o njegovih "čudnih" zgodbah za odrasle, ki imajo vse prese-netljiv in s črnim humorjem začinjen konec. In kaj ima vse to opraviti z njegovo selitvijo iz norveškega jezika v angleški jezik? Veliko, po moje zelo veliko. Oče Roalda Dahla se je preselil v Veliko Britanijo zato, da bi njegovi otroci lahko hodili v angleške šole in bi jim



Roald Dahl

bilo v življenju lepše, kot je bilo njemu. Po zgodnji očetovi smrti je Roaldova mati zgrede poskrbela, da se je Roald šolal v Angliji, na Norveško je hodil samo na obiske k stari mami in staremu očetu. Roald Dahl je kot neangleški otrok vedel, da se mora angleščine izjemno dobro naučiti, če hoče uspeti! In je to tudi storil. Kot otrok brez očeta je bil preizkušen v trdi vzgoji angleških internatov, tudi zato zavestno ni hotel na univerzo, ampak je raje šel delat za neko naftno družbo, kjer je lahko potoval. Najbrž nikdar ne bomo izvedeli, zakaj se otroci, in nekateri odrasli tudi, med njimi sem sam!, tako zabavajo ob opisu učiteljic, ki so vse po vrsti hudobe prvega ali drugega razreda. Kot tudi ne bomo izvedeli, zakaj je Matilda, eden njegovih najboljših uspešnih likov, drobcena punčka, nekaterim odraslim in otrokom tako ljubka, pa čeprav s svojimi grdimi starši kar neverjetno zlobno obračunava. Kot se tudi ne bomo nehali čuditi neverjetnim poezijam, ki jih je za male in velike napisal Roald Dahl, imenitno pa poslovenil Milan Dekleva, zbrane so v novi knjigi založbe Mladinska knjiga z naslovom: Odvratne rime in Zverine grdine, saj je to dvojna knjiga.

Kakšna pa je dvojna knjiga, ugotovite sami!

Gledališka sezona SSG v Gorici

Kuhinja, v kateri se prekuhavajo zgodovinski dogodki

Goriški abonenti Slovenskega stalnega gledališča so si v torek, 25. maja, v goriškem Kulturnem domu lahko ogledali predstavo SSG *Kuhinja ali o "Poročilu mešane zgodovinsko-kulturne italijansko-slovenske komisije" oziroma: Dialog med kuharico v gostilni in njeno pomočnico o vprašanih brez vsakega bivanjskega pomena*, ki je kot izvenabonmajška predstava doživela premiero in ne povsem razčiščeno tematiko. V slovenski inačici, ki

sno zaznamovali polpreteklo zgodovino v naših krajih in prizadeli veliko gorja, v lahkotnejšem slogu, nestrokovno pogovarjata kuharica Milia-Tatjana Turco, Slovenka, ki kleno, neomajno zagovarja svoja stališča, in njena mlada pomočnica, Italijanka, študentka Vale-Lara Komar, ki ravno pripravlja izpit iz tega zgodovinskega obdobja in ima seveda svoj, drugačen pogled na obravnavano, še zmeraj zgočo in ne povsem razčiščeno tematiko. V slovenski inačici, ki

radi svojih mladih let gleda bolj odmaknjeno, kritično na dogajanja iz polpretekle zgodovine, medtem ko je kuharičin pogled bolj osebno doživeti. Resnici na ljubo je treba povedati, da so pri italijanski različici ostreje osvetljeni določeni vidiki in se mnenja protagonistk živahneje krečejo – verjetno tudi zaradi tipične barvitosti izrazov tržaškega narečja – med jedmi in krožniki, ki iz kuhinje romajo v jedilnico, kjer zgodovinarji še in še razpravljajo o tukajšnjih zgodovinskih vprašanih, katerim niso povsem prišli do dna. Milia in Vale sta v eni in drugi varianti, tudi ob duhovitih utrinkih, živahni in prepričljivi Tatjana Turco in Lara Komar, ki kot tu živeči Slovenki živo čutita obravnavano temo in se tudi v resničnosti soočata z njo. Predstava je nastala na pobudo in s podporo Odborništvu za politiko miru in zakonitosti Pokrajine Trst z namenom, da bi njeno poučno srž izluščilo čim več mladih gledalcev, predvsem študentov. Prav zato je goriško gostovanje nastalo v sodelovanju z Goriško pokrajino, ob podpori družbe Splošna plovba, in pri tem je bila matineja namenjena goriškim višješolcem, večerna uprizoritev pa odrasli publiki, ki se je, žal, vabilu SSG odzvala v dokaj skromnem številu. Kljub temu so gledalci ob koncu z vztrajnim ploskanjem igralki večkrat priklicali na oder.

JK



Lara Komar in Tatjana Turco v predstavi Kuhinja (foto A. Divo)

vorici v Mali dvorani Kulturnega doma v Trstu letos pozimi in je naletela na topel sprejem občinstva. Besedilo in režijo je stkal Tržačan Franco Pero', ki je iz suhoparnega poročila mešane zgodovinsko-kulturne italijansko-slovenske komisije naredil prijetno predstavo, v kateri se o dogodkih, ki so neizbri-

je prvo uprizoritev doživela prav v Gorici, se boljinski dialekt, domača govorica izvrstne karakterne igralko Turco, prepleta s slovensščino, z italijanskimi narečnimi primesmi, saj je ob prevodu lik študentke dobil drugačne narodne nianse. Kot hči iz mešanega zakona ima različna mnenja o teh temah; tudi za-

STANDREŽ Podvig družine Lorisa Nanuta

Trgovina z bogato družinsko tradicijo

Slovesno odprtje popolnoma obnovljenega marketa na glavni cesti v Standrežu, tik ob glavnem trgu, je bilo v sredo, 26. maja, pristen praznik vaščanov in ljudi iz širše okolice. Predstavnikom oblasti, sosedom, uslužbencem, podjetjem, ki so opravila obnovitvena dela, in številnim navzočim je izrekel pozdrav in zahvalo gospodar Loris Nanut. Izteka se 53 let, odkar je njegov oče Maks odprl trgovino v vasi. V vsem tem času so doživeli že šest obnovitev. Sedaj bo "Maxi Supermercato" lepši, bolj racionalno razporejen, - tudi tehnološko - sodobnejše opremljen,

pač v skladu z razvojem drobnega gospodarstva. Tudi ponudba bo bogatejša. V slovenščini je prisotne nagovorila hčerka Mateja, ki se je poimensko zahvalila tudi vsem uslužbencem. Goriški župan Ettore Romoli je izrazil zadovoljstvo nad "obnovitvijo objekta, ki ni nov", saj je taka trgovina pomembna točka za vso krajevno skupnost. "Preveliki obrati brišejo človekost tudi



Loris Nanut



Maxi SUPERMERCATO

v sektorju jestvin". V imenu občinske uprave, ki sta jo zastopala tudi svetnika Božidar Tabaj in Aleš Waltritsch, zraven pa je bil tudi predsednik rajonskega sveta Marjan Breščak, se je zato iskreno zahvalil trem rodovom družine Nanut za njihovo vitalnost in

podjetnost. Župnik Karel Bolčina je spomnil, da je na steni trgovine visela stara slika Maksa Nanuta z nedkanjim župnikom Žoržem. Izrazil je željo, da bi sedaj obesili posnetek s sedanjim gospodarjem in njim, čez 30 let pa mor-



Župan Romoli reže trak

da fotografijo z Matejo in njegovim naslednikom na čelu župnije. Prostore, gospodarje in uslužbenca je nato blagoslovil. Župan Romoli - ob njem je stala gospa Nada, mati sedanjega go-

spodarja - je svečano prerazal trak in med ploskanjem prisotnih je bil prenovljeni objekt po mesecu dni spet predan namenu v veselje ljudi, ki jih je družina Nanut tudi praznično pogostila. / DD

Komentar ob nedavnih študentskih izgredivih v Ljubljani "Vsi smo za isto: izpopolniti študentski status"

Slovenija je v zadnjih časih glede navezanosti na "štore", trač, zgodbe o slavno neslavnih, zgodbe o vladnih in drugačnih spodrsilajih tako rekoč bolj italijanska od Italijanov ali, če hočete, bolj angleška od Angležev. To so države z dolgoletno stroko analitikov in komentatorjev in Slovenija jim vestno sledi. Gre za vprašanje odzivanja na aktualne dogodke, t. j. vprašanje kakovosti medijev, informacijskih služb in drugih, ki se ukvarjajo s poročanjem in komentiranjem

(večinoma negativnega, to je pač tehnika). Rad bi rekel, da je potrebno (znati) ločiti zrno od plevele, predvsem v tako potencialno močnih in, za marsikoga koristnih dogodkih, kot so bili nedavni incidenti na ljubljanskem Trgu republike. Bojim se, da je v prikazih te zgodbe zraslo veliko visokega plevele, zrna pa skrbno potiskajo pod zemljo.

Začnimo pri tem, kar se je zgodilo, čeprav je že to težka naloga. Verjamem, da ste v splošni preplšenosti pred "invazijo mladih duš" ujele ali one informacije, ki interpretirajo vrsto dogodkov v sredo, 19. maja, v akciji Gremo na štrajk. Študentska organizacija Slovenije (ŠOS) je že mesece vodila ozaveščanje in kampanje senzibilizacije proti novemu zakonu o t. i. malem delu, ki naj bi študentski vlogi na trgu dela "odrezal noge". Po neuspelih pogajanjih je vodila organizacijo velike vseslovenske demonstracije študentov pred Državnim zborom v Ljubljani, kateri je s prognozami o prihodnosti pristopila tudi dijaška populacija. Legitimitna in - tu je, mislim, ključni poudarek - nujno potrebna manifestacija, ki je morala ostro opozoriti na enega iz-

med socialnih problemov Slovenije, je ušla izpod kontrole organizatorjev in prerela v t. i. vandalizem. Odzivi so bili sprva večinoma enosmerno brezkompromisni, v naslednjih dneh pa je prišlo do večje heterogenosti mnenj.

Ostre kritike zoper izbruh nekontroliranega nasilja in napad na simbol državnosti se danes izvajajo v "turistične" ogledne razbitih oken, predvsem pa se vlada RS patetično sklicuje na 20 tisoč evrov škode plus na delo spomeniških varstvenikov. "Povzročeno škodo bo moral poravnati ŠOS", je izjava, ki javnosti odteguje od realnega problema. Tako vlada kot ŠOS sta instituciji, ki zaradi 20 tisoč evrov ne bosta bankrotirali, je pa to koristen razlog za anti-študentsko kampanjo. Predsednik državnega zbora RS Pavel Gantar je iz državnega funkcionarja postal vodja konglomerata moralnosti: "Kdor meče sveža jajca proč (v stavbo parlamenta), ne more kričati, da se bori za preživetje in prehrano". Še ena deviacija resničnega dogodka v manj resnično interpretacija. Nasilje in vandalizem protestnikov so vsekakor dejanja, ki potre-

bujejo ostre obravnave. Pa če so akterji mladi ali marsovci. V nasprotnem primeru bi nasilje sprejeli kot "normalno", česar si, upam, nihče ne želi. To pa ne pomeni, da je upravičeno stališče nasprotno: slepi konformizem in brezumje. Študentska akcija proti malemu delu je bila potencialno dokaz slovenski javnosti, da so študentje še vedno študentje. Tisti napredni, kritični, nezadovoljni in svobodnjaški del družbe, ki bo probleme prepoznal pred drugimi in jih tudi brezkompromisno napadel. Središče Ljubljane je bilo med manifestacijo nabito in zasedeno, super, žal pa je vsebine ostalo bolj malo. Potencialno močne in direktne "face to face" kritike malega dela pred parlamentom se je raztreščil in zvođenel v množico fotografov in praznoglavih "gremo, bo žurka". Nastala je še ena čreda z odličnim naslovom. Prav tale čreda je dan



po sprevrženih demonstracijah vestno odlepila nalepke "malo delo, veliko sr...nje" in raztrgala rumene trakove s facebook skupinami, kot je "sram me je, da sem študent". Ne, ostro se upi-

na organizacija z globokimi zvezami in koalicijami. V akciji proti malemu delu so bili, denimo, vključeni interesi študentskih servisov, ki na račun nizkih študentskih plač obračajo vratolomne letne zneske. Veliko študentov se torej danes samoorganizira in avtonomno izvaja protestne akcije, ker ne pristaja na politiko največje slovenske študentske organizacije. Kljub vsemu pa smo vsi

za isto: izpopolniti študentski status, ki tej specifični družbeni skupini omogoča investiranje študijskih let v prihodnost. Če bomo namreč pristali na bolonjski študijski "fast food" s podaljšano sladico in na nefleksibilnost malega dela, tvegamo še hujšo krizo čez 20 let.

Za konec pa še pomislek: se vam ne zdi, da so v nasilje sprevržene demonstracije podobne dogodku z metom miniaturne milanske stolnice v obraz Berlusconi? Mogoče bi morali biti v teh razmerah malo bolj machiavellistični, kajti v obeh primerih ni čas za teoretiziranje. Čeprav je imel gospod, ki je vrzel spominek v italijanskega predsednika vlade prav (argumentov v njegov prid je toliko, kolikor je let Berlusconijevega javnega nastopanja), je vprašanje, kaj taka akcija doseže. Bojim se, da v tej absurdni borbi za glas javnosti doseže ravno obratno, kar bi želela. Berlusconi si izmisli figuro herojskega mučenika, študentje pa nasedemo...

Jernej Šček



Slovenska košarka v Italiji v prihodnji sezoni Prihodnje leto prvič kar tri naše peterke v C2 ligi

Tudi košarkarska sezona 2009/2010 pri nas je le še spomin. Z nesrečnim prvenstvom Jadrana Qubik Caffž smo preko teh stolpcev pred mesecem dni ob neposrednem izpadu iz državne v deželno C ligo že obračunali, sedaj pa je čas za bolj celovito zaključno analizo dogajanja v vsem našem gibanju v igri pod košema. Ostali smo brez predstavnika v C1 ligi, v prihodnji C2 pa bomo imeli kar tri predstavnike, saj sta v tem tekmovanju ostala Breg (preko desetega mesta in brez dodatnih obveznosti po izteku rednega dela) in Bor Radenska, ki je obstanek dosegel po dodatnih srečanjih. Kontovelu pa se ni posrečil prestop iz D lige, njegova pot v končnici se je končala v polfinalu.

predovanju iz D lige okrepljen igralski kader je bil menda vreden vsaj uvrstitve v play-off (prvih devet ekip). Naposled so varovanci trenerja Krašovca ostali brez končnice le zaradi negativnega razmerja v koših v neposrednih spopadih z ekipami, s katerimi so delili končno uvrstitev. Skratka, tudi precejšnja smola, razplet pa je bil ob objektivno visokih kriterijih (liga je bila zelo izenačena) v bistvu sad slabšega povratnega dela prvenstva, v katerem so učinek moštvu močno pogojevale res številne poškodbe ključnih posameznikov. Poleg tega je ekipa slovena na nekaterih starejših igralcih, sicer kakovostnih, ki pa so bili zaradi službenih obveznosti večkrat odsotni, po drugi strani pa trener ni imel dovolj mladih sil, ki bi lahko vskočile na pomoč. Kakorkoli že pa je Breg ob prvi izkušnji v C2 dosegel izjemno so-

liden rezultat (15 zmag in ravno toliko porazov), z optimizmom pa ves dolinski tabor (izjemno zagnan) navdaja tudi številčen mladi-

ni delu osvojili kar devet zmag, kljub temu pa je drugi trener v sezoni nekaj krogov pred koncem rednega dela vrzel puško v korudinski pogon. Borovi košarkarji so imeli za sabo izpad iz C1 lige po petih sezonah na državni ravni, hudo pa so tvegali še eno nazadovanje, kateremu so se izognili prav v odločilni tretji tekmi neugodnega play-outa proti Paganju. Poletni je uprava sporazumno s trenerjem Muro korenito pomladila postavbo, ki je v prvem delu prvenstva imela velike težave in je ob božičnem premoru samevala na dnu lestvice le s tremi zmagami. Slabi rezultati so odnesli mladega krmarja, ki ga je nadomestil izkušeni Zovatto, kateremu je odbor tudi podaril med decembrom in januarjem tri izkušene okrepitve (Sila, Zanini in nekdanji prvotilgaš Pilat, sin znanega tržaškega popevkarja). Svetoivančani so začeli zmagovati in so v povrat-

ni delu osvojili kar devet zmag, kljub temu pa je drugi trener v sezoni nekaj krogov pred koncem rednega dela vrzel puško v korudinski pogon.



zo, tako da je sezono na klopi končal športni vodja in društveni mož Martini, svojčas že vodja članske vrste. Borovcem (skupaj

12 zmag in 18 porazov) ni uspelo se izogniti dodatnim srečanjem za obstanek, v katerih pa so s prednostjo domačega igrišča (in ob bučnem navijanju) razmeroma zanesljivo prevladali, tudi po zaslugi večje svežine, ki so jo jamčili vse boljši, doma vzgojeni mladi, na katerih velja graditi postavbo za prihodnje sezone. Najlepše presenečenje košarkarske sezone so bili nedvomno Kontovelci, ki jih je trener Gerjevič v rednem delu privedel do četrtega mesta, kar je pomenilo igranje play-offa za napredovanje iz deželne D v C ligo. Mlada ekipa, ki so jo dopolnjevali nekateri veterani, je uspešno preskočila poradensko oviro (San Vito) v četrtfinalu, v polfinalu pa so bili boljši nasprotniki iz Portogruara, mogoče sploh najmočnejša ekipa v prvenstvu. Kakorkoli že, mladi Kontovelci fantje, ki tvorijo zaledje za Jadrano prvo ekipo, so odigrali sijajno sezono, pokazali so velik napredek in moštvenega duha ter s tem navduševali vse bolj ponosno občinstvo. Poleg dveh bolj rekreativnih skupin v pokrajinskih promocijskih prvenstvih (goriški Dom in na-

brežinski Sokol) bomo torej v novi sezoni imeli tri ekipe v C2 (Bor, Breg in Jadrano) in eno v D ligo (Kontovel). Bor in Breg predstavljata južni, Jadrano in Kontovel pa severni pol, v obeh se v vsakem primeru dobro in resno dela. Marsikdo viha nos, da današnja slika ni zadovoljiva, je pa verodostojen pokazatelj sedanjega stanja. Državne ravni, se pravi C1 lige, brez tuje pomoči slovenska košarka v Italiji preprosto ne zmore.

HC

NOGOMET
Elitna liga - Play-off: Verbania - Kros 1:1
2. amaterska liga - Play-off: Aurora - Primorje 3:0
TENIS
Ženska A2 liga - Play-out: Goja - Matera 0:3

Popravek

V prejšnji številki smo v članku o deželnih odbojkarjskih prvenstvih pomotoma zapisali, da je Olympia dosegla obstanek v moški C-ligi, medtem ko je v resnici preko enajstega mesta na končni lestvici izpadla v D-ligo. Za napako se opravičujemo.